

MÓRAHALMI LURKÓ VILÁG ÓVODA

PEDAGÓGIAI PROGRAM

(módosításokkal együtt, egységes szerkezetben)

OM azonosító: 029447

Az intézmény székhelye: 6782 Mórahalom Egyenlőség u. 17-19.
Telefonszám: 06/62-281-023
06/70-3123088
E-mail cím: ovoda@morahalom.hu
Telephelye: 6782 Mórahalom, Barmos György tér 2.

2023. szeptember 01.

MÓRAHALMI LURKÓ VILÁG ÓVODA
PEDAGÓGIAI PROGRAM

Legitimációs eljárás	
OM azonosító: 029447	 Intézményvezető aláírása
Elfogadta:	A Mórahalmi Lurkó Világ Óvoda nevelőtestülete
Jóváhagyta:/2023 iktatószámom az óvoda intézményvezetője
A nevelőtestület nevében hitelesíti:	
Hatályba lépés:	2023. szeptember 01.
A dokumentum jellege:	Nyilvános
Megtalálható:	http://www.morahalom-ovoda.hu

A-Mórahalmi Lurkó Világ Óvoda Pedagógiai Programjával kapcsolatos adatok

Készült: 1999.

Felülvizsgálatok, átdolgozások:

- **2004.** - a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény módosítása előírásának megfelelően szükségessé vált Helyi Óvodai Programunk koncepciójának felülvizsgálata, a bevezetéstől eltelt időszak tapasztalatai, változásai alapján.
- **2010.** – átdolgozásra került az Alapprogramot módosító 255/2009.(XI. 20.) Kormányrendelet alapján, ill. a kompetencia alapú óvodai programcsomag egyes elemeinek adaptálása miatt.
- **2013.** – átdolgozásra került a 2011. évi CXC. törvény a Köznevelésről, és a 363/2012. (XII.17.) Kormányrendelet alapján.
- **2015** - átdolgozásra került a 2011. évi CXC. törvény, ill. a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet alapján.
- **2018.** – átdolgozásra került a 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramja módosításai alapján.

Felelős: Kosztyu Gyuláné Intézményvezető

A **pedagógiai program az óvoda szakmai alapidokumentuma**. Az **Intézményvezető** és a **pedagógusok** számára munkaanyag, ami az intézményi célokat, ezzel összefüggésben a feladataikat, mindennapi munkánk kereteit is megszabja, lehetővé teszi az azonos értékválasztáson alapuló közös gondolkodást. A program minden más stratégiai dokumentum kiinduló pontja. Erre kell építeni az intézmény összes folyamatszabályozását.

A **szülők** számára elsődleges információs forrás, ami biztosítani képes az óvoda pedagógiai szemléletének elfogadását, a nyújtott köznevelési szolgáltatások megválasztását, az intézménnyel való azonosulást. A **Fenntartónak** a pedagógiai programban foglaltak és annak elfogadása teszi egyértelművé a fenntartásból ráháruló kötelezettséget.

MÓRAHALMI LURKÓ VILÁG ÓVODA
PEDAGÓGIAI PROGRAM

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETŐ	5
1.1. Törvényi megfeleltetés.....	5
1.2. Az óvoda jellemző adatai:.....	6
1.3. A programválasztás indoklása, módosítások	8
2. NEVELÉSFILÓZÓFIÁNK.....	11
2.1. A település és az intézmény bemutatása	11
2.2. Alapelveink az intézményre és a gyermekekre vonatkozóan.....	11
2.3. Gyermekképünk	11
2.4. Óvodaképünk	11
2.5. Nevelésfilozófiánk	12
2.6. Adaptált jó gyakorlat - „Apa játszunk együtt!”	14
2.7. Boldog Óvoda	15
2.8. Zöld Óvoda	16
3. A PEDAGÓGIAI PROGRAM ALKALMAZÁSÁNAK FELTÉTELRENDSZERE	
ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE	17
3.1. Az óvoda személyi feltételei	17
3.2. Az óvoda tárgyi, dologi feltételei.....	20
3.2.1. Az óvodának a program céljához rendelt eszközrendszere	20
3.2.2. A színhelyi óvoda tárgyi és dologi feltételei.....	21
3.2.3. A telephelyi óvoda tárgyi és dologi feltételei.....	22
4. AZ ÓVODA ÁTFOGÓ NEVELÉSI TERVE - A PEDAGÓGIAI PROGRAM	
BEMUTATÁSA.....	23
4.1. Pedagógiai programunk sajátosságai	23
4.2. Az óvodai nevelés feladatai	23
4.2.1. Az egészséges életmód alakítása	24
4.2.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösség nevelés	30
4.2.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	32
4.3. Tehetséggondozás óvodánkban.....	34
4.4. Az óvodában megvalósuló integrált nevelés – Sajátos nevelési igényű gyermekek	
nevelése.....	35
4.3. Migráns gyermekek interkulturális nevelése	38
4.4. Nevelési céljaink elérésének feltételei	38
4.4.1. Szükségletek szerepe a nevelési cél elérésében.....	38
4.4.2. A tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében	39
4.4.3. A képességek szerepe a nevelési cél elérésében.....	39
5. AZ ÓVODAI ÉLET FELADATRENDSZERE.....	41
5.1. Játék	41
5.2. A tevékenységben megvalósuló tanulás	45
5.3. Társas és közösségi tevékenység	48
5.4. Munkatevékenység	49
5.5. Szabadidős tevékenység, szabad játék.....	52
6. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS A FEJLESZTÉS TARTALMA.....	53
6.1. Komplex foglalkozások rendszere	53
6.2. A társadalmi érintkezést megalapozó komplex foglalkozások.....	53
6.2.1. Anyanyelvi nevelés.....	54
6.2.2. A külső világ tevékeny megismerése – Matematikai tartalmú tapasztalatok.....	55

MÓRAHALMI LURKÓ VILÁG ÓVODA
PEDAGÓGIAI PROGRAM

6.3. A társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző komplex foglalkozások - A külső világ tevékeny megismerése	56
6.3.1. Természet – társadalom - ember.....	57
6.3.2. Születéstől felnőttkorig.....	58
6.4. Művészeti tevékenységek	59
6.4.1. Verselés, mesélés.....	59
6.4.2. Ének-zene, énekes játék, gyermektánc	61
6.4.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka.....	62
6.5. Mindennapos testnevelés - Mozgás	64
7. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE – ÓVODA-ISKOLA ÁTMENET	68
8. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE	71
8.1. Csoportszervezés, tevékenységszervezés, - tervezés alapelvei.....	71
8.2. A nevelés időkeretei.....	73
8.2.1. Napirend	73
8.2.2. Hetirend	74
9. AZ ÓVODA HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI, EGYÉB RENDEZVÉNYEI	75
9.1. Óvodánk ünnepei	76
9.2. Kirándulások	77
10. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI	77
10.1. Óvoda-család	77
10.1.1. Befogadási terv a 3-4 éves korosztály számára	79
10.2. Huncuthalom Gyerekvilág Huncutka Bölcsőde.....	81
10.3. Mórahalmi Móra F. Általános Iskola és Szent László Katolikus Általános Iskola	82
10.4. Mórahalmi Alapfokú Művészeti Iskola	82
10.5. Mórahalmi Tóth Menyhért Városi Könyvtár és Közösségi Ház.....	82
10.6. Csongrád-Csanád Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Mórahalmi Tagintézménye.	83
10.7. Gyermek és ifjúságvédelmi intézmények	83
10.8. Egészségügyi szervek, védőnő.....	86
10.9. Kistérségi és más óvodák.....	86
10.10. Mórahalom Városi Önkormányzat.....	87
10.11. PR kapcsolatok.....	87
11. AZ ÓVODA IRÁNYÍTÁSI-SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE, SÉMÁJA.....	88
11.1. Az intézmény felelősvezetője	88
11.2. Az intézmény vezetősége.....	89
12. ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS RENDSZERE	90
12.1. Programellenőrzés és értékelés	90
12.2. A nevelő-, fejlesztő munkánk mérési, értékelési rendszere	90
13. AZ ÓVODA SZAKMAI DOKUMENTUMAINAK KAPCSOLATA ÉS EGYMÁSRA ÉPÜLÉSE	92
13.1. Szakmai dokumentumaink egymásra épülése	92
13.2. A pedagógiai munka dokumentációi.....	93
13.2.1. Csoportnapló.....	94
13.2.2. A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció	95
14. IRODALOMJEGYZÉK.....	98
15. Mellékletek, kapcsolódó dokumentumok.....	99

1. BEVEZETŐ

„1. Az Óvodai nevelés országos alapprogramja (a továbbiakban: Alapprogram) a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, Magyarország Alaptörvényének értékeit és Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve - meghatározza a magyarországi óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit.

Az óvodai nevelés pedagógiai alapelveinek meghatározásánál abból kell kiindulni, hogy

- a) a gyermeket - mint fejlődő személyiséget - szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg;
- b) a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be;
- c) az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

Az Alapprogram szerint az óvodai nevelésben megjelenhetnek a különböző - köztük az innovatív - pedagógiai törekvések, mivel az Alapprogram biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának érvényesülését, megkötéseket csak a gyermek érdekének védelmében tartalmaz.

Az óvoda nevelőtestülete elkészíti pedagógiai programját: vagy átvesz és adaptál egy kész pedagógiai programot, vagy saját pedagógiai programot készít, amelynek meg kell felelnie az Alapprogramban foglaltaknak. Az Alapprogram és az azzal összhangban lévő óvodai pedagógiai programok egymásra épülő, szakmailag összehangolt rendszere a biztosíték arra, hogy az egyes intézmények szakmai önállósága, az óvodai nevelés sokszínűsége mellett érvényesüljenek azok az általános szakmai igények, amelyeket az óvodai neveléssel szemben a társadalom a gyermek harmonikus fejlődése érdekében megfogalmaz.

2. Az óvodai pedagógiai program elkészítésekor az Alapprogram mellett figyelembe kell venni

- a) a Nemzetiség óvodai nevelésének irányelvét is, ha az óvoda nemzetiségi nevelést végez;
- b) a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét is, ha az óvoda sajátos nevelési igényű gyermeket nevel.”

(363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelet)

1.1. Törvényi megfeleltetés

Programunk a 363/2012. (XII.17.) számú Kormány rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról alapján készült, magába foglalva a hazai és a helyi óvodai gyakorlatok eddigi tapasztalatait, eredményeit, szem előtt tartva a 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről (Nkt.) tartalmát, valamint annak módosításait.

MÓRAHALMI LURKÓ VILÁG ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAM

Ezen kívül programunkba az alábbi **törvényeket, rendeleteket** építettük be:

- Magyarország Alaptörvénye
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelete a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 1997. tv. XXXI. törvény – a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról
- 1991. évi LXIV. törvény-a Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről
- 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet–a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- A Kormány 401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelete a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról

1.2. Az óvoda jellemző adatai:

Az intézmény alapítója:	Mórahalom Városi Önkormányzat
Alapító címe:	6782. Mórahalom, Szentháromság tér 1.
Az alapítás éve:	1995. 01. 01.
Az intézmény fenntartója:	Mórahalom Városi Önkormányzat Képviselő-testülete
A fenntartó címe:	6782 Mórahalom, Szentháromság tér. 1.
A fenntartó elérhetősége:	+3662/281-022
Az intézmény neve:	Mórahalmi Lurkó Világ Óvoda
Rövid neve:	Mórahalmi Lurkó Világ Óvoda
Az intézmény típusa:	Óvoda
Az intézmény OM azonosítója:	029447
Az intézmény címe - székhely:	6782. Mórahalom, Egyenlőség u. 17-19.
Telephely címe:	6782 Mórahalom, Barmos György tér 2.
Telefon:	06/62-281-023
Mobiltelefon:	06/70-312-3088
E-mail:	ovoda@morahalom.hu
Web:	http://www.morahalom-ovoda.hu
Az intézmény vezetője:	Szabó Marianna

MÓRAHALMI LURKÓ VILÁG ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAM

Az óvoda működési területe: Mórahalom város közigazgatási területe, valamint bármely önkormányzat közigazgatási területe az onnan bejáró gyermekek tekintetében.

Az óvoda alaptevékenysége:

- Az óvodai nevelőmunka az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjára épülő, jóváhagyott **pedagógiai program** szerint folyik.
- Az óvodai nevelés a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig (Nkt.45§ (2) meghatározottak szerinti nevelőintézmény).
- **Sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása:**
 - a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók óvodai nevelése,
 - „Sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.”
 - beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alul teljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek,
 - **kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:**
 - A.) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:
 - AA.) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
 - AB.) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,
 - AC.) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,
 - B.) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, gyermek, tanuló.
- Bejáró gyermekek ellátása.
- Szervezett intézményi étkezés.

Az óvoda alaptevékenységet kiegészítő, végezhető tevékenysége:

- Óvodarendszeren kívüli oktatás,
- Helyiségek, eszközök bérbeadása,
- Vendégétkeztetés,
- Tanfolyamok szervezése.

Az óvoda szakágazati besorolása, száma: 851020 Óvodai nevelés

MÓRAHALMI LURKÓ VILÁG ÓVODA
PEDAGÓGIAI PROGRAM

A költségvetési szerv alaptevékenységének kormányzati funkció szerinti megjelölése:

	kormányzati funkciósám	kormányzati funkció megnevezése
1	091110	Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
2	091120	Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai
3	091140	Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai
4	096015	Gyermekétkeztetés köznevelési intézményben
5	096025	Munkahelyi étkeztetés köznevelési intézményben
6	013350	Az önkormányzati vagyonnal való gazdálkodással kapcsolatos feladatok
7	081030	Sportlétesítmények, edzőtáborok működtetése és fejlesztése
8	104035	Gyermekétkeztetés bölcsődében, fogyatékosok nappali intézményében
9	104030	Gyermekek napközbeni ellátása családi bölcsőde, munkahelyi bölcsőde, napközbeni gyermekfelügyelet vagy alternatív napközbeni ellátás útján
10	104037	Intézményen kívüli gyermekétkeztetés
11	013360	Más szervek részére végzett pénzügyi-gazdálkodási, üzemeltetési, egyéb szolgáltatások
12	084070	A fiatalok társadalmi integrációját segítő struktúra, szakmai szolgáltatások fejlesztése, működtetése
13	107050	Szociális étkeztetés népkonyhán
14	107051	Szociális étkeztetés szociális konyhán

Az óvodai férőhely: **297 fő**

Székhely: **222 fő**

Telephely: **75 fő**

Óvodavezető: Szabó Marianna

Általános vezetőhelyettese: Szalma Attiláné

Vezetőhelyettes: Bálintné Fülöp Ágnes

1.3.A programválasztás indoklása, módosítások

A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. Törvény, és annak módosítása 1996-ban előírta, hogy az óvodák az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja alapján **1999. szeptemberétől** helyi nevelési program alapján dolgozzanak, melyet vagy maguk írnak, vagy az országos minősített programok közül választhatnak.

Az óvodai program kiválasztása során igyekeztünk körültekintően eljárni:

- figyelembe vettük helyi sajátosságainkat (személyi - tárgyi vonatkozásokban egyaránt) és jövőbeli elképzeléseinket,

MÓRAHALMI LURKÓ VILÁG ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAM

- több éves, évtizedes elméleti és gyakorlati ismereteinket, tapasztalatainkat összegezve készítettük el Pedagógiai Programunkat.

A szükséges előkészítő munkák után **nevelőtestületünk szakmai döntésének értelmében Gáspár László nevelésfelfogására épülő Tevékenységközpontú óvodai nevelési programot használtuk fel helyi programunk kidolgozásához.** Feltételezésünk szerint ez a program alkalmas leginkább arra, hogy a helyi elvárásoknak megfelelő tartalommal, a nevelőtestület tudását leghatékonyabban kiaknázza, legeredményesebben tudjuk a ránk bízott gyermekek személyiségét kibontakoztatni.

A Tevékenységközpontú program, országosan minősített, előírásai megfelelnek az Óvodai Nevelés Országos Alapprogram (OAP) irányelveinek.

A program készítésében részt vettek: Móra Istvánné

Péter Istvánné

Tóthné Németh Gyöngyi

Kosztju Gyuláné

A program koncepciójának felülvizsgálatai, módosításai

- **2004-ben** szükségessé vált Helyi Óvodai Programunk koncepciójának felülvizsgálata, a bevezetéstől eltelt időszak tapasztalatai, változásai alapján - **2003.** évi LXI., a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény módosítása előírásának megfelelően. A program felülvizsgálata a nevelőtestület közreműködésével Kosztju Gyuláné, Péter Istvánné, és Móra Istvánné irányításával történt.
- **2010-ben** az Alapprogramot módosító 255/2009.(XI. 20.) Korm. rendeletben foglaltaknak megfelelően vizsgáltuk felül nevelési programunkat. A program módosítása a nevelőtestület közreműködésével Kosztju Gyuláné, Péter Istvánné és Móra Istvánné irányításával történt.
- Ezen módosítás során a **kompetencia alapú óvodai programcsomag egyes elemeit is beillesztettük** Tevékenységközpontú óvodai nevelési programunkba.
- **2013-ban** megjelent az óvodák pedagógiai programjával kapcsolatos előírásokat tartalmazó a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban Nkt.), a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet, valamint az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Kormányrendelet (a továbbiakban ÓNAP) ezek alapján módosítottuk pedagógiai programunkat.

A program átdolgozói: Ábrahámné Csapó Éva óvodapedagógus

Demus Lászlóné óvodapedagógus

Pintér Anikó óvodapedagógus

Szalma Attiláné óvodapedagógus

Az átdolgozott helyi Pedagógiai Programot 2013. augusztus 26-án a Szülői Közösség véleményezte, 2013. augusztus 27-én a nevelőtestület egyhangúan elfogadta, az intézményvezető jóváhagyta.

- **2015-ben** szükségessé vált pedagógiai programunk felülvizsgálata a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény alapján, mely elrendelte a köznevelési

MÓRAHALMI LURKÓ VILÁG ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAM

intézmények egységes szempontok alapján történő, külső ellenőrzési és értékelési rendszerének bevezetését, ill. a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet alapján, mely tartalmazza a tanfelügyelethez kapcsolódó intézményi önértékelés Oktatási Hivatal által kidolgozott és az emberi erőforrások minisztere által jóváhagyott, az Önértékelési kézikönyvben rögzített intézményi ellenőrzés és értékelés alapjául szolgáló tanfelügyeleti standardokat.

A program felülvizsgálata a nevelőtestület közreműködésével Kosztyu Gyuláné és Szalma Attiláné irányításával történt.

A felülvizsgált pedagógiai programunkat 2015. augusztus 24-én a Szülői Közösség véleményezte, 2015. augusztus 26-án a nevelőtestület egybehangzóan elfogadta, az intézményvezető jóváhagyta.

- **2018-ban** módosított 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján módosítottuk pedagógiai programunkat.

A program átdolgozói: Bálintné Fülöp Ágnes óvodapedagógus

Bakos-Németh Krisztina óvodapedagógus

Somodi Melinda óvodapedagógus

Balog Zsófia óvodapedagógus

Vassné Börcsök Olga óvodapedagógus

Veszeka Lászlóné óvodapedagógus

Szalma Attiláné óvodapedagógus

Az átdolgozott helyi Pedagógiai Programot 2018. augusztus 31-én a nevelőtestület egyhangúlag elfogadta, az intézményvezető jóváhagyta.

- **2019-ben** a pedagógiai programunkban adatok javítása, pontosítása történt.
- **2022-ben** a pedagógiai program pontosítása,
- **2023-ban** testvéróvodai kapcsolat kialakítása a gyergyószentmiklósi Pitypang Óvoda és Napköziotthon óvodával (6. melléklet)
- **2023-ban** a pedagógiai programunkban adatok javítása történt.

2. NEVELÉSFILÓZÓFIÁNK

2.1. A település és az intézmény bemutatása

Mórahalom Csongrád megye legkisebb és legfiatalabb városa. Az 55 sz. főút mentén Szegedtől 25 km-re fekszik. A Homokhátság központjaként kistérségi feladatokat is ellát. A település egy belterületre, és hat szórt tanyai körzetre oszlik. A település összlakossága közel 6000 fő, melynek 35 %-a tanyán él. A fő megélhetési forrás a mezőgazdaság.

Szociokulturális jellemzők: a családok nagyobb hányada 2 vagy több gyermeket nevel, sok a munkanélküli, kevés a kétkeresős család, magas a segélyezettek száma.

A tanyán való élet olyan speciális helyzetet teremt, ahol az életszínvonal megtartását egyre több munkával tudják elérni az emberek, s az ehhez szükséges időt kénytelenek a családtól elvenni.

A város földrajzi elhelyezkedéséből kifolyólag a levegő por- és pollentartalma magas, az ivóvíz minősége a legtöbb tanyán nem megfelelő. Megfigyelhető az allergiás és légzőszervi megbetegedések nagyfokú előfordulása.

Intézményünk több évtizedes múltra tekint vissza. A kezdeti időkben kialakított első óvoda a ma már két helyen működik. Óvodánk képes a helybéli igényeket kielégíteni, valamint a környező településekről is fogadni tudja azokat a gyermekeket, melyek szüleinek a város ad munkalehetőséget.

2.2. Alapelveink az intézményre és a gyermekekre vonatkozóan

Pedagógiai programunkat a helyi adottságokra alapozva készítettük. Óvodánkban folyó nevelés a **családi nevelés kiegészítője**. Az itt élő családok pedagógiai kultúrája nagyon változó, egyre több a hátrányos helyzetű gyermek, a rendezetlen családi körülmény. Családi nevelést kompenzáló szerepünk ezért egyre fokozottabb, az **esélyegyenlőség biztosítása** érdekében kiemelt szerepet kap. Megtanulják hogyan éljenek közösségben, elősegítjük, hogy eligazodjanak az őket körülvevő világban. A tartalmas, színes tevékenységek révén személyiségük, egyéni képességeik fejlődjenek. Biztosítjuk minden gyermek számára az **egyenlő hozzáférést, az esélyegyenlőséget, a hátrányokat csökkentő** pedagógiai attitűddel.

2.3. Gyermekképünk

Nyugodt, kiegyensúlyozott, boldog gyermekkort megélő gyermekeket szeretnénk nevelni, akik pozitív énképpel rendelkeznek, érdeklődőek, nyitottak az őket körülvevő világra és ahhoz a későbbiek folyamán, adekvát módon alkalmazkodnak.

2.4. Óvodaképünk

Intézményünkben a **kormányrendeletben meghatározott célok megvalósulása**

érdekében magas színvonalú szervezeti kultúra kialakítására törekszünk, amely megfelelő személyi, tárgyi feltételeket biztosít ahhoz, hogy a gyerekek jól érezzék magukat és fejlődésük (testi, lelki, szociális) zavartalan legyen. Biztosítjuk a nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó és migráns gyerekek önazonosságának megőrzését és az integráció lehetőségét.

A **Mórahalmi Lurkó Világ Óvoda** nevelő-oktató munkája már több évtizedes múltra tekint vissza.

Az eltelt hosszú évek alatt településünk önkormányzata igen nagy hangsúlyt fektetett a felnövekvő nemzedék magas színvonalú oktatására, nevelésére, kulturáltságára, edzettségére, valamint a családok gondozó munkájának segítésére a gyermekek napközbeni ellátásával biztosította az óvodáskorú gyermekek neveléséhez, fejlesztéséhez szükséges feltételeket.

Óvodánk az önkormányzat által fenntartott, gazdaságilag részben önálló intézmény, ahol esztétikus, igényesen kialakított otthonos környezetben folyik a gyermekek gondozása, nevelése, fejlesztése.

Lakóhelyünkön a mi óvodánk az egyetlen, így a szülők szabad óvodaválasztása nem realizálódhat. Szeretnénk ezért olyan feltételeket, fejlesztési lehetőségeket felkínálni, amelyből a szülők többségének igénye kielégítést nyer, és nem kényszerből, hanem pozitív meggyőződésből hozzák óvodánkba a gyermekeket.

Ennek tudatában egy élmény gazdag, érzelmi biztonságot adó környezetet igyekszünk kialakítani, ahol a gyermekek személyiségének fejlődése biztosított, életkoronként és egyénenként a változó testi-lelki szükségleteiket figyelembe vevő társadalmi életre való felkészítés folyik. Biztosítjuk az óvodáskorú gyermekek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit, a gyermekeket egymás elfogadására, az egyéni sajátosságok tiszteletben tartására neveljük.

2.5. Nevelésfilozófiánk

Legfontosabb tevékenységünknek a ránk bízott gyermekek egészséges, harmonikus, sokoldalú személyiség fejlődését tartjuk.

Olyan értékeket szeretnénk közvetíteni feléjük, amelyek társadalmilag értékesek és az egyéni önmegvalósításban egyaránt eredményes (konstruktív életvezetés).

Programunk a szülőkkel kialakítandó együttműködésre építi az óvodai nevelést. Nevelésfelfogásunk egyik alaptézise, hogy az óvoda pedagógiai gyakorlata csakis a családi nevelésre építve, annak céljait és eredményeit figyelembe véve lehet eredményes. Gyermekközpontú szemlélet megvalósítására törekszünk, ahol a 3-7 éves korú gyermekek testi és lelki szükségleteinek szem előtt tartásával folyik a nevelőmunka.

Minden gyermeknek joga van arra, hogy egyéniségéhez, optimálisan illeszkedő pedagógiai rendszerben a számára legkevésbé korlátozó és legkevésbé szegregált környezetben nevelkedjen. Ez a gyermek oldaláról szükséglet, a felnőttek oldaláról kötelesség. A gyermeki fejlődésbe feltétel nélkül bízunk, ezen alapul pedagógiai optimizmusunk, elfogadjuk, a különbözőségeket nem diszkriminálunk. Hiszünk a gyermek fejlődésében, jelzéseire komoly

MÓRAHALMI LURKÓ VILÁG ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAM

figyelmet fordítunk, mögé nézünk a ki nem mondott, csak tünetekkel jelzett gyermeki segítségkérésnek.

Óvodánkban a **Tevékenységek Központú Pedagógiai Program elvei szerint** neveljük a gyermekeket. **Célunk:** a nevelés minden területén az egészséges, harmonikus személyiségfejlesztés, az általános, életkori, és egyéb speciális nevelési szükségletek kielégítése. Az általános pedagógiai célrendszer figyelembevételével határozzuk meg az egyéni szükségletekhez igazodó fejlesztési célokat.

A pedagógus tevékenységekhez nyugodt, bizalommal teli légkört igyekszünk teremteni, ahol minden gyermek hibázhat, mindenkinek lehetősége van a javításra, próbálkozásra. Tudatosan alkalmazzuk a konfliktus megelőzés módszereit az egymás tiszteletben tartásának érdekében, például a közös szabályalakítást, a pozitív példák megerősítését, a következetességet. A felmerülő konfliktusokat, azok okait igyekszünk felismerni, helyesen értelmezni és hatékonyan kezelni, a gyermekeket a konfliktusok kompromisszumos megoldására ösztönözzük.

Pedagógiai feladatainkat a **játékra, mozgásra** és az **egészséges életmód** kialakítására alapozva szervezzük meg. Arra törekszünk, hogy gyermekeink számára nyugodt, szeretetteljes légkört és jó személyi-, tárgyi feltételeket biztosítsunk. Tesszük ezt a ránk bízott gyermekekért.

Nevelési alapelvek:

- érzelem dominanciájának elve,
- motiváció elve,
- a gyermek szociális kapcsolatrendszerének figyelembevétele és a differenciált bánásmód elve,
- tevékenység elve,
- játékoság elve.

Didaktikai alapelvek:

- nevelés központúság,
- tudatosság,
- aktivitás,
- szemléletesség,
- rendszeresség,
- következetesség,
- fokozatosság,
- folyamatosság,
- rugalmasság.

2.6. Adaptált jó gyakorlat - „Apa játszunk együtt!”

A jó gyakorlat adaptálásának helye: Gyula Város Egyesített Óvodája Tagintézménye Galbácskerti Óvoda 5700 Gyula, Temesvári út 47.

Az adaptálás mértéke: részleges.

Cél:

- Óvodai nevelésünk a családi neveléssel harmonikusan szolgálja a gyermeki személyiség kibontakozását, fejlődését. Olyan kapcsolattartási formák kialakítása, mely elősegíti a szülők aktív részvételét az intézmény életébe, gyermekük nevelésébe, ötleteikkel alakítsák, tudásukkal segítsék nevelésünk eredményességét. Ne csak az édesanyák, hanem az édesapák is váljanak aktív részeseivé az óvodai életnek.
- A szülő-óvodapedagógus, szülő-szülő, szülő-gyerek közötti együttműködés elősegítése, kapcsolatok építése, szemléletformálás.
- Fontos a gyermek és apa közötti emocionális kapcsolat elmélyítése, az óvodai mindennapos tevékenységek és a közösen megalkotott szabályok megismertetése. A kapcsolatból megtapasztalható, hogy milyen a gyermek családban betöltött szerepe. A programok lebonyolítása közben az alábbi kompetenciák is fejlődnek: beszédkedv, szövegalkotás, kommunikáció, szociális kompetenciák, kreativitás, alkotókészség.
- Segítse az óvodapedagógusokat az életkor-adekvát tudatos fejlesztési tevékenységükben.

Sikerkritériumok:

- Sportos versenyjátékokkal elősegítik az egészséges életmódra nevelést, a versenyszellem kialakulását.
- A gyermekek előzetes tapasztalataira, élményeire, ismereteire támaszkodva erősödik mindkét fél kutatás utáni vágya, fejlődik személyiségük, problémamegoldó képességük.
- A csapat munkákban vállalt feladatok megvalósítása során fejlődik kreativitásuk, egymáshoz való alkalmazkodásuk, csapatszemélyiségük, az átélt élmények közösség formáló ereje is megjelenik.
- Lehetőség adódik a szabad önkifejezés, szövegalkotás, zenei improvizáció megvalósulására.
- A jó gyakorlat példát ad arra, hogy hogyan hozhatóak közel a 3-7 éves korú gyermekekhez és rajtuk keresztül családjaikhoz a művészetek, a sport, a környezeti értékek megtartásának, és a jövő generációjáért érzett felelősségviselésnek elvei.

A program részletes leírása a Pedagógiai Programjának mellékleteként **„Apa játszunk együtt” a Mórahalmi Napköziotthonos Óvodában** című dokumentumban található.

2.7. Boldog Óvoda

Óvodánk 2017-ben csatlakozott részlegesen a programhoz. 2018-ban ismét elnyertük a boldog óvoda címet.

A Boldogságprogram tudományos vizsgálatokra épül, amely nyomán hónapról hónapra letesztelhetjük a saját életünkben, majd a csoport életében, hogy milyen változásokat képesek eredményezni azok a módszerek és technikák, amelyek tudósok szerint boldoggá tesznek bennünket.

Minden hónapban egy konkrét boldogságfokozó gyakorlattal foglalkozunk.

- Szeptember: Boldogságfokozó hála gyakorlása
- Október: Optimizmus gyakorlása
- November: A társas kapcsolatok boldogító ereje
- December: Boldogító jócselekedetek
- Január: Célok kitűzése és elérése
- Február: Megküzdési stratégiák gyakorlás
- Március: Apró örömmök élvezet
- Április: Megbocsátás
- Május: Egészséges életmód
- Június: Fenntartható boldogság / Önbecsülés

A program eszköztára sokrétű, az egyéni és a csoportos tanulást is változatosan támogatja.

A Boldogságórák célja az, hogy vezérfonalat adjon az óvodásoknak, hogy könnyebben nézzenek szembe a kihívásokkal, képesek legyenek megbirkózni a problémákkal, valamint a testi-lelki egészségmegtartás tényezőinek tanulmányozására adjon lehetőséget.

A program megvalósításában minden évben az adott csoportok vesznek részt, korosztálynak megfelelően (középső- és nagycsoportosok).

Sikerkritériumok:

- fejlődjön a gyermekek önismerete,
- elfogadóbbak, türelmesebbek, segítőkészebbek, együttműködőbbek legyenek az óvodásaink,
- pozitív tulajdonságokkal tudják társaikat jellemezni,
- segítsen a konfliktusok kezelésében,
- lelki és érzelmi síkon mély gondolatokat fogalmaznak meg a gyermekek.

2.8. Zöld Óvoda

Óvodánk negyedik alkalommal pályázott a minősítés elnyerésére, harmadik alkalommal lettünk sikeres pályázók. A Zöld óvoda címet 3 évre vehetünk újra birtokba a 2021-es tanévben.

Környezetünk védelme, természeti értékek megismerése és védelme, szelektív szemétyűjtés korunk egyik legfontosabb kérdései. Nagyon fontosnak tartjuk, hogy ezeket a témákat már óvodás korban is megismertessük a gyermekekkel. A környezettudatos nevelés játékos formában, tevékenységeken keresztül történik a gyermekek számára.

Legfontosabb céljaink között szerepel:

- környezettudatos gondolkodás kialakítása a gyermekek között,
- óvodánk környezetének szebbé tétele közös összefogással a szülőkkel,
- eszköztárunk bővítése (könyvek, nagyítók stb. beszerzése),
- a témával kapcsolatos továbbképzési lehetőségek igénybevétele,
- fűszernövénykert kialakítása és fenntartása.

3. A PEDAGÓGIAI PROGRAM ALKALMAZÁSÁNAK FELTÉTELRENDSZERE ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

3.1. Az óvoda személyi feltételei

Az óvodánk rendelkezik a törvényben meghatározott **személyi feltételekkel**, összes alkalmazottainak száma **45 fő**, melyből **óvodapedagógus 21fő, pedagógiai asszisztens 7 fő**.

Az óvodapedagógussal szemben támasztott elvárások:

- tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival, és képes alkalmazkodni a szerepelvárásokhoz,
- saját pedagógiai gyakorlatát folyamatosan elemzi, kommunikációját fejleszti,
- rendszeresen tájékozódik a pedagógia tudományára és az óvodapedagógiára vonatkozó legújabb eredményekről, kihasználja a továbbképzési lehetőségeket,
- tájékozódik az óvodai nevelést, képességfejlesztést támogató tanulási, képességfejlesztési segédanyagokról, digitális technológiai eszközökről, céljainak megfelelően és lehetőség szerint alkalmazza is azokat,
- szakszerű nyelvhasználat jellemzi, a tudástartalmakat szakszerűen, érthetően közvetíti a gyermekek felé a korosztályi és egyéni jellemzők figyelembevételével, ügyelve arra, hogy közléseit összekapcsolja a cselekvéssel és szemléltetéssel,
- helyesen és a közlés tartalmához igazodóan alkalmazza a szakmai terminológiát valamennyi írásos anyagában, reflexiójában,
- nyitott a szülők, a gyermekek, az intézményvezető, a kollégák, a szaktanácsadó visszajelzéseire, felhasználja őket szakmai fejlődése érdekében,
- óvodai tevékenységek során feladatait, problémáit önállóan kezeli, intézi.

Feladatai:

- a gyermekek alapvető szükségleteinek, érzelmi biztonságának a megteremtése,
- az optimális fejlődési folyamat biztosítása,
- a gyermekek egyéni képességeinek maximális szem előtt tartása (fejlődési ütem, tehetség),
- a szociális hátrány kompenzálásának segítése – hátrányos helyzetből való felzárkóztatás.

A közoktatási törvényben meghatározott felsőfokú óvodapedagógus szakirányú és óvóképző főiskolai végzettséggel rendelkeznek nevelőtestületünk tagjai, ill. tanítói képzettséggel, szakvizsgával rendelkező pedagógus is tagja közösségünknek. Egy óvónőnknek gyógypedagógiai asszisztens szakképesítése is van. A nevelő-oktató munkában részt vesz német nemzetiségi óvodapedagógusi és gyermek néptánc oktatói végzettségű óvónőnk is. Ezáltal biztosítjuk a Pedagógiai Program magas színvonalú megvalósítását.

A nevelőtestületünk szakmai képzettsége garantálja az új kihívásoknak való megfelelést, kreativitásukkal, tudatos, tervszerű munkájukkal biztosítják az óvoda egységes nevelési koncepcióját.

Pedagógusaink rendszeresen vesznek részt belső-és külső hospitálásokon, továbbképzéseken, szakképzéseken, mert hisszük, hogy az óvodánk sikeressége az itt dolgozó emberek szakmai képzettségén múlik. Az önképzés, és a szervezett továbbképzés a nevelőtestület előre lépésének és képzettsége szinten tartásának nélkülözhetetlen eleme.

A szakmai fejlesztésben fontos szerepet játszik az intézményi **munkaközösségek** munkája. Intézményünkben **a nevelőtestület minden pedagógusa valamelyik munkaközösség tevékeny tagja.**

Munkaközösségeink tagjai számára meghatározó feladat:

- az óvodai nevelést szabályozó dokumentumainak egységes értelmezése, tartalmuk gyakorlati megvalósítása,
- az intézmény szakmai munkája színvonalának további erősítése,
- az **önértékelésekre**, a **külső tanfelügyeleti szakmai ellenőrzésekre**, a pedagógusok előmeneteli rendszerének alapját képező **minősítésre** történő felkészülés.

Az óvodánkban dolgozók hivatástudata a nevelő-oktató munkánk legnagyobb értéke. A pedagógus munkájában alkalmazza az új módszereket, tudományos eredményeket, aktívan részt vállal intézményi innovációkban, pályázatokban, szakmai munkaközösségek munkájában, a megbeszéléseken, szakmai értekezleteken kifejti szakmai álláspontját.

A nevelőmunka kulcsszereplője az **óvodapedagógus**, az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyerekekkel történő tevékenységek kizárólagos irányítója, ezért őt korszerű, általános és szakmai műveltség kell, hogy jellemezze. Ezen kívül rendelkezzen megfelelő pedagógiai képességekkel, úgy, mint empátia, tolerancia, kongruencia, játékoság, humor. Legyen önálló, rugalmas, dönteni tudó, helyzetfelismerő, kreatív.

Értékfelfogása erősen hat a gyermekekre, ezért fontos, hogy a programunk szellemiségével azonosulni tudjon. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermekek számára. Magatartása modellként szolgáljon a szülők és a gyermekek számára egyaránt, tartsa be az etika szabályait.

Célunk, hogy minden óvónő saját egyéniségének megtartása mellett a közösen kialakított és elfogadott célok, feladatok érdekében tevékenykedjen. Nevelőtestületünk légköre saját megítélésünk szerint, valamint a szülők és a fenntartó véleménye szerint is jó, erős, összetartó csapatszellem, egymás megértése, támogatása, közös döntéshozatal és munkavégzés jellemzi.

A váltásban, párban dolgozó óvónők egymás mellé rendelésekor figyelembe vesszük, hogy összeillő, egymást kiegészítő párok alakuljanak ki. Tapasztaltabb kolléga mellé pályakezdőt tartunk célszerűnek állítani. A különböző nevelési területek és stílusok más-más hangsúlyt kapnak a reál-, illetve humán érdeklődésű óvónők esetében. Ez is fontos szempont a párok kialakításakor.

MÓRAHALMI LURKÓ VILÁG ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAM

Nevelő- oktató munkát közvetlen segítők személyi feltételrendszere:

Óvodánkban a törvényi előírásoknak megfelelő a nevelő- oktató munkát közvetlen segítők létszáma és képesítése. Az óvodapedagógusok, és az óvoda együttműködését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkája hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez.

Feladataik:

- az intézményben folyó pedagógiai munka segítése,
- a pedagógiai program eredményes megvalósítása, a gyermekek zavartalan és folyamatos ellátása érdekében segítse az óvodapedagógus munkáját.

Programunk megvalósítása a **dajka** és az óvónő munkájának fokozottabb összehangolását kívánja. Szeretnénk elérni, hogy a dajka valóban a közvetlen pedagógiai munka segítője legyen. Ahhoz, hogy a nevelési folyamatban közvetlenül és tevékenyen részt vegyen arra is szükség van, hogy megfelelő szinten tájékoztassa a csoportvezető óvónő nevelési elképzeléseiről, módszereiről. Tudnia kell milyen célok érdekében, hogyan kívánja az óvónő a gyermekcsoport fejlesztését megvalósítani. A dajka egyike a gyermeket nevelő felnőttnek, aki éppúgy, mint az óvodapedagógus magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával, öltözködésével hatást gyakorol a gyermekekre.

Dajkáink dajka szakmunkás bizonyítvánnyal rendelkeznek.

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése és ennek megfelelő pedagógiai feltételek biztosítása szükségessé tenné főállású **logopédus**, ill. **gyógypedagógus**, **pszichológus** alkalmazását, mivel évente 30—40 gyermek szorul ezekre a speciális foglalkozásokra.

A növekvő adminisztrációs munkák miatt teljes állású **óvodatitkár** foglalkoztatása is indokolt.

Feladatai:

- az óvodai ügyvitel szervezése és adminisztratív végrehajtása,
- a dolgozók személyi anyagának vezetése,
- a gyermekek nyilvántartásának ellátása,
- segít a költségvetés előkészítésében, a gazdálkodási, számlakezelési feladatokban.

Közösségünk minden tagja komolyan veszi Pedagógiai Programunkat, és annak szellemében dolgozik. Az óvoda személyi feltételeinek számszerűségén túl igen fontosnak tartjuk, hogy minden dolgozó rendelkezék a munkaköréhez szükséges iskolai végzettséggel, és azokkal a személyiségjegyekkel, amelyek elengedhetetlenek ahhoz, hogy Pedagógiai Programunkat sikeresen megvalósíthassuk. Minden munkatársunkat jellemzi, hogy gyermekszerető, kiegyensúlyozottak, munkaterületükön igényesek és óvják környezetüket. A

magatartási szokás-szabályokat betartva képviselik értékrendünket, empátiával, toleranciával, nyelvi illemmel rendelkeznek, mindezzel példát mutatva a gyermekek számára.

3.2. Az óvoda tárgyi, dologi feltételei

„Az óvodának rendelkeznie kell a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon kell kialakítani, hogy szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfelelően változó testméretének, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését. Tegye lehetővé mozgás- és játékigényük kielégítését, és a gyermekeket, harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vegye körül. A gyermek által használt tárgyi felszereléseket számukra hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel kell elhelyezni. Az óvoda egyidejűleg biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, teremtsen lehetőséget a szülők fogadására.”

(363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelet)

3.2.1. Az óvodának a program céljához rendelt eszközrendszere

Pedagógiai Programunk megvalósításához szükséges alapvető tárgyi feltételek az óvodában rendelkezésre állnak. Az óvodai minimális kötelező alapeszközöket kiegészítjük a program eredményességét, hatását erősítő korszerű fejlesztő eszközökkel, pl.:

- fejlesztő játékokkal, eszközökkel,
- mozgást fejlesztő tornaszerekkel, kiegészítő eszközökkel, melyeket a nap folyamán használhatnak (rugós deszka, füles labda, Ayres mozgásfejlesztő eszközök).

A játéktevékenységhez és a tanuláshoz szükséges, új és korszerű alapvető és fejlesztő eszközök beszerzése részben költségvetésből, ill. országos, helyi és Uniós pályázatokból, szülői támogatásból, jótékonyági bevételekből kerülnek beszerzésre.

Az óvodai meséskönyvek, ismeretterjesztő kiadványok, pedagógiai szakirodalmak mennyisége és minősége az elhasználódásnak, ill. a változó pedagógiai szemléletnek megfelelően állandóan pótlásra és bővítésre kerülnek. Ezek beszerzése költségvetésből és egyéb forrásból történik.

Különleges és egyénileg készített **kiegészítő játékeszközökkel** is segítjük a gyermekek egészséges kreatív fejlődését, pl. bábok, puzzle, különböző logikai és memória játékok.

Infokommunikációs eszközök

Munkánk során mindig fontosnak tartottuk a folyamatos megújulást, az új lehetőségek felkutatását. Továbbképzéseken gyarapítottuk informatikai ismereteinket, hogy meg tudjunk felelni a kihívásoknak. Felismertük, hogy **az informatikai eszközök oktatásban történő felhasználása nagyon sok új és eddig kiaknázatlan lehetőséget rejt magába.**

A felhasználói szintű informatikai ismeretek birtoklása fokozatosan a mindennapok részévé válik, s az ilyen jellegű ismeretek megszerzése napjainkban egyre inkább az alapképzettség követelményei közé tartozik, amelyeket már az óvodában megalapozhatunk és eredményesen alkalmazhatunk. Úgy gondoljuk, hogy az óvodai nevelésnek arra kell a hangsúlyt fektetni, hogy **a számítógép használata sokkal több értéket rejt magában, mint amire jelenleg a legtöbb családban a gyermekek használják** (számítógépes játékok és letölthető mesék nézése).

Intézményünkben az alábbi informatikai és technikai eszközök segítik a nevelőmunkánkat:

- digitális fényképezőgép,
- cd lejátszó,
- számítógép,
- laptop,
- projektor,
- nyomtató.

Óvodánkban pályázati forrásból tudtuk csak az informatikai eszközöket beszerezni, az állományt bővíteni.

3.2.2. A székhelyi óvoda tárgyi és dologi feltételei

Óvodánk rendelkezik a helyi nevelési program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel, EU szabványoknak megfelelő biztonságos játékokkal, amelyek garantálják a gyermekek kényelmét, egészségének megőrzését, fejlődését.

Az **óvoda** településünkön a főútvonalhoz közel egy csendes, pormentes környezetben helyezkedik el. Megfelelő alapterületű - 6746 m² - zöld, fás, bokros udvar veszi körül.

A kétszintes **óvodaépület** berendezései, udvara, a gyermeket körülvevő környezet megfelelő alapot biztosítanak programjuk megvalósításához.

Az óvoda helyiségei:

- **Öltözők:** a gyermekek részére csoportszobánként öltöző helyiségek állnak rendelkezésre, megfelelő szellőzéssel és világítással, méretüknek megfelelő padokkal, ruhafogasokkal.
- **Mosdók:** a gyermekek méretének megfelelő mosdók, WC és bútorzat lehetővé teszik, a mindennapi gondozási feladatok ellátását. Saját jellel ellátott törölközők, fogmosó eszközök biztosítják a higiénikus testápolást.
- **Csoportszobák:** a játék, és az óvodai tevékenységek színtere, egyúttal itt étkeznek, alszanak a gyermekek. Kialakításukkor harmonikus színeket és formákat, anyagokat használtunk. A csoportszobák felszereltsége mindenki számára megfelelő, biztonságos, lehetőség van a szülők fogadására is.

- **Fejlesztőszoba:** nyugodt feltételeket teremt a logopédiai és gyógypedagógiai fejlesztéshez. Az ehhez szükséges eszközök, könyvek, játékok rendelkezésre állnak.
- **Óvónői szoba:** szakmai megbeszélések helyszíne, felkészülést és könyvtár igénybevételét is szolgálja. A gyermekekkel kapcsolatos problémás ügyekben alkalmas a szülők fogadására is.

Nem csoportterem típusú, funkcionális helyiségek megnevezése:

- tornaszoba,
- aula,
- ebédlő, mosogató,
- melegítő- tálaló,
- konyha,
- szertárak,
- raktárak,
- irodák,
- orvosi betegszoba,
- felnőtt öltözők,
- zeneszoba,
- kazánház.

Saját **udvarunk** minden csoport egyidejű mozgásigényének kielégítésére alkalmas.

A TÁMOP-3.1.11.-12/2-2012-0100 számú, „**Játék, mozgás, biztonság a mórachalmi óvodában**” című pályázatnak köszönhetően óvodánk udvara a 2013. év nyarán teljesen megújul: korszerű, változatos, minden igénynek maximálisan megfelelő játékeszközökkel bővül.

2015-2016.-os tanévben pályázat útján **Ovi-foci multifunkcionális műfüves pálya** került kialakításra az óvoda udvarán.

3.2.3. A telephelyi óvoda tárgyi és dologi feltételei

A **telephelyi óvodánk** a 2013-14. tanévben kezdte meg működését. Az új óvoda a Móra Ferenc Általános Iskola, Szakképző Iskola és Kollégium mellett található.

Az **épület** földszintjén és első emeletén található a 3 modern, tágas, esztétikusa, jól felszerelt **csoporszoba és tornaszoba**, gyermeköltözők, gyermekmosdók és gyermek WC-k, **fejlesztő szoba és óvónői szoba**. Az épület teljes mértékben, kívül-belül akadálymentesített.

Az óvoda berendezésénél maximálisan figyelembe vettük a 3-7 éves korosztály igényeit, minden bútor a gyermekek méretének megfelelő, praktikus, könnyen tisztán tartható. Fontos szempont volt, hogy a környezet, melyben a gyermekek napjuk nagy részét töltik, hangulatos, családias legyen, pozitívan hasson esztétikai érzékük fejlesztésére.

A gyermekeink és pedagógusaink rendelkezésére áll minden olyan eszköz, mely oktatásukhoz és fejlesztésükhöz szükséges. Mindenfajta, óvodáskorra jellemző játéktevékenység (építő, konstruáló, gyakorló, szerepjáték, báb, ábrázolás, képesség- és készségfejlesztés, mozgásos játék) eszközei megfelelő számban és választékban elégítik ki a gyermekek játék iránti igényeit.

Saját **udvarunk** minden csoport egyidejű mozgásigényének kielégítésére alkalmas. Megfelelő, szabványos játékeszközök állnak rendelkezésre.

4. AZ ÓVODA ÁTFOGÓ NEVELÉSI TERVE - A PEDAGÓGIAI PROGRAM BEMUTATÁSA

4.1. Pedagógiai programunk sajátosságai

- Fontosnak tartjuk a **tudatos személyiségfejlesztést**, a **komplexitást**, a **prevenciót** (a tanulási zavarok megelőzését) és a **tehetséggondozást**.
- A személyiségfejlesztés során a **mozgásra** és **játéokra** alapozunk.
- Olyan ismeretanyagot nyújtunk gyermekeinknek, melynek birtokában megismerik az őket körülvevő világot, s abban biztonsággal tájékozódhatnak, kommunikálnak.
- A gyermek személyiség fejlesztésének alapja a gyermek ismerete. Ennek egyik eszközeként használjuk a „A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció” fejlettségmérő lapjait, melynek alapján elkészítjük a gyermek „Egyéni fejlesztési terv”-ét.
- Olyan magatartásformák kialakítását segítjük elő és alapozzuk meg, amelyek az egyén és közösség szempontjából is értékesek. A nevelési folyamatot érték közvetítő tevékenységként definiáljuk, ahol a kultúra, mint érték jelenik meg.
- Felvállaljuk a szocializációs folyamat szakszerű irányítását.
- Lényegesnek tartjuk a felnőttek modell szerepét (óvodapedagógus és a nevelő- oktató munkát segítők).
- A családdal való szoros kapcsolattartásra törekszünk - szülői értekezlet, fogadó óra, nyílt nap és más közös programok szervezése.
- Az óvodáskor végére szeretnénk, ha a gyermekek alkalmassá válnának az iskolai élet sikeres megkezdésére, és rendelkeznének a tanuláshoz szükséges képességek megfelelő fejlettségi szintjével.
- Szeretnénk, ha tevékenységünket áthatná a mentálhigiénés szemléletmód.

4.2. Az óvodai nevelés feladatai

„Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösség nevelés,
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.”

(363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelet)

Feladatunk

- az óvodáskorú gyermekek sokoldalú, egészséges, harmonikus fejlődésének, a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítése az életkori, egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével - ideértve a különleges bánásmódot igénylő

gyermekek ellátását - a komplexitás jegyében.

A **tevékenységközpontú óvodai neveléssel azonosulva** a gyermek középpontba helyezését és az óvoda nevelési funkciójának kiteljesítését tekintjük alapvető feladatunknak. Mivel az óvoda, nevelő intézmény, így nevelőtestületünk is a gyermeki személyiség kibontakoztatására, az emberi jogok, és alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére, nevelésére, fejlesztésére törekszik az egyenlő hozzáférés biztosításával. Az óvodai nevelés és a gyermekek érdekeinek védelmében az életkori sajátosságaiknak és szükségleteiknek ellentmondó szolgáltatások kivédése a célunk.

Általános feladatunknak tekintjük a 3—7 éves korú gyermekek társadalmi gyakorlatra való felkészítését, mely magába foglalja:

- a teljes gyermeki személyiség fejlesztését,
- az életre való felkészítést **tevékenységek által a szabad játékon keresztül.**

4.2.1. Az egészséges életmód alakítása

„Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Az óvodai nevelés feladata a gyermek testi fejlődésének elősegítése. Ezen belül:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet;
- a környezetvédelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása;
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.”

(363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelet)

Célunk:

- a gyermek egészségének, komfortérzetének biztosítása olyan szükségletek kielégítésével, amelyek elősegítik, megteremtik és megőrzik gyermekeink lelki testi harmóniáját.
- a nevelési hatások kedvező feltételeinek megteremtése.

MÓRAHALMI LURKÓ VILÁG ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAM

- bensőséges gyermek - felnőtt kapcsolat kiépítése.
- a folyamatos gyakorlás során jó szokások kialakítása, ezek szükségleti szintre való emelése - önállóság, kompetencia.

Az egészséges életmód megvalósításához szükséges feladataink:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgási igényének kielégítése,
- harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése,
- gyermek testi képességei fejlődésének elősegítése,
- gyermek egészségének védelme, edzése,
- az egészséges életmód a testápolás az egészségmegőrzés szokásainak alakítása,
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése.

Alapvető **feladatunk** az egészséges életmód megalapozása, a gyermek testi, lelki szükségleteinek kielégítése. Programunkban az egészségnevelés területén a prevencióra törekszünk.

Óvodánk arra készíti fel a gyermekeket, hogy képesek legyenek a különböző, a társadalom, mint bonyolult viszonyrendszer sok, egymással összefüggő és egymást kölcsönösen átható szabályainak a befogadására. Felnőtté válva a közéletben szocializált és belsővé vált szabályrendszerrel rendelkeznek.

Ezért törekszünk a **játék – tapasztaltatás – tanulás** tevékenységrendszer alkalmazásával az önálló játszás, tapasztalatszerzés és a tanulás képességének kifejlesztésére, valamint a gyermek nyitottságának, játékos, tapasztalatszerzési és tanulási kedvének komplex és integrált kibontakoztatására, majd a megőrzésére, mely alapját teremti meg a szabálytudat kialakulásának és megerősödésének.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. Az **óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel**, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.

Helyi sajátosságainkat figyelembe véve az **egészséges életmódra nevelést** helyezük előtérbe, mivel településünkön egyre nagyobb számban fordulnak elő különböző allergiás betegségek, valamint a mozgásszerv-rendszer veleszületett vagy szerzett károsodása vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság is tapasztalható.

Az óvodánkban megvalósuló egészséges életmód alakítására irányuló nevelés részletes programját a Pedagógiai Program mellékleteként a **„Mórahalmi Lurkó Világ Óvoda Egészségfejlesztő-egészségnevelő programja”** című összeállítás tartalmazza, mely biztosítja a gyermekek egészségének megóvását, megőrzését, testi, lelki szükségleteinek kielégítését. Nagy hangsúlyt fektetünk az egészséges életmód, a testápolás, az egészséges étkezés, az

öltözködés, a betegségmegelőzés az egészségmegőrzés szokásainak alakítására. Ezáltal ellenálló képességük nő, kevésbé fogékonyak a betegségekre. A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása (szelektív hulladékgyűjtés, tiszta levegőn történő mozgás, energiatakarékosság, stb.).

Biztosítjuk - a megfelelő személyi és tárgyi feltételekkel, az eszközök, használati tárgyak ellenőrzésével, karbantartásával a hibaforrások megszüntetésével, az eszközök rendeltetésszerű használatával- a gyermekek testi épségének védelmét, a balesetek megelőzését.

Arra neveljük őket, hogy önmaguk és társaik testi épségét megóvják, fokozatosan kialakul veszélyérzetük.

Hátrányos helyzetű gyermek az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve aki után rendszeres gyermekvédelmi támogatást folyósítanak.

Céljainkkal az **esélyegyenlőséget** is kifejezésre juttatjuk. A már említett hátrányos helyzetű, alacsonyabb szintű szociális körülmények között élő egyes társadalmi csoportoknak csekélyebb a lehetőségük, életmódjuk megválasztására, kisebb arányban vesznek igénybe egészségügyi, közoktatási-, közművelődési szolgáltatásokat, a munkanélküliség következtében beszűkült életlehetőségeik adódnak, egészségtelen lakáskörülmények között élnek. Nemigen marad más választásuk, mint az adott szociális állapotuk minimális szinten tartása. Tovább fokozza helyzetüket a problémák halmozódása, egymásra hatása. Ismert a szegénység mellé szegődött krónikus betegségek megjelenése, a gyermekek nevelési költségeinek növekvő szintje, a családokba befurakodó káros szenvedélyek és azok összegzett hatása.

Mindezekre gondolva programunkat az óvodás gyermekek családjának egészségi esélyeihez szabjuk, lehetőséget biztosítva arra, hogy a gyermekeken keresztül a szülőket is képessé tegyük az egészségesebb életmód követésére.

Ismerve a helyi iskola pedagógiai programját, amelyben kiemelt helyen szerepel a testi- és egészséges életmódra nevelés, e területen kívánjuk gyermekeinket megfelelő alapokhoz juttatni, így ezen a ponton kapcsolódik össze a két intézmény programja.

Egészségnevelés, egészséges életmód alakítása

Szomatikus nevelés:

1. Higiénés nevelés: személyi és környezethigiénére nevelés,
2. Profilaxisra nevelés,
3. Kondicionálás: testedzés, sport,
4. Baleset megelőzésre nevelés

Pszichohigiénés nevelés:

1. Önismeretre, önfejlesztésre nevelés,
2. Egészséges életvezetésre nevelés,
3. Környezeti hatások feldolgozására nevelés,
4. Emberi kapcsolatok harmóniájára nevelés,

5. Abúzusok, devianciák megelőzésére nevelés,
6. Érzelmi nevelés

Szociálhigiénés nevelés:

1. Kedvező társas milió működtetése,
2. Kommunikációs nevelés,
3. Családi életre nevelés,
4. Az óvoda pszicho klímájának alakítása,
5. Szerepfeszültségek felismerése, feloldása,
6. Társadalmi izolációk megelőzése, közéletiségre nevelés,
7. Egészségpropaganda

Konkrét céljaink meghatározásakor holisztikus szemléletből indulunk ki, mely szerint a gyermeket magát sajátos személyiségi egységként, a gyermek környezetét (természeti, mesterséges és személyi) is egységként, valamint a gyermeket és a környezetét kölcsönhatásban álló egységként értelmezzük.

Az óvodás gyermekek eltérő vonásai nem csak az egyéni természetükben, viselkedésükben, értelmi és érzelmi beállítottságukban lelhető fel, hanem mindegyiküknek más és más lehet az egészségi állapota, edzettsége, teherbíró képessége, szervezeti állapota. Ebből következően fontos, hogy az óvónő egészségvédő, egészségfejlesztő nevelési funkciója minden gyermekkel kapcsolatban egyedi jellegű legyen.

Az egészséges életmódra való felkészítés átszövi az óvoda egész napi- és heti rendjét.

A gyermekek egészségével, testi épségének védelmével kapcsolatban az óvónőnek különös felelőssége van. A mindennapos nevelőmunka során, az ezen nevelés körébe eső óvónői feladatokat az alábbi felsorolás szemlélteti:

- higiénés nevelés (személy-, környezet-higiénére nevelés, balesetek megelőzése),
- táplálkozásra, kulturált étkezésre nevelés,
- testnevelés,
- rendellenességek megelőzése.

Az óvodai testápolás elengedhetetlen követelménye a személyi tisztaság szokássá alakítása, az, hogy igényné alakuljon ki a mosakodás, tisztálkodás, WC használat, zsebkendőhasználat tevékenysége. A kiscsoportosoknál külső segítséggel, középsősöknél szokás szintjén, nagycsoportosoknál készség szintjén végezzék e teendőket.

Alapkövetelmény, hogy minden gyermek számára külön-külön álljon rendelkezésre jellel ellátott, külön tárolt személyi higiénés felszerelés. Az egészséges ruházat, és a helyes öltözködés szokássá alakításában is jelentős szerepet vállalunk.

Az egészséges táplálkozás és a kulturált étkezés, szokássá alakítása érdekében ételkészítési kóstolási játékos tevékenységeket szerveznek az óvónőink. A gyermekek is

vegyenek részt életkori fejlettségüknek megfelelő szinten és legyenek részesei étkezésük az önkiszolgálásnak. Tudják biztonságosan, önállóan használni kiscsoport végére a kanalat. Középső csoportban villával is egyenek, tudjanak önállóan szedni a tálból, és vizet önteni a kancsóból. Óvodáskor végére a késsel is biztonságosan bánjanak. Az étkezés mindig jó hangulatban történjék. Az étkezéssel kapcsolatos pedagógiai módszerek közül kizárjuk azokat az eljárásokat, amelyek fenyegetésen alapulnak, vagy amelyek egy étel elfogyasztását kényszerítik ki a gyermekből. Az óvodás korú gyermekek étrendjébe magas vitamin tartalmú gyümölcsöket, zöldségfélét, magvakat, egészséges táplálékokat iktatunk be, melyek ún. „vitamin-napok” keretén belül, szülői hozzájárulással, az ő felajánlásuk révén biztosíthatók.

A gyermekek mozgásigényének kielégítése legnagyobb részben szabad levegőn történő mozgásos játékok keretében valósul meg, az aktív tevékenységi szükségletük kifejezését hangsúlyozva. Az egészségnevelést a szervezet edzésével kapcsolatban, a külső viszonyokhoz való alkalmazkodás során a rendszeresség mellett a fokozatosság elvének érvényesítésével biztosítjuk. A mindennapos testnevelés és a testnevelési foglalkozások terve, anyaga, felépítése, megvalósítása egyéni tapasztalatok alapján az óvónőink módszertani szabadsága körébe tartozik.

Helyi sajátosságként említhetjük a már meglévő fürdőkomplexumunkat és az elkészült fedett tanmedencét, amely lehetővé teszi a gyermekek télen történő vízhez szoktatását, úszásoktatását is. A vízhez szoktatás lényege edző és kondicionáló hatásán túl, az új közeghez való teljes alkalmazkodás, annak törvényszerűségeinek, jellegzetességeinek megismerése és ennek következtében a tökéletes tájékozódás, az otthonos viselkedés és célszerű mozgás a vízben.

Alapvető tevékenységünk, feladatunk a gyermekek egészségének és testi épségének védelme érdekében a balesetek megelőzésére nevelés is, amelyet kiterjesztünk az óvodában előforduló, utcai-, közúti-, otthoni háztartási balesetek megelőzésére. Sokszínű tevékenységeken keresztül mutatjuk be a balesetveszélyes helyeket, helyzeteket, a balesetmegelőző helyes magatartásformákat és a veszélyesebb eszközök használatát (olló, kés, villa, kerti szerszám).

Környezettudatosságra nevelés

Környezettudatos elveink:

Intézményünk elkötelezett a fenntarthatóság biztosítása mellett.

Valljuk, hogy a természetes és épített környezet minőségét, értékeit meg kell őriznünk, s ezt a szemléletet tovább kell adnunk a ránk bízott gyermekek számára.

Célunk nemcsak az óvodások, de szüleik. illetve közvetlen környezetünk szemléletváltása is.

A gyermekeket saját nyelvükön, játékos formában, a mese, báb, játék, kézművesség eszközeivel szólítjuk meg.

Törekszünk arra, hogy a környezetünk mivel optimálisabb alapot biztosítson céljaink eléréséhez:

MÓRAHALMI LURKÓ VILÁG ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAM

- az óvoda udvara mentes minden allergiát, mérgezést, sérülést okozó növénytől,
- sík és dombos területek; füves, homokos, járólapos, gumitéglás felület egyaránt megtalálható,
- a fák, bokrok, virágok, nemcsak árnyékot, esztétikai élményt is nyújt,
- az udvari játékok folyamatos felülvizsgálatával igyekszünk az uniós szabványoknak megfelelni,
- védjük, óvjuk az udvar faunáját - az udvar területén számtalan madáretetőt. Télen eleséggel, nyáron vízzel és fürdetési lehetőséggel látjuk el a madarakat,
- folyamatosan telepítjük és a gyermekekkel együtt gondozzuk az udvar növényvilágát, így kellően biztosítjuk az árnyékos területeket,
- komposztálót működtetünk,
- az ivó kút szomszoltásra alkalmas,
- a gyermekek szabadba történő egészséges mozgását mobil játékeszközökkel is biztosítjuk,
- a belső terek esetében figyelünk a természetes anyagok, fa bútorok használatára, egyszerű, praktikus, takarékos megoldásokra törekszünk,
- a takarékoság sarkalatos pontunk - a nyílászárók cseréjével, az energiatakarékos fénycsővek használatával, a pazarlás kiküszöbölésével sokat teszünk e területen,
- egész év folyamán szelektíven gyűjtjük a papírt, ill. akciókat szervezünk a szülők bevonásával: papír és műanyag flakonokat gyűjtünk,
- a nevelőmunka tervezésében megtalálhatók a környezeti nevelés elvei, tartalmi jellemzői,
- a nevelőmunka hatékonyságát segíti, hogy az ismeretszerzés tevékenységek során valósul meg,
- a hagyományápolás, gazdagítás a szülők bevonásával, közös programokon is zajlik, pl.: Zöld napok, TeSzedd szemétygyűjtési akcióhoz való csatlakozás,
- a dolgozók életmódjukkal, munkájukkal pozitív mintát nyújtanak a környezettudatos magatartásra, az ökológiai szemléletformálásra, az egészséges életmód szokásainak megalapozása, a közösségi egészséges életvitelre - Autómentes nap, Dohányzásmentes nap, Egy óra a Földért,
- szórólapokkal, ismertetőkkel tájékoztatjuk a szülőket, dolgozókat az Öko szemlélet terén,
- a folyamatos, aktuális környezeti neveléshez kapcsolódó szakirodalom beszerzésére gondot fordítunk,
- Rendezvények:
 - Erdei Óvoda,
 - Madarak és fák napja,
 - Ősz ünnep – egészséges táplálkozás,
 - Zöld napok,
 - Egészség Világnapja,

- „A Föld Órája” - egy óra a Földért akció,
- Autómentes világnap.

4.2.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösség nevelés

„1. Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Mindezt szükséges, hogy

- a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék;
- az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;
- az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

2. A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

3. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek a hazaszeretet és a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

4. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be.

5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

(363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelet)

Feladataink:

- Legfontosabb a gyermek érzelmi biztonságának a megteremtése, melynek feltétele:
 - derűs, nyugodt, szeretetteljes légkör kialakítása,
 - fontos, hogy már az óvodába lépéskor kedvező hatások ériék a gyermeket,
- A gyermek énképének, önismeretének, önértékelésének fejlesztése:
 - saját és mások érzelmeinek felismerése és kontrollja,

- kompetencia és autonómia kialakítása,
- **A gyermek társas szükségleteinek kielégítése:**
 - az interperszonális kapcsolatokat, interakciókat pozitív érzelmi töltés jellemezze,
 - új attitűdök, értékek, normák kialakítása (a társas kapcsolatokban gyakorolják az együttélés, önérvényesítés szabályait, a másság elfogadását - empátia, tolerancia),
 - erkölcsi normák alakítása,
 - az óvodapedagógus és a nevelő-oktató munkát segítők személyisége modellértékű legyen (a szakmához kívánatos attitűdök kialakítása, fejlesztése),
 - sajátos törődés biztosítása a különleges bánásmódot igénylő gyermekek számára (BTM, SNI, tehetséges - gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, tehetséggondozó pedagógus).

Az életre való felkészítés csak valóságos tevékenységek, problémahelyzetek biztosításával, megoldásával, a tevékeny életre alapozott nevelőmunkával valósítható meg. A tevékenységközpontú nevelési programnak megfelelően a 3—7 éves korú gyermekek szociális életképességét (életre nevelést) minden későbbi fejlődés alapjaként kezeljük, a pedagógiai célok és feladatok centrumába tudatosan az együttműködési és érintkezési képességek fejlesztését állítjuk, azaz az önálló gondolkodásra, feladatmegoldásra, kooperációra és kommunikációra kívánjuk képessé tenni a gyermekeket.

Óvodánkban a pedagógiailag segített, ösztönzött **szocializáció** minél teljesebb megvalósítására nagy hangsúlyt fektetünk. A gyermekeknek ahhoz, hogy boldoguljanak, meg kell tanulniuk beszélni, közlekedni, a környezet adta keretek között tevékenykedni, az eszközöket használni, a társakkal együttműködni, el kell lesniük a mindennapi élet adta szerepeket, magatartásmintákat. Ennek egy részét eltérő kulturális színvonalon a családok teljesítik. Óvodánk azonban nem csupán kiegészítő szerepet kíván betölteni az elsődleges szocializáció folyamatában, hanem arányos fejlesztését, intenzitásának fokozását, magasabb színvonalra emelését is vállalja.

A gyermek számára az első, **meghatározó szocializációs szintér a család**. A családi hatások spontán és tudatos módon valósítják meg a társadalomba való bevezetés feladatait. Óvodánkba különböző kultúrájú családokból érkeznek a gyermekek.

„A gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő szerepet játszanak.”

Óvodánk tudatosan alakítja a nevelő hatásokat, tehát nem spontán szocializációnak, hanem pedagógiailag determinált, tervezett szocializációnak a színtere. A fejlesztés csak azután kezdődhet, miután az óvodánkba járó gyermek biztonságosan mozog az őt körülvevő új környezetben.

Elsőrendű feladatunk:

- **a gyermekek** személyiségének, szűkebb és tágabb környezetének, a gyermekcsoportban elfoglalt helyének kötetlen és kötött tevékenységekben való megismerése,

- a gyermekek előzetes, **más forrásból származó tudására, tapasztalataira, a családi nevelésre való tervszerű ráépítés**, ill. szükség esetén tapintatos korrigálása, alakítása a helytelen szokásoknak, téves ismereteknek.

Az óvodai **erkölcsi nevelésünk célja**: a társadalmi és értékrendbeli változások, valamint a pszichológiai-pedagógiai tények figyelembevételével a gyermeki igények és szokásrend együttes alakítása. Az óvodás gyermek számára ennek a leghatékonyabb terepe a játék.

Tudjuk, hogy a gyermekeket születésüktől kezdve különböző hatások érik, személyiségüket döntően közvetlen környezetük befolyásolja, hisz innen merítik a modelleket, szerepeket, amelyekkel azonosulni igyekeznek.

A jól átgondoltan felállított és következetesen betartott illemszabályok a gyermekek számára megkönnyítik a beilleszkedést, biztonságot adnak.

Óvodánkban a következő illemszabályok kialakítását tartjuk fontosnak:

- köszönés,
- konfliktusok feloldása,
- helyzetnek megfelelő kommunikációs kifejezések alkalmazása,
- segítségadás,
- türelem, kitartás,
- helyes utcai viselkedés.

4.2.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

„Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

1. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

2. Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

3. Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás- alkotóképesség-) fejlesztése.

Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.”

(363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelet)

MÓRAHALMI LURKÓ VILÁG ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAM

A pedagógusok kommunikációját a gyermekek érdekében minden partnerrel a kölcsönösség és a konstruktivitás jellemzi, önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködnek a kollégákkal, a szülőkkel, a szakmai partnerekkel, szervezetekkel.

Az **értelmi fejlesztés, nevelés célja** gyermek természetes érdeklődésére, kíváncsiságára alapozva olyan ismeretanyag elsajátítása, amelyeken keresztül biztonságosan tájékozódik, mozog, kommunikál az őt körülvevő világban.

A pedagógus figyelembe veszi a gyermekek aktuális fizikai és érzelmi állapotát, ehhez igazítja a tevékenységek tempóját, módszereit. Tudatosan tervezi, szervezi a gyermekek tevékenységeit, ösztönzi a gyermekek egyéni és egymás közötti kommunikációját. Megfelelő feltételeket biztosít az elmélyült tevékenységekhez, tapasztalatszerzéshez.

Pedagógiai terveit rendszeresen elemzi, rugalmasan, jó helyzetfelismerő képességgel reagált a váratlan helyzetekre. Reflexiói az eredmények és sikertelenségek okát feltárják, ezek alapján megfogalmazza a következő időszak pedagógia tennivalóit.

Anyanyelv és kommunikáció fejlesztését kiemelt feladatunknak tekintjük, mivel az óvodáskor a beszédfejlődés szenzitív időszaka. Ennek érdekében az óvodai élet teljes tartamában nyugodt kommunikációs teret, ehhez kedvező feltételeket alakít ki. Az anyanyelvi nevelés során a beszédészlelés, beszédértés, a szókincs, a verbális kifejezőképesség fejlesztése hangsúlyos szerepet kap.

Feladataink:

- a gyermek természetes érdeklődésére, kíváncsiságára és mozgásvágyára építve változatos tevékenységi formákat biztosítunk - a komplexitás jegyében, melyeken keresztül élményszerű, önálló tapasztalatszerzésre adunk lehetőséget a természeti és társadalmi környezetről,
- a megszerzett tapasztalatok, ismeretek rendszerezése,
- kognitív képességek fejlesztéséhez (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás) a gyermekek életkorának, egyéni képességeiknek megfelelő eszközöket biztosítása, feltételek megteremtése.

Nevelőtestületünk egységes álláspontja alapján **a csoportokban a korszerű informatikai eszközöket** a mindennapi tevékenységek során **csak célirányosan**, a nevelő, oktató munka hatékonyabbá, eredményesebbé, érdekesebbé és színesebbé tétele érdekében **szeretnénk a továbbiakban is alkalmazni.**

Az eszközök használata során:

- az **ismeretanyag átadása** érdekesebbé, érthetőbbé válhat a gyermekek számára és mivel több érzékszervre hat egyszerre, az átadott anyag jobban megmaradt a gyermekek emlékezetében,
- **érzelmi nevelés** területén: hagyományok megismerésére, szeretetere nevelés,

- **motiváció:** a képek nézése hosszabb ideig tartó figyelmet eredményezhet a csoportnál,
- a **zenei anyagok**, hangszerek és egymás hangjának hallgatása a gyermekek hallásfejlesztéséhez nyújthat segítséget,
- az informatikai eszközök használata a félénkebb gyermeknél jó eszköznek bizonyul a megnyilatkozásra, önbizalmának növelésére.

Az IKT eszközök felhasználási lehetőségei a nevelés, fejlesztés során óvodai csoportban:

- a pedagógus az együttműködés, kommunikáció elősegítésére követendő mintát mutat a gyermekek és szülők számára a digitális eszközök funkcionális használata terén is,
- projekttemák, kirándulások, rendezvények során sok **fényképet, felvételt készítünk**, azokat összegyűjtjük,
- a témáinkhoz az interneten **anyagokat, képeket, hanganyagokat gyűjtünk**,
- a **gyermekek dramatizálását, bábozását** mesék feldolgozása során, ill. a **csoport ünnepeit** felvesszük,
- versekhez, mondókákhoz, mesékhez **feldolgozásokat keresünk**, amiket közösen megnézünk a gyerekekkel, színesítve szemléltetési lehetőségeinket,
- a **multifunkciós eszközöket** színezők, feladatlapok nyomtatására, sokszorosítására használjuk, ezzel is **elősegítve az iskolára való felkészültség elérését, megalapozását**,
- az **esélyegyenlőség biztosítása** az eszközök használatával **azon gyerekek számára, akik hátrányos helyzetükből adódóan otthon nem tudnak ezen eszközökkel megismerkedni**, a használatukból adódó előnyöket nem élvezhetik, lehetőségeik e téren is korlátozottak,
- a **saját pedagógiai munkánk tekintetében** az anyaggyűjtésen és tároláson kívül a különféle dokumentációs rendszerek, programok használatával **meggyorsíthatjuk, könnyebbé tehetjük a mindennapi adminisztrációs munkánkat**,
- a kollégákkal, a szülőkkel, a szakmai partnerekkel, szervezetekkel való **kapcsolattartás és együttműködés** során használjuk az infokommunikációs eszközöket és a különböző online csatornákat, pl. közösségi oldal, saját honlap.

4.3. Tehetség gondozás óvodánkban

Az intézmény **fontos feladata** a képességek kibontakoztatása, a **tehetséges gyermekek** felismerése, nyomon követése, a tehetségek gondozása és fejlesztése, élve az intézményi és az intézményen kívüli együttműködések lehetőségeivel.

A mikrocsoportos tevékenység szervezés közben a differenciálás gyakorlata kiválóan alkalmazható a tehetséges gyermekek nevelésében.

A tehetséges gyermek már kisgyermekként is hordozza a kiemelkedő képességűekre általában jellemző személyiségvonásokat, érzelmi mintázatokat és karakterisztikus viselkedésformákat. A tehetség gondozás során **a tehetségigéretet fejlesztjük a gazdagítás, differenciálás eszközrendszerével komplex programok keretében.**

Alapelveink:

- a tehetségigéreték erős oldalának fejlesztése,
- a gyermekek tehetségével összefüggő gyenge területének erősítése,
- kiegyensúlyozott, elfogadó, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése,
- feltöltődés, pihenés, elvonulás lehetőségének biztosítása.

Célunk a tehetségigéretes gyermekek személyiségének optimális alakítása, komplex fejlesztése az óvodai programok keretében.

Feladataink:

- a tehetséges gyermek felismerése,
- sokféle tevékenységkínálat biztosításával, a gyermekek érdeklődési körének megismerése,
- a tehetségfejlesztő programok megszervezése, az óvodai élet gazdagítása egyéb tevékenységekkel,
- differenciált, egyéni bánásmód keretében történő célzott fejlesztés, képességfejlesztés,
- a gyermek pozitív én-tudatának kialakítása és erősítése,
- elfogadó és támogató környezet kialakítása,
- a szülők folyamatos tájékoztatása, megnyerése a közös célok hatékony elérése érdekében.

Óvodánk a 2021-es tanévben regisztrált tehetségpont lett. Az országos tehetségpontok célja és küldetése a tehetségigéreték felfedezése, segítése, ösztönzése programok szervezésén keresztül (csoportos és óvodai szintű rajzversenyek szervezése, tehetségpontok tapasztalatcseréje stb.)

4.4. Az óvodában megvalósuló integrált nevelés – Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése

Az utóbbi években egyre több sajátos nevelési igényű gyermek ellátása vált szükségessé.

Sajátos nevelési igényű gyermek az, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján:

- testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos,
- pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott.

Az óvoda alapító-okiratában foglalt, a fenntartó által meghatározott fogyatékoság típusának megfelelő sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését, fejlesztését vállaljuk fel.

Valljuk, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése, saját csoportjukban más gyermekekkel együtt, integráltan is lehetséges. **Párhuzamos tevékenységként kezdeményezett fejlesztő játék a legeredményesebb formája fejlesztésüknek, ill. a megfelelő, változatos módszerek alkalmazása.** Valamennyi gyermek esetén egyaránt kiemelt szerepe van a mozgásfejlesztésnek és ezen keresztül megvalósuló komplex képességfejlesztésnek. Ezt a feladatot a tevékenység folytatására jogosult, külső, **szakirányú végzettséggel rendelkező** pedagógusok látják el.

Célunk:

- harmonikus, nyugodt, biztonságot adó környezet kialakítása,
- a társas viselkedés szabályainak elsajátítása,
- az ép gyermekek közvetítésével olyan modell nyújtása, amely a részképességek fejlődését, illetve a személyiségfejlődésüket is pozitívan befolyásolja,
- alakuljon ki bennük a tolerancia és a segítő szándék, személyiségük különbözőségének elfogadása.

Törekszünk a sajátos nevelési igényű gyermekek **esélyegyenlőségének** biztosítására, fejlődésének elősegítésére, hogy ez által javuljon életminőségük, és a későbbiek folyamán könnyebben tudjanak beilleszkedni a társadalomba.

Fejlesztés alapja:

- A gyermeknek joga, hogy állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították.
- Gyermekközösségbe csakis olyan sajátos nevelési igényű gyermekek integrálhatók, akik a többséggel együtt nevelhetők.
- A gyermekek mindenek felett álló érdekében a mi felelősségünk, hogy minden rendelkezésünkre álló segítséget megadjunk képességeik fejlődéséhez, személyiségük kibontakozásához, ismereteik bővítéséhez.
- Olyan befogadó csoportléggkört alakítunk ki, amelyekben a gyermekek magatartása, viselkedése kizárja a hátrányos megkülönböztetést, zaklatást, megfélemlítést, megalázást, emberi méltóság megsértését.

A pedagógusok a gyermek képességeit folyamatosan figyelemmel kísérik, melyet dokumentálnak, az így felismert tanulási, magatartási problémák esetén megfelelő szakmai segítséget kérnek. A **fejlesztés céljai** minden esetben a fejleszthetőséget tükröző gyógypedagógiai, orvosi, pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira épülnek, **együttműködve a fejlesztést végző szakemberekkel (gyógypedagógus, logopédus, fejlesztő pedagógus).**

A fejlesztés feladatai:

- inkluzív szemlélettel a különbözőséget elfogadó viselkedés, magatartás alakítása a gyermekközösségben,
- sajátos nevelési igényű gyermekek terhelhetőségénél figyelembe vesszük a sérülés jellegét, súlyosságának mértékét, adott fizikai állapotát,
- a kiemelkedő teljesítményt felismerjük és gondozzuk,
- tudatos fejlesztéssel bővítjük a kompenzációs lehetőségeket,
- napirend során mindig csak annyi segítséget nyújtunk amennyi az önálló cselekvéséhez szükséges,
- együttműködünk a dajkával,
- folyamatosan bővítjük ismereteinket, elemezzük és értékeljük saját gyakorlatunkban az egyéni bánásmód megvalósulását.
- óvodáskor végére jussanak el az óvodai nevelés általános célkitűzéseiben megfogalmazott minimális szintre: alkalmazkodó készség, akaraterő, önállóságra törekvés, együttműködés,
- tárgyi feltételeket biztosítjuk a fejlődésük támogatását szolgáló eszközökkel, különösen a nagymozgások fejlesztését, lateralitást, téri tájékozódást, beszédészlelés és – megértés fejlesztését és a gondolkodási stratégiák támogatását szolgáló eszközökkel.

Együttműködésünk a szülőkkel, logopédussal, pszichológussal, gyógypedagógussal napi szintű. A szülővel történő, a gyermekek mindenkifelett álló érdekeinek szolgálatát előtérbe helyező, folyamatos kapcsolattartás az integrált nevelés sikeres záloga.

Az integrálás, a differenciált fejlesztés során a gyermekek részére biztosítani kell mindazon **eszközöket** és **módszereket**, melyek felhasználásával sikeres a gyermek fejlődése, beilleszkedése, és a többiekkel való együtt haladása.

Az együttneveléskor a pedagógus és a nevelő munkát közvetlenül segítők részéről magas fokú **elfogadásra**, **toleranciára**, **empátiára** és **hitelességre** van szükség.

Az SNI-is gyermekek részére egyéni fejlesztési terv készítése szükséges a eredményes fejlesztés érdekében a fejlesztőpedagógusok, gyógypedagógusok közreműködésével.

A sajátos nevelési igényű gyermek is teljes értékű ember. A különleges bánásmódot igénylő gyermek joga, hogy megfelelő, elfogadó, ugyanakkor fejlesztő hatású környezetben éljen, fejlődjön. A gyerekek őszintén elfogadják, tolerálják sajátos bánásmódot igénylő társaikat, a gyengébbekhez való közeledés és segítőkészség természetes számukra.

Olyan pedagógiai környezetet alakítunk óvodánkban, ahol a különbözőség mindenkinek természetes.

4.3. Migráns gyermekek interkulturális nevelése

Migráns gyermek érkezésekor az óvónőnek fel kell készülni a szülőkkal való kapcsolat felvételre, a gyermek fogadására, törekednie kell az érzelmi biztonságuk megteremtésére a kezdeti időszakban. A többségi gyermekek számára az eltérő nyelv, szokások, viselkedési módok, étrend elfogadtatása értékékként való bemutatása is fontos. A más kultúráról, vallásról, børszínről, etnikai különbségekről szóló, életkornak megfelelő ismeretek bemutatása apró lépésekben történik. A migráns gyermekeket segíteni kell a magyar nyelv elsajátításában.

- a migráns gyermekek a magyar gyermekekkel, azonos feltételekkel vehetik igénybe az óvodai nevelést,
- megilleti őket az emberi méltóság elismerése és tiszteletben tartása,
- az egyéni bánásmód elvét az ő esetükben is érvényesítjük,
- figyelembe vesszük a gyermekek és a gyermekközösségek eltérő kulturális, illetve társadalmi háttéréből adódó sajátosságait.

4.4. Nevelési céljaink elérésének feltételei

Programunk kitűzött nevelési céljait a gyermekek szükségleteinek, tevékenységeinek és képességeinek figyelembevételével a gyermek életkori, egyéni adottságaiból kiindulva lehetséges megvalósítani.

4.4.1. Szükségletek szerepe a nevelési cél elérésében

A gyermek fejlődő személyiség, ezért a gyermekeknek sajátos, életkoronként, életkori szakaszonként és egyénenként változó testi-, lelki szükségletei vannak. A szükségletek kielégítésében, a gyermeki személyiség alakulásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van.

A környezeti hatások közül a **család** szerepe igen jelentős, hiszen a család az első szocializációs színtér. A családi nevelés mellett a mi óvodánknak nagy szerepe van az elsődleges szocializáció során. Tudatosan alakítjuk, építjük, kombináljuk azokat a nevelő hatásokat, amelyekben az együttműködés és társas érintkezés elemi formái megvalósulhatnak.

A gyermekek érzelmi állapotát, befolyásolhatóságát nagymértékben a család atmoszférája határozza meg. Az érzelmi alapigények kielégítése pl.: a biztonságérzet, védettségérzet a feltétele annak, hogy a gyermek új környezete iránt érdeklődést mutasson, kezdeményezzen, más emberekhez is kötődjön.

Feladatunk a gyermeki szükségletek kielégítésében:

- az egészséges óvodai környezet megteremtése,
- nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör kialakítása,
- a gyermekek megfelelő gondozottságának biztosítása,

- a gyermekek alapvető fizikai szükségleteinek kielégítése.

4.4.2. A tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében

A gyermekek személyisége és tevékenységei kölcsönösen egymásra hatva fejlődnek. A gyermek, tevékenykedő lény. **Személyisége komplex tevékenységek által fejleszthető** a leghatékonyabban.

A gyermeki tevékenység valamilyen belső szükséglet kielégítésének vagy külső követelmény teljesítésének, a képesség felhasználás, képességfejlesztés eszköze.

Feladatok a tevékenységek megszervezésében:

- változatos, többfajta tevékenység egyidőben történő gyakorlásához **megfelelő feltételeket** - idő, hely, eszközök, ötletek - **biztosítunk**,
- a tevékenységek megszervezésében támaszkodunk a gyermekek **korábban szerzett ismereteire, tapasztalataira**, aktuális élményvilágukra.

A **nevelő hatás belső feltétele**, hogy az egyén számára érdekes, a csoport számára fontos, hasznos tevékenység legyen, mely a kitűzött cél megvalósítását és eredményességét biztosítja. A tevékenységek megszervezése részünkről tapintatot igényel. Semmit nem végzünk el a gyermekek helyett, de mindenben segítjük őket, amikor arra szükségük van.

A gyermekek számára megadjuk a lehetőséget az önállóan megválasztott, belsőből fakadó tevékenységekre. Ezek szervezésekor **figyelembe vesszük** a 3-7 éves korú **gyermekek életkori sajátosságait**, jellemzőit (tevékenységi-, megismerési vágyát, kíváncsiságát, mozgékonyágát), valamint azt, hogy számukra nem különül el egymástól a játék a munka és a tanulás.

Az **értékelés** alapvető feladatunk, ami a gyermekek konkrét teljesítményére, cselekvéseire vonatkoznak. Törekszünk a gyermekek számára egyértelmű visszajelzésekre.

4.4.3. A képességek szerepe a nevelési cél elérésében

A **tevékenységszervezés és a képességfejlesztés kölcsönös kapcsolatban áll egymással**. Óvodánkban olyan képességek kifejlesztésén munkálkodunk, amelyek a társadalomban létező tevékenységek gyakorlásához szükségesek.

A társadalmi és egyéni szempontból lényeges képességek két nagy csoportba sorolhatók: **kooperációs** képességek és **kommunikációs** képességek.

Feladataink a képességek fejlesztésében:

- folyamatosan biztosítjuk a gyermekek számára, a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségeit,

MÓRAHALMI LURKÓ VILÁG ÓVODA
PEDAGÓGIAI PROGRAM

- állandó megfigyeléssel alkotunk képet a gyermekek meglévő képességeiről, melynek ismeretében törekszünk fejlesztésükre,
- a kiemelkedő képességű és részképességek fejlődésében elmaradott gyermekekre differenciált, egyénre szabott, a csoportnaplóban rögzített fejlesztési tervet készítünk,
- minden gyermek képességét önmagához, a saját lehetőségeihez viszonyítva igyekszünk fejleszteni.

5. AZ ÓVODAI ÉLET FELADATRENDSZERE

Az óvodai élet feladatrendszerének elemei

Meggyőződésünk, hogy a tevékenységek által nevelődő gyermekek felnőve aktív részesei lesznek saját természeti és társadalmi környezetük kialakításának. Éppen ezért a tevékenységközpontú óvodai **nevelés tartalma a tevékenységeken keresztül jut érvényre** és a nevelési folyamat négyes feladatrendszerén keresztül valósul meg.

Ezek az elemek a gyakorlatban nem különülnek el egymástól, egymást átszöve érvényesülnek:

1. Játék és tanulási tevékenység,
2. Társas és közösségi tevékenység,
3. Munkatevékenység,
4. Szabadidős tevékenység, szabad játék.

A tanulást a nevelés részének tekintjük, ezért a nevelés és a tanulás tervezésében is a komplex gondolkodásmód szándéka vezet bennünket a tervező, szervező, irányító munkában.

5.1. Játék

„1. A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad-képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyerek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

2. A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus. Utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyerekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

3. A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportléggkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus-szerepjátékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

4. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

5. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában is meg kell

mutatkoznia.

(363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelet)

A **játék** a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, kreativitásukat fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenység, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A **szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete**, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul kell kielégülnie.

Kitűnő talaja a fejlesztésnek, mert

- általa észrevétlenül tanul a gyermek,
- **kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket**,
- megoldási módokat kaphat bizonyos helyzetekben való viselkedésre,
- megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit,
- újra élheti kellemes élményeit,
- környező világról a játékon keresztül ismereteket szerezhet
- szociális kapcsolatai fejlődnek

A játék kicsiben maga az élet, éppen ezért az életre nevelés a játékból indul ki, és ennek segítségével teljesebbé válik.

Feladatunk:

- megteremteni a nyugodt, derűs, családi, erőszakmentes, biztonságos légkört,
- megfigyelni a gyermekek játékát, és ezen keresztül tárja fel személyiségük sajátosságait megfelelő módszerekkel,
- felhasználni azt nevelési céljaink érdekében,
- szükség esetén, indirekt módon irányítani,
- a szükséges feltételek, ötletek és eszközök biztosítása a különböző játékformákhoz, mint pl.: mozgásos-, szerep-, építő-, konstruáló-, a szabályjátékokhoz, a dramatizáláshoz és a bábozáshoz.

A játék célja:

- elősegítse a gyermek érzelmi, szociális és értelmi fejlődését,
- megvalósuljon a képzelet, fantázia, gondolkodás, az érzékelés és észlelés differenciált alakulása,
- a játéktevékenység által képet kapjunk a gyermeki személyiség pszichés struktúrájáról,
- a játékba ágyazott tanulás lehetőségeinek kibontakoztatása,
- megalapozza azokat a képességeket, melyek alapján örömet jelent számukra a későbbi önfejlesztés.

Alapelvünk, hogy minél több időt, alkalmat, helyet és lehetőséget biztosítsunk az elmélyült játékra.

A feltételek megteremtésén túl fontos egy közös szokás- és szabályrendszer kialakítása a csoporton belüli és az udvari életre egyaránt. Ez segítheti a gyermekek eligazodását, mivel az átjárhatóság miatt nemcsak csoporttársaival és a csoporthoz tartozó felnőttekkel van kapcsolata, hanem az óvodában tartózkodó többi gyermekkel és felnőttel is.

A játék tervezésekor, szervezésekor, irányításakor figyelembe vesszük az életkoroknak és fejlettségi szinteknek megfelelő játékfajták megjelenését, továbbfejlesztését és az azokban rejlő személyiségfejlesztő lehetőségeket.

Az óvodáskor elején még az óvónő kezdeményezi a játékot, a bábozást, a dramatizálást, drámajátékot, barkácsolást is. Később, ahogy egyre inkább megismerkednek a gyermekek ezekkel a tevékenységekkel, jártasságokra tesznek szert a technikákban, mind önállóvá válnak a kezdeményezésben és a cselekvésekben.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Az óvodában **fontos a szabadjáték túlsúlyának érvényesülése**, mely intézményünk napirendjében és időbeosztásában is megmutatkozik.

Az óvodapedagógus játékbeli szerepe:

- Az óvodapedagógus a szülő mellett a kisgyermek első valódi játszótársa, utánzó mintát ad a játéktevékenységekre, segítővé, kezdeményezővé lesz a gyermek számára, ha a játék folyamata elakad, a kialakult játékfolyamatban bevonható társ marad
- Személyiségét pedagógiai optimizmus jellemezze, megfelelően nyitott legyen a gyermeki érdeklődésre.
- Nyíltan megfogalmazott gyermeki kérdések, játékelképzelések kibontakoztatásának elősegítése.
- A gyermekek aktuális fejlettségi szintjének nyomon követése, egyénre és csoportra szabott fejlesztési feladatok tervezése és megvalósítása, indirekt módszerekkel.(pl. társas kapcsolatok fejlesztése, a kezdeményező készséggel, önértékeléssel, önérvényesítés, önbizalom formálásával kapcsolatos feladatok).

A szabad játék elsődlegességének biztosítása:

- Minta értékű kommunikáció az éppen aktuális csoportra és egyénre szabottan formálendő szokások, normák hangsúlyozása.
- Pozitív visszajelzések, metakommunikatív eszközök (látom, értem, fontos nekem, örülök, hogy jól érzitek magatokat, ötletek befogadása, szóbeli értékelés).
- Kiegyensúlyozott csoportléggör biztosítása, befogadó, elfogadó, segítő, támogató attitűddel, differenciált módszerekkel, multikulturális és interkulturális szemlélettel.
- Intervenciós gyakorlat megvalósítása, a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldása, szoros együttműködés a dajkával, mint nevelést segítő partnerrel, valamint a szülővel.

- A közösségi élet a játék szabályainak, normáinak gyermekkel, szülővel közös formálása, gyermeki véleménynyilvánítás, és döntésképeség erősítése, különös tekintettel a konfliktushelyzetek megoldási lehetőségére.

Tartalmi elemek – különböző játékformák és kapcsolódó feladatok:

- **Gyakorló játék:** Az óvónő biztosítja a gyakorló játékhoz szükséges eszközöket, adjon mintát a játékok helyes használatához. Legyen lehetőségük a gyermekeknek megismerni az eszközök, tárgyak különböző tulajdonságait, így a spontán cselekvésekhez örömmérsék társul.

Ez az örömmérsék ad alapot a cselekvés többszöri megismérléséhez, amely szinte ritmikusan jelentkezik. Az udvaron is biztosítva legyen a gyakorló játék lehetősége.

- **Építő, konstruáló játék:** A gyermek konstruáló és építő játékára jellemző a formagazdagság. A gyermek élje át az „én készítettem” alkotás örömeit, ezáltal fejlődik kreativitása, a társas együttműködés, a norma és szabálykövetés. A konstruáló játékhoz kapcsolva legyen jelen a barkácsolás.

- **Szimbolikus – szerepjáték:** A szimbolikus játék megelőzi a szerepjáték kialakulását. A gyermek saját cselekvését, viselkedését úgy utánozza, hogy mással végezteti el azt, majd a másoknál megfigyelt cselekvést utánozza.

A gyermekek szerepjátékában tapasztalataikat, ismereteiket, elképzeléseiket és az ezekhez fűződő érzelmeiket tükrözik. Szerepjátékban a gyerekek a valóságos közösségi életüket élik, benne és általa alakul maga a gyerekközösség.

Az óvónő mint a gyermek számára, játékában megjeleníti az érzelmileg hozzá közel álló felnőttek kapcsolatait, gesztusait, viselkedését, kommunikációját. Ezáltal különböző társas kapcsolatokat, együttműködési formákat, alá- és fölérendeltségi viszonyokat, magatartási formákat sajátítanak el. Az óvónő biztosítson lehetőséget, hogy a gyermekek élményeiket, tapasztalataikat a szabad játék során eljátszhassák, feldolgozhassák. A gyermekek játékelgondolásával kreativitásuk fejlődik, a többféle ötletből kialakul a tartalmas játék. A szerepjátékot, dramatizálást, bábozást egészítsék ki az építő, konstruáló játékkal.

- **Bábozás, dramatikus játék:** A gyermek kifejezheti, átélheti, eljátszhatja saját érzéseit, érzelmeit, gondolatait, ezáltal fejlődik személyisége. A bábjáték azért olyan hatásos, mert dramatikus, mozgásra épül a cselekménye a gyermeknek segítheti a belső feszültségek levezetését, a feloldódást, megnyugvást. A dramatikus helyzetek lehetőséget biztosítanak a beszédkedv fokozására, az önálló mese és versmondásra. Az óvónő tegye lehetővé a bábozás és a dramatikus játék során, hogy a gyermekek szabadon beleéljék magukat az általuk megformált szerepbe, saját szavaikkal és önkifejezésükkel éljék meg újra az átélt élményeket, melyek örömforrást jelentenek számukra.

- **Szabályjáték:** Jellemzője, hogy pontos, meghatározott szabályok szerint zajlik. A szabályok betartása vagy megszegése különböző érzelmeket vált ki a játék résztvevőiből. Ez befolyásolja a gyerekek magatartását, egymáshoz, csoporthoz való

viszonyát. Játék közben nagymértékben fejlődik kudarcűrészük. Az óvónó a szabályjáték tudatos tervezésénél vegye figyelembe a csoport összetételét, fejlettségi szintjét, a játék előzményeit, és segítse, a gyerekeket a szabályok betartásában. Teremtse meg a lehetőségét annak, hogy a gyerekek önmaguk is hoznak, létre szabályokat, melyeket betartanak.

A játék számtalan lehetőséget teremt a kommunikációra, párbeszéd kialakítására.

Tartalmában nem a művelet, a szerep és a játékszituáció a rögzített, hanem a feladata és a szabály. Feltétele a játékeladat fokozott tudatosítása és kiemelése továbbá a játékszabályok érvényesítése. Így alakul a gyermek feladat és szabálytudata.

A szabályok betartása morális magatartási követelményeket támaszt a gyerekekkel szemben. A feladatok megoldása közben jelentkezik először a gyereknél az önértékelés mozzanata.

- **Mozgásos játék – Népi játék, gyermektánc:** Domináns eleme az aktív mozgás. Ez a játékfajta felöleli a gyermek természetes mozgásának minden formáját és ezek kombinációját. A gyermek általános fizikai fejlődéséhez szükséges mozgásingerek megvalósítását szolgálják.

A gyerekek rendszerint közösen, kölcsönös együttműködéssel vesznek részt a játékban.

Különbéle eszközökkel vagy társakkal végzett játékok, elsősorban a gyermek mozgásfejlődését, a téri tájékozódást segítik.

A népi játék tartalma, formája rendkívül sokrétű, visszatükrözi az adott nép életmódját, gondolat és érzésvilágát. A népi motívumok megismerése erősíti identitását, a szülőföldhöz való kötődését.

Fő típusai: énekes, táncos játékok, mondókák, dramatizáló játékok, társas- és vetélkedő játékok, mozgásos játékok.

Népi játékok az óvodai élet különböző tevékenység formáiban is jelen vannak.

A mozgásos és népi játékok megvalósítására az udvar és a tornaterem adta lehetőségek kihasználása rendszeresen nagy örömforrás a gyerekek számára.

5.2. A tevékenységben megvalósuló tanulás

„1. Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szükül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

2. Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyerekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

3. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

4. A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.

5. Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.”

(363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelet)

A tanulás egy olyan folyamat, amelynek során az egyén lépésről, lépésre egyre bonyolultabb és elvontabb ismeretekre tesz szert, és ezeket az ismereteket ténylegesen elsajátítja. A tanulás tehát ismeretszerzésből, új készségek, szokások és tulajdonságok elsajátításából áll.

Lehetséges formái:

- spontán játékos tapasztalatszerzés,
- gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- gyakorlati problémamegoldás, feladatmegoldás.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése támogató környezet megteremtésével, a tanulási folyamatot a nevelés szerves részeként kezelve.

Feladataink:

- sokoldalú tapasztalatszerzés biztosítása, változatos ismeretanyag nyújtása,
- ismeretek rendszerezése,
- kognitív képességek fejlesztése,
- iskolai tanulási zavarok kialakulásának megelőzése.

Szervezeti keretek:

- kötetlen tevékenységek,
- tervezett tevékenységek.

A kötetlen tevékenységek előnye, hogy nagyobb lehetőséget adnak a **differentiálásra**, jobban elősegítik az egyéni fejlesztést. A **tervezett fejlesztő tevékenységekben** viszont **olyan képességeket, készségeket alakítunk, amelyek hozzájárulnak a gyermek sikeres**

iskolakezdéséhez.

A tevékenységek megszervezése függ:

- a csoport életkorától, összetételétől,
- a feldolgozandó témától,
- a kitűzött céltől, feladattól,
- a szituációtól,
- az óvodapedagógustól.

Szervezeti formák:

- egyéni,
- páros,
- mikrocsoportos,
- csoportos,
- frontális.

Kultúraátadás a komplexitás függvényében

Programunkban az évszakváltózt követve csoportosítjuk az óvodai nevelés témaköreit, melyekkel **sokoldalú tapasztalatszerzést, tevékenykedtetést és élményszerű átélést** biztosítunk. Egy adott témát több oldalról közelítünk meg egy-egy napon, héten belül. Komplex fejlesztő tevékenységünk az óvodai nevelés teljes időtartamában a nevelési feladatok minden területére, az óvodai tevékenység egészére kiterjed az egészséges életmód és a környezettudatosság jegyében.

A komplexitás lényege:

- az ismereteket **a gyermek már meglévő tudásrendszerébe helyezve**, több oldalról megközelítve, más területekhez kapcsoltn kell biztosítani,
- a tapasztalatszerzés minél több érzékelési terület bekapcsolásával történjen,
- az óvodapedagógusnak úgy kell közvetítenie az ismereteket, hogy ezáltal az óvodás gyermekek érzelmileg, erkölcsileg, szociálisan és értelmileg gazdagodjanak.

A **játék és a tanulás** teljes mértékben **összekapcsolódik** óvodás korban. A gyermek esetében a tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre és a cselekvésre, melynek során újabb és újabb felfedezéseket tesz, játékosan, szinte észrevétlenül tanul, melyen belül a motoros, a szociális és a verbális tanulás komplex formában jelenik meg.

A **játékba, tevékenységbe integrált tanulás a fejlesztés előfeltétele**. Az életkori és egyéni sajátosságokat figyelembe vevő tanulási helyzetek kialakítása az óvodapedagógustól nagyfokú tudatosságot, rugalmasságot, következetességet, nyitottságot, szervezőkészséget igényel, **a szabad választás lehetőségét, megfelelő eszközöket biztosítja**.

A kísérletezéseken, felfedező ismeretszerzésen, a valódi cselekvésen alapuló tanulási folyamat megszervezése elég bonyolult feladat, márpedig **az óvodában az érzelmi megközelítésű, sajátélményű tanulás a leghatékonyabb.** Ahhoz, hogy az ismeretek ténylegesen bevésődhessenek és rendszert alkothassanak, próbálkozásra, kísérletezésre, pozitív és negatív élményekre, sikeres és kudarccal járó tapasztalatokra van szüksége, függetlenül attól, hogy melyik tanulási forma kerül előtérbe.

A spontán tanulás mellett már óvodáskorban kialakul a **tudatos megismerési tanulási vágy.** Az, hogy ez kinél, mikor alakul ki, nagyon változó, nem köthető életkorhoz, de az biztos, hogy az iskolába lépés előtti időszakra minden gyermeknél felfedezhető lesz, hiszen ez fontos kritériuma az iskolaérettségnek.

Legfontosabb jellemzője, hogy az adott gyerek kíváncsiságából, speciális érdeklődési területéből indul ki. Az ezzel kapcsolatos információk tartalma, terjedelme, a „befogadó” fejlettségétől, meglévő képességeitől függ.

Az óvodai tanulás a nevelési folyamat valamennyi pillanatában alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül, spontán vagy irányított módon tanuljanak a gyermekek. **Legfőbb célkitűzésünk, hogy egyszerre, egy időben kevesebb, de minőségben és használhatóságban mégis több ismerethez jussanak.** A **több érzékszervet igénybe vevő tapasztalás és a sokoldalú cselekedtetés** mindennél fontosabb, hiszen szerintünk kevesebbet, de azt jobban, alaposabban, több oldalról megközelítve kell számukra közvetítenünk és velük együtt átélnünk.

Célunk, hogy megfelelő színvonalú feladatok elé állítsuk óvodásainkat, követelményeinket az egyéni teljesítőképességekhez mérjük, mivel a sikerélmények erősítik önbizalmukat és bátorságukat.

A program keretjellege által **biztosítjuk óvodapedagógusaink számára a gyermekek életkorához, igényeihez, egyéniségükhöz, teherbíró képességükhöz igazodó tanulási keretek és formák megválasztását.** A nevelés egészén belül tanulás megvalósulhat kötött és kötetlen kezdeményezések, komplex foglalkozások, beszélgetések, tapasztalatszerző séták formájában, amelyek egyaránt megoldhatók a napi élet bármely időszakában.

A tanulás feltétele:

- a gyermek cselekvő aktivitása,
- a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása,
- kreativitásának erősítése.

5.3. Társas és közösségi tevékenység

A gyermekekkel szemben támasztott fő követelmény, hogy tanuljanak meg másokkal érintkezni és együttműködni.

Programunk négyes feladatrendszere megfelelő bázist nyújt a **kooperációs, kommunikációs képességek kifejlesztéséhez,** amely a nevelőmunka egészét áthatja. A napi

tevékenységekben, játékban időt, lehetőséget biztosít a beszélgetésekre, kezdeményezően példát mutat az interaktív kommunikációra. Az egymásra figyelmet, a másik fél mondanivalójának meghallgatását gyakoroltatja a gyermekekkel.

Az óvodai közösség sikeres formálása során a közösségi érzés, közösségi tudat és magatartás mellett mások megbecsülése, a közös szokások, a hagyományok és egymás tiszteletben tartása is alakul.

A gyermekek közösséggé formálását a **tevékenységek rendszerén keresztül** valósítjuk meg óvodai és óvodán kívüli programokban egyaránt. Az óvodában minden tevékenységnek a gyermekek egyéni örömein túl a közös élményt is erősítenie kell. Lényeges, hogy a tevékenykedtetés sokszínű, változatos legyen. A szokások tegyék lehetővé, hogy a gyermekek ne zavarják egymást, a tevékenységek végzése közben jobban együtt tudjanak működni, figyeljenek egymásra, és tudják kezelni a kialakuló vitákat, konfliktusokat.

Fontos időpont a gyermek óvodába lépésének időszaka, a **beszoktatás, befogadás** rendje, amely a későbbi óvodai életére is hatással lehet.

Az óvónőink türelemmel és szeretettel fordulnak az óvodába kerülő gyermek felé. A beszoktatást megelőzően családlátogatást végzünk, a gyermek előzetes ismeretében döntjük el a szülővel együtt a beszoktatás időtartamát és mikéntjét.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, érzékszervi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, ill. kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakember közreműködésével (logopédus, pszichológus, gyógytornász). Fontos, hogy a gyermekek elfogadják társaik másságát, eltérő külsejét, viselkedését, beszédét, szokatlan kívánságát, különleges állapotát.

5.4. Munkatevékenység

„1. A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű játékos tevékenység (az önkiszolgálás, segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás stb.).

2. A gyermek munka jellegű tevékenysége

- **önként – azaz örömmel és szívesen – végzett aktív tevékenység;**
- **a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdökés képességek, készségek, tulajdonságok (mint például a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság) alakításának fontos lehetősége;**
- **a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.**

3. A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját

magához mérten fejlesztő értékelést igényel.”

(363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelet)

A munkatevékenység pedagógiai funkciója a gyermekek értékteremtő együttműködési képességeinek fejlesztése.

A munka az óvodás gyermekeink számára **játékos jellegű folyamat**. E területen érzékeltetjük közvetlenül az erőfeszítés és az eredmény kapcsolatát, beláthatóságát, elérhetőségét számukra. Ez a folytonos visszajelzés motiválja, ösztönzi és megerősíti a gyermekeket.

Az óvodában végezhető munkafajták tényleges munkavégzést, tevékenykedtetést jelentenek. A gyermekek minden munkát elvégezhetnek, amihez kedvük van, és nem veszélyeztetni testi épségüket.

Önkéntességüket, megismerési vágyukat, nyitottságukat, aktivitásukat, érdeklődésüket tudatosan igyekszünk felhasználni nevelési céljaink megvalósításához. A mi **feladatunk**, hogy a munka pozitív élmények átélésének forrása legyen, melyben szívvel, lélekkel tevékenykedhetnek a gyermekek. Ennek során biztosítjuk a teljes önállóságot, a biztonságot nyújtó felnőtt mellett. A felkínált lehetőségek közül önállóan választhatnak, nem kényszerítjük a gyermekekre a feladatokat.

Kívánatos, hogy a csoport számára magától értetődő, természetes dolog legyen, hogy mindenki dolgozik, amikor szükséges és mindenki a kedvének, egyéniségének, képességének megfelelő munkát végezessen. A munkavégzés nem időszakonkénti, hanem folyamatos, és így építjük be az óvodai mindennapokba. A munkamegosztás során, a gyermekek megtanulnak maguk dönteni, feladataikat egymás között megosztani.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

A helyi adottságokat figyelembe véve munkatevékenység lehet az udvar, ill. a közeli játszótér tisztán tartása, a játékok tisztítása, rendben tartása, javítása, teremrendezés, díszítés, termések, magvak gyűjtése, élősarok gondozása, kerti munka. Fontosnak tartjuk óvodánkban a kerti munka megvalósítását, mert a nevelésben játszott szerepén túl a természet, a környezet és az ember kölcsönhatásának megtapasztalására is lehetőséget nyújt.

Célunk:

- a munkavégzés fontosságának és jelentőségének megláttatása,
- a tevékenységhez való pozitív érzelmi viszony, a különböző munkakészségek kialakítása.

Feladatunk:

- munkalehetőségek biztosítása folyamatosan, rendszeresen,
- munka feltételeinek megteremtése - munkaeszköz, munkalehetőség, idő, hely, légkör,
- a tapasztalatszerzés biztosítása, a környezet megismerése,
- a munkában örömeiket leljék,

MÓRAHALMI LURKÓ VILÁG ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAM

- a munkaszervezéshez és a munkavégzéshez szükséges képességek készségek, tulajdonságok kialakítása, verbális fejlesztés,
- a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés megalapozása tudatos pedagógiai szervezéssel folyamatos együttműködés, egy pozitív értékelési rendszer létrehozása,
- a társas együttélés és egészséges önérvényesítés alapvető szabályainak kialakítása,
- az önálló helyzetmegoldás gyakorlása – önállóság,
- kompetenciák fejlesztése,
- mások munkájának megbecsülése, tiszteletben tartása,
- kitartásuk, felelősségérzetük, önértékelésük kialakítása
- reális értékelés, visszajelzés az elvégzett feladatok minőségéről, szükség esetén biztatás.

Tartalma:

- önkiszolgálás,
- a gyermek saját személyével kapcsolatos munka,
- csoport érdekében végzett munka - segítség az óvodapedagógusnak, vagy más felnőtteknek, gyermeknek,
- alkalmi megbízatások,
- naposi munka,
- környezet, növény- és növénygondozás.

A munka jellegű tevékenységek a nevelés folyamatában A gyermek saját személyével kapcsolatos munkák

- Testápolás
- Étkezés
- Öltözködés
- Önkiszolgálás
- Környezet rendjének megőrzése

Közösségi munkák:

- naposi munka,
- felelősi munkák, javaslatok,
- kisebbek, mások segítése,
- környezet, növény és állatgondozás.

Alkalomszerű munkák: nem előre meghatározhatók, a váratlanul jelentkező feladatok, gondok megoldását jelenti, pl.: alkalmi, egyéni megbízatások.

A más tevékenységekben sikerélményekhez nem jutó gyermekeknek a lehetőség biztosítása az önmegvalósításra, a kompetenciaérzés kialakítására, az önbecsülés növelésére, s ezeknek a lehetőségeknek a maximális kiaknázása. A tevékenykedés közben jön rá arra, hogy mire képes, mit tud, mennyire önálló, vagy mások segítségére szorul.

Az én-fejlődés szempontjából ezért meghatározó a munka jellegű tevékenység, ennek hatására is alakul, körvonalazódik önismerete, önbecsülése, énképe. A munka sokoldalúan fejleszti a személyiséget, s mivel mozgással valósul meg a normális testi fejlődés egyik legfontosabb tényezője.

Kimeneti szint:

- szívesen vesznek részt a munka jellegű tevékenységben,
- ötleteket adnak a gyorsabb egyszerűbb megoldásokhoz,
- őrizték meg környezetük tisztaságát,
- aktívan vesznek részt az eszközök előkészítésében, elrakásában,
- bekapcsolódnak be a rendrakási és takarítási munkálatokba,
- érezzék felelősséget az elvégzett munkájukért,
- motiváltak legyenek a segítségadásban,
- alakuljon ki bennük az igény az elkezdett munka befejezésére.

5.5. Szabadidős tevékenység, szabad játék

A szabadidő igazi tartalma a termékeny idő-felhasználási lehetőségek közötti szabad választás, amely öntevékenység és döntés is.

A szabadidős foglalkozásoknak azért kell a saját, semmivel sem helyettesíthető helyüket és szerepüket kivívni óvodánkban, mert másképpen a gyermek sohasem tanulhatja meg, hogyan gazdálkodik az önmaga számára felszabaduló, rendelkezésre álló idővel.

A mindig csak kívülről irányított gyermek felnőtt korára sem lesz képes belülről, önmaga által irányított emberré válni.

Elsősorban a reggeli kötetlen játékidő és a délutáni időszak alkalmas arra, hogy a felkínált lehetőségek közül szabadon választhassanak a gyermekek. Akkor lehetőséget nyújtunk arra is, hogy az egymás mellett lévő csoportokba is átléphessenek. Az udvar és a játszótér alkalmas a széles körű szabadidős tevékenység biztosítására, a nagyobb közösséggel való ismerkedésre.

Az óvodások napi életének ilyen formában való szervezésével változatos, minden gyermek érdeklődésére építő és a saját csoportjánál nagyobb közösség megismerésére, kialakítására biztosítunk lehetőséget. Ugyanakkor az egyéni képességek kibontakoztatására az azonos érdeklődésű gyermekek kiscsoportos foglalkoztatásához is hozzájárulunk.

6.AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS A FEJLESZTÉS TARTALMA

6.1. Komplex foglalkozások rendszere

Óvodánk nevelőtestülete fontosnak tartja, hogy a gyermekek tegyenek szert azokra a tulajdonságokra, melyekre ma ugyanúgy, mint 50 év múlva, szükségük lesz ahhoz, hogy teljes életet élhessenek. Másrészt, mert előre látható, hogy a gyors változásokhoz való alkalmazkodás szükségessé válik. Már nem elég az pl., ha egy-egy szakmára, foglalkozásra készül fel valaki, hanem „**élethosszigan történő tanulásra**” is képesnek kell lennie.

Ehhez azonban **olyan kompetenciákat kell fejleszteni**, melyek segítik a változások elfogadását és az ezekhez való alkalmazkodást.

„Kompetencián elsősorban azokat a mentális feltételeket értjük, amelyek szükségesek a megismerő, szociális, szakmai teljesítményekhez. A kompetencia, tudáson alapszik, de lényegét tekintve több mint egyszerű tudás. Egy kompetencia nemcsak valamilyen területen alapozott készség, hanem ebbe a fogalomba beleértendő az önszabályozás, az ellenőrzés, a kezdeményezés, illetve az alkalmazkodás készsége is.” (Mihály Ildikó)

A **tanulás tervezésénél a komplexitás a meghatározó**, melyhez keretet az évszakokhoz, ünnepkörökhöz, hagyományokhoz való kapcsolódás ad.

Az óvodai tevékenységek megszervezésénél maximálisan biztosítjuk a gyermeki jogokat, figyelembe vesszük a gyermek aktuális állapotát, szükségleteit, érdeklődését. Mindezek kielégítésére indirekt, a gyermeki aktivitást biztosító módszereket alkalmazunk, fő tevékenységüket, a játékot tekintve kiindulópontnak. A játékban megvalósíthatók a különböző fejlesztési feladatok, melyekhez az óvodapedagógus olyan légkört és feltételeket biztosít, ahol a gyermekek felszabadultan tevékenykedhetnek és választhatnak a lehetőségek közül. A módszereket az aktuális tevékenységi forma sajátosságainak, céljainak és a gyermekek fejlettségének megfelelően alkalmazza.

A **szabad játék és tevékenységválasztás tiszteletben tartása mellett az óvodapedagógus tudatosan és tervszerűen biztosítja a fejlődéshez szükséges, differenciált tevékenykedés feltételrendszerét**. A tevékenységek közül a mozgásfejlesztést célzó testnevelés foglalkozást szervezzük minden esetben kötött formában, mely lehetőséget ad a differenciálásra is.

Komplex foglalkozások lényege:

- komplex rendszereket, folyamatokat értelmeznek az óvodás gyermek szintjén,
- a tevékenységeket probléma-centrikusság és egy-egy vezető szempont megléte jellemzi,
- a tevékenységeket tudatosan és tervszerűen integráljuk az adott problémához tartozó ismereteket.

6.2. A társadalmi érintkezést megalapozó komplex foglalkozások

6.2.1. Anyanyelvi nevelés

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. A beszéd és a gondolkodás szoros kapcsolatban állnak egymással.

Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat, ami a nevelési folyamat egészében jelen van, segítjük a gyermek szociális kapcsolatainak kialakítását és elősegítjük a gyermek zökkenőmentes iskolai tanulásának megkezdését.

Az anyanyelv fejlesztése - és kommunikáció különböző formáinak alakítása, helyes minta- és szabályközvetítéssel (a javítgatás elkerülésével) – az óvodai nevelőtevékenységünk egészében jelen van. Óvodánk a gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára, valamint meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít további élményeket az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, kérdéseinek támogatására a válaszok igénylésére figyelmet fordítunk.

Feladatunk a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek a rendszerezése, célirányos bővítése különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása **oly módon, hogy ezen keresztül fejlődjenek megismerő, kognitív képességei.**

Az óvodai fejlesztési feladatainkat a család és a környezet megismeréséből kiindulva kapcsoljuk a gyermekek élményeihez, tapasztalataihoz.

A rossz kifejező képességgel rendelkező, beszédében gátolt gyermek, gondolkodási képességét nem tudja megfelelően használni.

Beszélgetésre alkalmas, nyugodt légkört biztosítunk, amely beszédöröme neveli őket. Bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket. Legyenek képesek egymást végighallgatni.

Folyamatosan bővítjük a gyermekek szókincsét, fejlesztjük beszédszínvonalukat, hogy képesek legyenek a nyelvi kifejezés eszközeit használni.

Fejlesztjük a beszédmegértést, beszédtechnikát, gyakoroltatjuk a helyes kiejtést. Olyan kérdésekre inspiráljuk a gyermekeket, melyekre tudnunk kell válaszolni. Igyekszünk javítani megfelelő módszerrel a beszédhibákat, szükség esetén azonban szakemberhez irányítjuk őket (logopédus).

Mivel településünkön és környékén élénken él még a tájnyelv, fontos feladatunk, hogy iskolakezdésre minden gyermek sajátítsa el az irodalmi nyelvet is.

A környezetünk példamutató, tiszta és szép beszédével mintát nyújtunk, ösztönzést adunk számukra. Különösen fontosnak tartjuk, hogy óvodánkban minden óvónő és dajka ügyeljen beszédének stílusára, a hanglejtés, a dinamika, a hangsúly megfelelő alkalmazására, mely legyen érthető, egyszerű és világos. Ne vegyük el a gyermekek kedvét állandó javítgatással és figyelmeztetéssel, a csoporttársaknál is ezt a magatartást tudatosítjuk. Így próbáljuk megakadályozni, hogy beszédkedvük csökkenjen, gátlás alakuljon ki bennük.

Célunk: hogy a gyermek jusson el a szemléletes cselekvő gondolkodástól a képszerű gondolkodáson át a fogalmi gondolkodás szintjére.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére: tisztán, érthetően, összefüggően fejezze ki a gondolatait, a tömondatok mellett összetett mondatokat is (alárendelő és mellérendelő) alkalmazzon beszédében.

6.2.2. A külső világ tevékeny megismerése – Matematikai tartalmú tapasztalatok

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti- emberi-tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezésével pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését. A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok szokások, a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

A környezet megismerése alkalmával matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut a gyermek és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alakú, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér- sík- és mennyiségsszemlélete.

Az óvodai matematikai nevelésben egy-egy képesség fejlesztése többfajta tevékenység során is megvalósulhat. Felfogásunk azonban a matematikai nevelés önállóságát is hangsúlyozza. Természetesen komplex formában a gyermekek észlelésére, érzékelésére és megismerési vágyára építünk.

Az óvodánkba érkező gyermekek matematikai tapasztalatai igen szélsőségesek, melyet alapnak tekintünk, s tudatos neveléssel biztosítjuk a gyermekek egyenletes fejlődését.

Programunkban az életkori sajátosságok miatt a matematikai tanulás több formájára valósul meg

- utánzósos,
- minta-, modellkövető,
- spontán játékos tapasztalatszerzés,
- az óvónő által irányított megfigyelésre épülő,
- gyakorlati probléma- és feladatmegoldás,
- a gyermeki kérdésekre adott magyarázatok és az óvónő által kezdeményezett foglalkozások.

Az egész óvodai élet alkalmas arra, hogy a gyermekek matematikai tapasztalatokat szerezzenek, és számtalan lehetőség kínálkozik a fejlesztésre is. Feladatunk, hogy felismerjük a tevékenységek során a matematikai jelenségeket és megteremtjük a fejlesztés lehetőségeit, olyan eszközöket és tevékenységeket biztosítsunk, amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését,

és természetes élethelyzetekben teszik lehetővé számukra a matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését.

Az óvodáskort jellemző gondolkodási sajátosságokkal (hiányos logikai képességek, állandóság hiánya) a matematikai nevelés folyamán is számolni kell. A jellemző fejlődésbeli egyenetlenség, a korai családi fejlesztés eltérései azt sugallják, hogy a matematikai nevelés terén két életkori szintet jelöljünk meg:

- **Első szint:** bevezetés a matematikába, amely általában a gyermek 5. életévéig tart.
Feladata: a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatásának segítése, a matematikai beállítódás, szemlélet megalapozása.
- **Második szint:** az intenzív fejlesztés szakasza az 5-6-7. életévben.
Feladata: az iskolai alkalmassághoz szükséges tapasztalatok megszerztetése, részképességek, gondolkodási műveletek, szokások elsajátítása. Eligazodás a gyakorlati életben, a tevékeny élet megkedveltetése.

A folyamatos cselekedtetések alkalmasak (az érzékelő, a mozgásos, a szóbeli és a szociális tevékenységek aktív átélése együttesen nyújt lehetőséget) **a matematikai ismeretek és összefüggések megláttatására.** A komplex foglalkozások alkalmasak arra, hogy a korábbi benyomásokat rendszerezzük, a megfigyelések, tapasztalatok körét szélesítsük és mélyítsük, a spontán tanultakat rögzítsük. A kötött vagy kötetlen foglalkozásokon minden esetben támaszkodunk a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire. A matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékba építetten valósítjuk meg.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- célunk, hogy legalább 10-ig tudjanak számlálni, tudjanak különféle elemekből különféle elrendezéssel, bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet előállítani,
- legyenek képesek jól ismert tulajdonságok szerint válogatás folytatására, sorba rendezés kiegészítésére, saját szempontú válogatás, sorba rendezés végzésére. Értsék, és helyesen használják a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban, az összehasonlítást kifejező szavakat (hosszabb, rövidebb stb.),
- tudjanak részt venni mennyiségek összemérésében, értsék és használják a térben való tájékozódáshoz szükséges névutókat (alá, fölé, közé stb.),
- legyenek képesek különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni.

6.3. A társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző komplex foglalkozások - A külső világ tevékeny megismerése

„1. A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti – emberi - tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

2. A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz

szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

3. A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut a gyermek és azokat a tevékenységeiben, alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alakí, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségszemlélete.

4. Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúrára és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.” (363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelet)

6.3.1. Természet – társadalom - ember

Lehetővé tesszük a gyermekek számára a környezet tevékeny megismerését. Elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket biztosítunk a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezet kultúrára és biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Elősegítjük a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

E komplex foglalkozás célja, hogy a gyermeknek segítséget nyújtson a világ megismeréséhez és megértéséhez a maga egészségében.

A megismerésben a közvetlen megfigyelésre és tapasztalatszerzésre építünk, példát mutatva a természet szeretetére kívánjuk nevelni a gyermekeket, természet közeli élettel a természet, környezet szeretetének bizonyításával. Megláttatjuk az összefüggéseket és azt, hogy milyen nagy az ember felelőssége, a természeti társadalmi környezet megóvása szempontjából.

Különböző programok szervezésével a gyermekeken keresztül a szülőket is a környezettudatos magatartásra, viselkedésre neveljük (papír-, alumínium- és fém, ládagyári műanyag és ruha gyűjtése.)

A tapasztalatszerzés mindig a valódi környezetben történik, amelyben megismertetjük a gyermekeket azzal a természeti környezettel, amelyben élnek, felhívjuk a figyelmüket annak értékeire és szépségeire. Ez képezi majd az alapját a később kialakuló természetszeretnek. A fák, a virágok, az apró kis állatok megannyi ismeretet, feladatot jelentenek. A séták, kirándulások az óvoda udvarán és kertjében, magaságyásoknál, vagy az élősarokban végzett tevékenységek tanulási, tapasztalási lehetőséget kínálnak.

Felkészítjük a gyermekeket a társadalmi életre, ami közvetlen környezetükön keresztül hat rájuk, és amelyben különböző vélemények, értékítéletek lehetnek egymás mellett.

A tolerancia mások véleményének, érzéseinek és gondolatainak tiszteletben tartása arra neveli a gyermekeket, hogy képesek legyenek elfogadni másokat.

Az idősek, felnőttek megbecsülésére neveljük őket akkor is, amikor rendezvényeinkkel rendszeresen látogatjuk, az Időskorúak Gondozóházát és a Szociális Otthont.

A számukra megtapasztalható, és ez által megérthető, társadalmi folyamatok közé, gazdasági kérdések is kerülnek (időnként tényleges vásárlás a boltban, piacon.).

A környezetvédelmet vagy a problémák erőszakmentes megoldásának kérdését már a gyermek szintjén is felvethetjük és beépíthetjük a komplex foglalkozások rendszerébe.

6.3.2. Születéstől felnőttkorig

A természet—társadalom—ember fogalomkörhöz szorosan kapcsolódnak és a nevelés egészében jelen vannak azok a mozzanatok, amikor a gyermekek újra játsszák életüket. Újraélik az óvodában mindazt, amit a mindennapokban, a családban, az óvodában vagy tágabb környezetükben tapasztalnak, látnak, hallanak. Az újrajátszással lehetőséget adunk a gyermekeknek arra, hogy a bennük lévő feszültségek feloldódjanak és elősegítse számukra a társadalomba való későbbi bekapcsolódást, szocializálódást.

A komplex foglalkozások magukba foglalják a testápolástól a közlekedésig, a családtól a helyes viselkedésig mindazt, ami a gyermekeknek támpontot nyújt a környezetünkben meglévő szabályok megismeréséhez és gyakorlásához. A szokások elsajátításával a társadalomba való beilleszkedéshez szükséges magatartásformák kialakítását valósítjuk meg játékosan. Ezek gyakorlására szabadidőben a nap bármely szakaszában séták, kirándulások alkalmával adunk lehetőséget. Olyan feltételeket kívánunk biztosítani, amelyek lehetővé teszik minél több tapasztalat szerzését a természetes környezetben. Biztosítjuk az eszközöket és lehetőségeket a természetben való folyamatos tevékenykedtetéshez, amelyeket lehetőség szerint a szabadban és az adott környezetben végeztetünk.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- különböző szerephelyzeteket teremtve rögtönözzenek játékot a családról, ismerjék a család funkcióit, családtagjaik nevét, lakcímüket,
- szimulációs játékban jelenítsék meg, hogyan gondozzák, nevelik a felnőttek a gyerekeket, hogyan gondoskodnak róluk,
- figyeljék meg a felnőttek munkáját, ismerjék annak hasznosságát, legyen fogalmuk a foglalkozási ágak tartalmáról,
- nevezzék meg az emberi test részeit és ismerjék azok funkcióit,
- biztonságosan tájékozódjanak az óvoda és a családi házuk környékén,
- változatos helyszíneken és helyzetekben alkalmazzák a helyes gyalogos közlekedés szabályait,
- ismerjék a napszakokat, szimulációs játékban elevenítsék fel ezek ismétlődő tevékenységeit,
- különböző megfigyelések alapján tudjanak különbséget tenni az évszakok között,
- csoportosítsák az összes általuk ismert állatot a szerint, hol élnek, hasonlítsák össze azok környezetét, életmódját,

- tevékenyen vegyenek részt óvodai környezetük formálásában.

6.4. Művészeti tevékenységek

A művészet nem más, mint a világ megismerése sajátos nézőpontból, egyéni szűrőn keresztül. Mindez azt jelenti, hogy a művészeti nevelés mindenekelőtt az egyéniség színeinek kibontakoztatást jelenti. A kreativitás, az alkotó gondolkodás és cselekvés kialakítása a művészeti tevékenységek legfontosabb célja. A gyermekek kreativitásának megnyilvánulását elsősorban oldott légkör, nagy mozgás-és szabadságtér és megfelelő eszközök biztosítása segíti elő.

Óvodába lépéstől egyre több alkalmat nyújtunk arra, hogy a gyermekek gondolataikat, ötleteiket ének-zenei játékokban, báb jelenetekben, rajzban stb. kifejezésre juttassák. A tapasztalatszerzés biztosítása itt is alapvető fontosságú feladatunk. Óvodába lépéstől kezdve egyre több alkalmat nyújtunk arra, hogy minél több eszközzel ismerkedjenek meg a gyermekek, minél biztonságosabban kezeljék azokat, lehetőségük adódjék önmaguk kifejezésére.

A művészeti tevékenység fogalmkörébe tartozik a mese-vers, az ének-zene, a bábozás, a tánc, a dramatizálás, a festés, az agyagozás, a rajzolás, a barkácsolás és a környezet esztétikája. Ezek a tevékenységek tehát nem egy foglalkozást jelölnek, hanem olyan komplex lehetőségek, amelyeket játékidőben vagy szabadidőben éppúgy kihasználhatnak a gyermekek, mint a nap folyamán bármikor, megörökítve az életben egyébként előforduló jelenségeket valamilyen formában.

6.4.1. Verselés, mesélés

„1. A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak.

2. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag és sok alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában – esetlegesen a bábozás és a dramatizálás eszközeivel feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, és megfelelő viselkedésformákat.

3. A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkésítő szemléletmódja, és ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

4. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi

magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

5. A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

6. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

7. Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi - a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.”

(363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelet)

Az irodalmi nevelés legszorosabban az anyanyelvi neveléssel, a zenével, az énekkel, a mozgásos játékokkal fonódik össze.

A mese és a vers az anyanyelv közegén át az emberi kapcsolatokra tanít, mélyíti az önismeretet, segíti a világ megismerését. A mese a legtagabb értelemben tanít, amely esztétikai élményt is nyújt. Oldja a szorongást, az indulatok feldolgozására, belső képteremtésre tanít, mely nélkül lehetetlen az olvasóvá válás, mely az irodalmi nevelés távlati, lényegi feladata. Nem teszünk különbséget a kezdeményezés és az elalvás előtti mesélés között. Fontos, hogy minden nap meséljünk, vagy verseljünk valamilyen formában a napirend során bármikor, az eddigi gyakorlatnak megfelelően. A mese-vers kezdeményezések anyagának összeállításakor változatosságra törekszünk, és elsősorban a magyar népmesekincsből és népi mondókákból valamint magyar szerzők műveiből, írásaiból, **klasszikus és kortárs alkotásokból** merítünk. A magyar gyermekköltészet, a népi, a dajkai hagyományok gazdag és sok alkalmat, jó alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. **A kiválasztott versek, mesék, klasszikus és kortárs alkotások erősítik a környezet megismerését, megszerettetését, a néphagyományok ápolását.**

Feladatunk: hogy lehetőséget biztosítsunk a gyermekek önálló szöveg- és mesemondásához, valamint azt is elősegítjük, hogy megfelelő eszközökkel el is játszassák a nekik tetsző meséket.

Célunk:

- a vizuálisan túlingerelt gyerekek figyelmét elnyerni, lekötöni,
- belső képalkotás, fantázia, képzelet, fejlesztése a hallott szöveg által,
- türelem, monotónia túrés, koncentráció, figyelem minél hosszabb ideig történő fenntartása,
- belső feszültségeinek oldása, a szereplőkkel, a történetekkel való azonosulás során

Az óvodáskorú gyermekek igényeinek megfelelően a meséket gyakran ismétljük, többször, és többféleképpen is feldolgozzuk.

Közismert, hogy az óvodások kedvelt tevékenysége a bábozás és a dramatizálás, mivel mindkettő szorosan kapcsolódik a meséléshez, mondókázáshoz, verseléshez. A különböző anyagok, eszközök (bábaraván, bábok, jelmezek), barkácsolási lehetőségek biztosításával is segítjük az irodalmi élmények feldolgozását.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- a gyerekek a hangzás, hangulat, érzelem és alkalom egységében kezdik felfogni a mondott, hallott vers témáját, költői képeit,
- várják, kérik a mesemondást, maguk is segítsenek a hallgatás megfelelő légkörének kialakításában, mely közben megszilárdulnak ehhez kapcsolódó szokásaik, a figyelem fenntartásának és ellenőrzésének játékos, egyezményes jelzései,
- tudják összekötni a folytatásos mesék, verses mesék, meseregények szálait,
- kedvelt mesehősökkel megtörtént dolgokat vigyék bele játékukba, jelenítsék meg művészi tevékenységeik során,
- ismerjék a csoportjukban található könyveket, igazodjanak el közöttük, vigyázzanak rájuk,
- könyvtárlátogatások alkalmával szerezzenek alapvető ismereteket a kölesöznzési és egyéb szolgáltatásokról.

6.4.2. Ének-zene, énekes játék, gyermektánc

„1. Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömet. A népdalok éneklése, a gyermek néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik.

Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

2. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

3. A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus vegye figyelembe a nemzetiségi, etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is.

4. Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik, a felnőtt minta spontán utánzásával.”

(363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelet)

Óvodánkban az éneklés, zenélés, ölbeli játék, népi gyermekdal, énekes játék felkelti a gyermekek zenei érdeklődését, formálja zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat, örömet nyújtanak.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközei a gyermek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában. A zenehallgatási anyag megválasztásánál figyelembe vesszük a nemzetiségi, etnikai kisebbségi hovatartozását is.

A művészeti nevelésen belül **cél** a gyermeki vágyak kibontakoztatása, az alkotókedv kialakítása, mélyítése az éneklés és mozgás örömteli átélése közben.

Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a napi mesélés és a séták. Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra, körjátékozásra. A komplex foglalkozásokon inkább összefoglaljuk, elmélyítjük a gyermekek zenei ismereteit is, és alkalmat adunk képességeik (hallás-, ritmus-, tempóérzék, dinamikai érzék stb.) fejlesztésére. Az élményt nyújtó közös éneklés, körjáték vagy a mondókázás a művészeti és az esztétikai nevelés szempontjából is kitüntetett helyet kap.

Kodály Zoltán útmutatásai alapján, Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének--zenei neveléssel kívánjuk fejleszteni óvodásainkat. A zenei nevelés anyagát a magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok világából merítjük az alkalmakhoz, ünnepekhez rendelve, zenehallgatási anyagként a környező népek dallamvilágából is felhasználunk.

Nagycsoportban az Alapfokú Művészeti Iskola tanárai segítségével zenei alapképzésre és a néptánc alapjainak megismerésére nevelés folyik.

Biztosítjuk a gyermekek ének-zenei kultúrájának megalapozását, hagyományörzést és az ének-zenei nevelés színvonalának megtartását és emelését.

A felnőtt minta utánzásával az éneklés zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- a gyermekek tudjanak szép szövegkiejtéssel, tiszta intonálással énekelni, biztonsággal énekeljenek csoportosan és egyénileg, tempójuk a természetes járásnak megfelelő legyen,
- a mondókákat - az egyenletes lüktetést kiemelve - a magyar beszéd ritmusa szerint mondják,
- ismerjék a dinamikai különbségeket,
- legyenek képesek egyensúlyváltást kívánó mozgásokra, egyszerű játékos táncmozgásokat esztétikusan, kedvvel végezzenek,
- tudjanak élvezettel figyelni a zenei hangokra, hangszerekre.

6.4.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

„1. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka az ábrázolás különböző fajtái, a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való

bemutatására és a tehetségek bátorítására.

2. Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán biztosítson teret, lehetőséget. Maga a tevékenység – s ennek öröme – a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

3. Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeletének gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

4. Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.”

(363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelet)

A vizuális tevékenységek (gyurmázás, agyagozás, rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, batikolás, vágás, ragasztás, varrás, barkácsolás) mellett, a műalkotásokkal való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Lehetőséget teremtünk művészi rajzok, festmények, szobrok, épületek, népi alkotások nézegetésére.

Felhívjuk figyelmüket a természet szépségeire. Biztosítjuk, hogy esztétikus, egyszerű, átlátható, nyugalmat árasztó környezet vegye őket körül. Megszokott és elérhető helyen hozzáférhetővé teszünk mindenféle anyagot és eszközt, amelyekkel a gyermekek fantáziájuknak megfelelően dolgozhatnak, alkothatnak. Maga a tevékenység a fontos, valamint az igény kialakítása, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására, nem a mű, nem az eredmény.

Már az óvodába lépéstől fokozatosan megismertetjük a gyermekekkel a különböző anyagokat, az ábrázolás és konstruálás egyszerűbb munkafogásait, technikai alapelveit. Kialakítjuk az eszközök használatának, karbantartásának szokásait, a munkaszervezés képességét.

Balkezes ollót biztosítunk az arra igényt tartó gyermekeknek. Ahhoz, hogy kibontakozhasson a gyermekek alkotó kedve, teljes önállóság szükséges. Az ötlettől a megvalósításig főként bátorítást, útmutatást és dicséretet várnak. Nem szükséges, sőt káros, ha uniformizáló nevelési elvekkkel, sémákkal elveszjük bátorságukat, eltérítjük az egyéni kifejezőmódoktól.

Célunk:

- kialakítani a gyermekben a vágyat, hogy önkéntesen vegyenek részt a tevékenységben,
- legyen igénye az önkifejezésre, a környezet esztétikus alakítására, és az esztétikai élmények befogadására.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- fontos, hogy képkialakításaikban egyéni módon jelezni tudják az elemi térviszonylatokat,
- élményeik, elképzeléseik, képzeteik megjelenítésében többnyire biztonsággal használják a képi kifejezés változatos eszközeit,
- színhasználatukban érvényesítsék kedvenc színeiket,
- formaábrázolásuk legyen változatos, tudják hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat,
- emberábrázolásaikban jelenjenek meg a részformák, próbálkozzanak a legegyszerűbb mozgások jelzésével is,
- fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat,
- díszítsenek önállóan tárgyakat, legyenek képesek irányításunkkal az anyagszerúségre törekvés szabályait betartani,
- képesek legyenek a különböző eszközöket megfelelően és biztonságosan használni.

6.5. Mindennapos testnevelés - Mozgás

„1. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei.

Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos, örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni.”

(363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelet)

A torna, a mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mozgását, kedvezően befolyásolják a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró-képességét, és az egyes szervek teljesítőképességét. Fontos szerepük van az egészség megőrzésében, megóvásában. Felerősítik és kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatását, segítik a térbeli tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést, alkalmazkodóképességet, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását.

Programunk lényeges eleme az egészséges testi fejlesztés, ami nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi torna és a heti egy ill. kétszeri foglalkozás nélkül.

A tornára, játékos mozgásokra, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységekre, teremben és szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán, vagy szervezett formában az óvodai nevelésünk minden napján – az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembevételével – minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk.

A mozgásfejlesztés fő feladatai:

- a gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, a mozgás megszerettetése,
- a rendszeres mozgással egy egészséges életvitel kialakítása,
- a mozgástapasztalatok bővítése, sok gyakorlással, a mozgás tevékenységek alakítása,
- a testi képességek, erő ügyesség, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés,
- mozgáson keresztül az értelmi struktúrák és a szociális képességek fejlesztése,
- elvont gondolkodás, a keresztcsatornák fejlődésének segítése a mozgásformák megnevezésével, a szókincsük bővítése,
- kudarctűrő képesség, kivárási fejlesztése,
- feszültségoldás, kedélyjavítás.

A mozgásfejlesztéshez hozzátartozik, hogy biztosítsunk a nap folyamán spontán mozgási lehetőségeket az egyéni sajátosságok figyelembevételével, valamint minél hosszabb ideig történő szabad levegőn tartózkodást a mozgásöröm változatos kiélése érdekében. Ügyelünk az aktív és passzív pihenés egyensúlyának megteremtésére, mely serkentőleg hat a gyerekek testi és szellemi fejlődésére. A tevékenységek levezetésénél lehetőséget biztosítunk arra, hogy a gyermekek egyéni tempójuknak megfelelően sokat gyakorolhassák a különböző mozgásokat. Eltérő nehézségű **differenciált feladatok** adásával segítjük elő, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek legmegfelelőbb mozgásos feladatot, melynek módjai a következők:

- különbség a végrehajtás tempójában,
- eltérés a végrehajtás mennyiségében,
- különbség a segítségadás mértékében,
- adott foglalkozáson egy feladat különböző szintű végrehajtása,
- lehetőség adott szeren a szabad mozgásválasztásra,
- szabad játék során mozgáskezdeményezések, ahol gyakorlási lehetőséget biztosítunk.

Fontosnak tartjuk a foglalkozások szervezésénél, hogy a gyerekek a lehető legkevesebb várakozási idővel, folyamatosan mozogjanak. A minden nap végzett frissítő testnevelés középpontjába a mozgásos játékokat állítjuk és kiegészítjük gimnasztikai gyakorlatokkal, szerek használatával.

Kihasználjuk a természet erőit (napfény, víz, levegő), és ezek edző hatását. A testedzés hatékonyabb megvalósítása érdekében hosszabb kerékpáros és gyalogos kirándulásokat, túrákat szervezünk a közeli erdőbe, zöldövezetekbe valamint benevezünk a gyermekek állóképességét növelő versenyjátékokba, rendezvényekbe (Challenge Day, kerékpárverseny, gyermeknapi rendezvények).

A sporttevékenységekkel mozgáslehetőségeiket szélesítjük, mozgáskoordinációjuk és egészségük érdekében a rendszeres aktív mozgáshoz szoktatjuk őket.

Óvodánkba gyermekeink különböző szintű testi fejlettséggel érkeznek. Intézményünk főleg kertesi családi házakból fogadja a gyermekeket, így óvodánk eleget tud tenni azon szülői

és gyermeki igényeknek, melyek a mozgásfejlesztést, a természet erőivel történő edzést, az egészségmegőrzést tartják szem előtt.

Óvodánk nagy területen fekszik, mely optimális lehetőséget nyújt a gyermeki igények, szükségletek kielégítésére (domborzat, tornaszoba, természetes anyagból készült udvari játékok). Óvodánkban a tárgyi feltételek lehetővé teszik, hogy egyszerre, egy időben tevékenykedjenek gyermekeink bent a tornaszobában és kint az udvaron. Ezek a helyszínek a térkiszélesedés által a kitágult mozgástérben többféle mozgáslehetőséget biztosítanak. A felkínált lehetőségek közötti szabad választás - döntés - által, önmagát irányítani képes, önálló egyéniséggé válnak gyermekeink. Óvodánk testnevelési tevékenységét a fejlesztő hatás, a regenerálódás lehetősége és a **nagy szabadságfok** jellemzi.

A felsoroltak adják a testnevelés objektív feltételeit, míg az óvodapedagógus testi neveléshez való viszonya szubjektív feltételként működik. A testnevelést a derűs légkör és az együttmozgás öröme jellemzi. Az eltérő készség szintek, terhelhetőségek megkövetelik, hogy mindennapi munkánk tervszerű és egymásra épített legyen, figyelembe véve a gyermeki spontaneitást. **A mozgásos játékokkal biztosítható a testi és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása. Mindezek hozzájárulnak a gyermek személyiségének fejlődéséhez, mint pozitív énkép kialakulása, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, kooperáció, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás.**

A mozgásos tevékenységek célja:

- váljon igényükké a rendszeres egészségfejlesztő testmozgás,
- fejlődjenek pszichomotoros készségeik és képességeik, finommotoros mozgáskészségeik, koordinációjuk,
- fejlődjenek kondicionális képességeik (erő, állóképesség),
- érjenek el önmagukhoz és kortársaikhoz mért fejlettségi szintet testi képességeik, mozgáskultúrájuk, mozgásharmóniájuk,
- mozgásuk válljon összerendezetté.

Feladataink:

- felmérni a gyermekek meglévő mozgásfejlettségét és testi képességeit, - ezek a felmérések alapot képeznek, melyek nevelő munkánk kiinduló pontját jelentik,
- derűs, oldott légkör biztosítása,
- oldaliság (testséma, dominancia, térpercepció, alaplátás) fejlesztése,
- mozgásszeretet kibontakoztatása, erősítése,
- szaknyelv értésének és használatának fejlesztése,
- lehetőségek, eszközök kínálásával, biztosításával fejlesztjük a gyermekek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás) és testi képességeit, mint erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, koordinációs képesség, helyes testtartás,
- ösztönözni őket arra, hogy társaikra figyeljenek, ha szükséges segítséget nyújtsanak,

- irányok elsajátítása, rögzítése, mélyítése, a mozdulatsorokba ágyazva.

Óvodánk nevelési idejében az óvodapedagógusok irányításával a következő mozgásfejlesztési lehetőségeket biztosítja:

- mindennapos mozgás,
- egészséges életmódot erősítő egyéb szervezett tevékenységek,
- tartásjavító mozgás,
- Ayres terápiás eszközök használata,
- séták, kirándulások,
- kerékpártúra,
- néptánc,
- sportjátékok szervezése az udvaron, a tornateremben,
- erdei óvodai túraprogram,
- egyéni fejlesztési tervek készítése,
- erősítjük és kiegészítjük a gondozás és egészséges életmód nevelő hatását,
- vízi torna (Erzsébet Gyógyfürdő).

A mozgáskultúra fejlesztése mellett segítjük a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést és alkalmazkodó képességet, valamint a személyiség akaratitényezőinek alakulását.

A tornának, játékos mozgásoknak az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek teremben és szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés mindennapján – az egyéni szükségletek és képességeket figyelembe véve – minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítanunk:

- mozgásigény kielégítése,
- mozgás szeretet kibontakoztatása, erősítése,
- testi képesség, agyi funkciók fejlesztése.

Kimeneti jellemzők:

- mozgáskoordináció és finommotorika kornak megfelelő fejlettsége,
- térbeli tájékozódó képesség,
- arányos testfelépítés,
- teherbíró képesség,
- mozgásban kitartás,
- összerendezett mozgás,
- gyors cselekvőképesség,
- vezényszavak és utasítások végrehajtása,
- járnak, futnak, ugranak, egyensúlyoznak, kúsznak, másznak, csúsznak, támasz- és függésgyakorlatokat végeznek, dobnak célba és távolba az utasításnak megfelelően,
- szeretik a mozgást, a versenyt, kialakul labdaérzékük,

- használják a kézi szereket, végeznek pad, labda, bot, stb. gyakorlatokat,
- sporttevékenységekben is alkalmazkodnak a szabályokhoz, a társakhoz.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- a gyermekek teljesítőképessége, mozgása összerendezettebbé, ügyesebbé válnon, tér- és időtájékozódó képességük válják pontosabbá, tartásuk be pontosan a játékszabályokat, alkalmazkodjanak az egyszerű vezényszavakhoz, a talaj- és szertorna elemeit életkoruknak megfelelő biztonsággal végezzék,
- fejlődjön nagy- és finommozgásuk és fizikális erőnlétük (szem—kéz, szem—láb koordináció, egyensúlyérzék, ritmusérzék), a laterális fejlesztés és a dominancia erősítése következtében tudják használni, és megnevezni a jobb és baloldali testfelüket.

7.A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE – ÓVODA-ISKOLA ÁTMENET

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermek többsége az óvodáskor végére 6-7 (8) éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodából iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ, különböző mondatstruktúrákat, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek) végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetben élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét, felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.
- ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító néni elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtellel és gyermektársaival.

Az ötéves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus testi, lelki és szociális fejlődésének elősegítése.

A 2011. évi CXCV. törvény a Nemzeti Köznevelésről így fogalmaz a tankötelezettségről:

45.§ (2) A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, legkésőbb az azt követő évben tankötelessé válik. Az a gyermek, akinek esetében azt a szakértői bizottság javasolja, további egy nevelési évig az óvodában részesül ellátásban, és ezt követően válik tankötelessé. A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik. Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, Oktatási Hivatal a szülő kérelmére szakértői bizottság véleménye alapján engedélyezheti, hogy a gyermek hat éves kor előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését.

(4) A tankötelezettség kezdetéről

Az Oktatási Hivatal a szülő kérelmére engedélyezheti, hogy egy tanköteles korba lép (augusztus 31-ig a 6. életévét betöltő) gyermek még egy nevelési évig óvodai nevelésben részesüljön. Ugyanígy az Oktatási Hivatal engedélye szükséges ahhoz, hogy egy gyermek hatéves kora betöltése előtt kezdhesse meg iskolai tanulmányait. A szülő a Hivatal döntésének közzétevése után nem változtathatja meg a szándékát. Az iskolakezdés halasztását legfeljebb egy alkalommal (egy nevelési évre) lehet kérni.

Ha a szülő megadott határidőig kézhez kapja a Pedagógia Szakszolgálat szakértői bizottsága által kiállított szakértői véleményt, melyben szerepel, hogy a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben részesüljön, nem kell kérelmet benyújtani az Oktatási Hivatalhoz. Ilyenkor a szakértői véleményt csak az óvodában kell bemutatni.

A részletes tájékoztató az Oktatási Hivatal honlapján elérhető. A kéreleműrlap ugyanitt található meg.

Az iskolába kerülés a jelenleg érvényben lévő közoktatási törvény alapján csak az óvodából történhet meg. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az óvodapedagógusok feladata a gyermek iskolára való alkalmassá tétele esetén:

- Munkájuk során tudatosodjék bennük, hogy ez a feladat folyamat jellegű, a gyermek óvodába fogadásával veszi kezdetét.
- A gyermek adottságainak, képességeinek, készségeinek figyelembevételével tervezzék meg a gyermekek fejlesztési programját!
- Vegyék figyelembe a gyermekek érési folyamatait!
- Az életkori és egyéni sajátosságokból kiindulva, a gyermekeket megismerve oldják meg a 3–7 éves életszakasz feladatait úgy, hogy előkészítik a következő életszakaszt!
- Ne feledkezzenek meg a fejlesztés során a gyermek elemi pszichikus szükségletének kielégítéséről, a játékról! A játékba integrálják be a nevelés többi eszközét is!

MÓRAHALMI LURKÓ VILÁG ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAM

- Mielőtt az iskolai látogatásra sor kerülne, az óvodapedagógusok látogassanak el az iskolába, és hospitáljanak több órán, hogy az óvodai tevékenységi formákhoz leginkább hasonlót tudják bemutatni óvodásaik számára.
- Készítsék elő a gyermekeket az iskolai látogatásra!
- Látogassanak el közösen egy iskolába, egy órára!
- Felelősségteljesen, szakmailag kompetens módon döntsenek az egyes gyermek iskolára való alkalmassága felől!
- Adjanak meg minden információs segítséget a szülők számára, amennyiben úgy érzik, hogy bizonytalanok gyermekük iskolára való alkalmassága felől!
- Látogassák meg a gyermekeket az iskolában!
- Tapasztalataik alapján értékeljék ki saját elvárásait az iskolával szemben!
- Kezdeményezzenek kölcsönös hospitálási lehetőséget!
- A kölcsönösség formai elemei váljanak tartalmivá!

A gyermek belső érése, valamint a családi és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a gyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai munkához, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.

Az iskolaérettségnek, az iskolai életre való felkészültségnek testi-lelki és szociális kritériumai vannak:

- A **testileg** egészségesen fejlődő gyermek 6 éves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
- A **lelkileg** egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődéssel készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama. Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik annak tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele. A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van. Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél, gondolatait, érzelmeit érthetően, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatstruktúrákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat. Végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét. Önmagáról és a környezetéről elemi ismeretekkel rendelkezik.
- A **szociálisan** egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet elfogadására, képes az együttműködésre, kapcsolatteremtésre. Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését. Feladattudata kialakulóban van, amely a feladat megértésben, a feladattartásban és egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg.

8. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

„1. A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

2. A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

3. Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző munkatársakkal.

4. Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.”

(363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelet)

8.1. Csoportszervezés, tevékenységsszervezés, - tervezés alapelvei

Az Intézményvezető a gyermekek érdekeinek szem előtt tartásával határozta meg a csoportszervezés alapelveit, figyelembe véve az óvoda hagyományait, adottságait, lehetőségeit.

Az életkor szerinti csoportszervezést tartjuk ideálisnak óvodás korban. A helyi óvodai programunk megvalósításához lehetőség szerint korosztályok szerint osztjuk el a gyerekeket. A homogén csoportszervezési törekvésünket indokolja, hogy ezekben a csoportokban a játék és tanítás-tanulás folyamatának szervezése és differenciálása hatékonyabban megoldható.

Alapelveink:

- Az **óvodapedagógus joga és feladata**, hogy csoportja ismeretében, adott témakörben és szituációban a kötött vagy kötetlen tevékenykedtetés lehetőségét választja-e. Fontos a két foglalkozási forma között az ésszerű arány kialakítása.
- A kötött és kötetlen tevékenykedtetést egyaránt hassa át a játékosság, az élményt adó, oldott légkörben való cselekvés,
- Törekszünk arra, hogy a merev keretek alkalmazását minél inkább mellőzzük, pl. körbe ültetés, frontális foglalkoztatási forma túlsúlya, direkt módszerek.
- A kötetlen foglalkozási forma már önmagában **differenciálást** tesz lehetővé, hiszen a

gyermek választ, differenciál saját képességei alapján.

- Minél kisebb az óvodás gyermek, annál inkább a kötetlen tevékenység domináljon a fejlesztés folyamatában.
- Óvodapedagógusaink **tudatosan, tervszerűen** biztosítják a fejlődéshez szükséges differenciált tevékenykedtetés feltételrendszerét.
- A **szervezeti formák** kiválasztásánál mindig **szem előtt tartjuk** a gyermek személyiségének érzelmezéreltségét és beállítódását, az élményszerű tapasztalatszerzést, a játékosságot, a cselekedtetést.
- A fejlesztő tevékenységeket a **komplexitás jegyében** valósítjuk meg.
- A **testnevelés mindhárom korosztály számára kötelező** – kis-, középső-csoportban heti egy, nagycsoportban heti két alkalommal.
- A **verselés-mesélés az óvodapedagógus joga és feladata**, hogy csoportja ismeretében a kötött vagy kötetlen tevékenykedtetés lehetőségét választja-e, nagycsoportban napi szinten kötelező tevékenység.
- A **beszélgető-kör**, mint tevékenység középső csoportban választható, nagycsoportban kötelező jellegű.
- A tevékenységek megszervezését a **folyamatosság és rugalmasság** hatja át.
- A **hetirend** kialakítását az adott környezetismereti téma határozza meg, valamint az élmények, ismeretek, tapasztalatok feldolgozásának módja befolyásolja.

Az óvodai nevelés céljának és feladatainak ismeretében a pedagógiai ráhatásokat a **gyermekek életkorához, egyéni adottságaihoz** igazodva tervezzük meg. A tervezés átgondolt, tudatos folyamat, melyben jelentős mértékben **építünk a spontán gyermeki ötletre, tapasztalatokra**. Minden esetben tevékenységet tervezünk, melyet anyaggyűjtés és megfigyelés előz meg.

Mindezt a négy évszak és az ünnepek köré csoportosítjuk, ill. a helyi sajátosságokat is figyelembe vesszük (falusias környezet, tanyasi életmód, állat- és növényvilág, jeles napokhoz kötődő néphagyományok, mezőgazdasági munkák, stb.).

A **nevelés-tanulás komplex egymásra hatását figyelembe véve** nem az ismeretanyag növelésére, hanem a több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontokból való megközelítésre helyezzük a hangsúlyt.

Az tematikus terv megírása egyben a napi vázlatot is megadja az óvónő számára, módszertani szabadságával élve maga dönti el, hogy milyen írásos anyagot használ fel a felkészüléséhez.

A konkrét tervezést 2 hetes periódusban tartjuk optimálisnak, hiszen így tudjuk felhasználni a gyermekek ötleteit és tapasztalatait. A rövid időszakot átfogó tervezés lehetővé teszi olyan nevelési alaphelyzet kialakulását, amelyben a gyermek és az óvodapedagógus aktív egymásra hatása képes a nevelési, tervezési folyamatot befolyásolni.

A csoport egészére tervezünk, de a differenciált egyéni fejlesztés megköveteli tőlünk az egyes gyermekekre szabott fejlesztést is, melyet az óvónő kötetlen kezdeményezés vagy kötött foglalkozás keretén belül valósít meg.

8.2. A nevelés időkeretei

Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a nevelés az óvodapedagógus jelenlétében és közreműködésével valósul meg.

A gyermekek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket a párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével, amelyek a gyermekek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások keretében valósulnak meg.

A napirend keret jellegű, **rugalmas,** lehetővé teszi az előre nem tervezett változásokat, szem előtt tartja a gyermekek életkori sajátosságait, a **játék kitüntetett szerepét.**

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermekek óvodai életrendjét, időbeosztását. A heti- és napirend az a szervezeti keret, amely biztosítja számukra a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését.

8.2.1. Napirend

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez, és a gyermekek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek. A jó napirendet a **folyamatosság** és **rugalmasság** jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

A szabad levegőn való tartózkodás, a gondozásukkal kapcsolatos teendők ugyancsak beilleszthetők a játéktevékenység egész napos folyamatába. A napirend biztonságot, támpontot ad és állandóságot jelent a gyermek számára, melyen belül rugalmasan figyelembe vehetők az egyes tevékenységek időigényei és annak megfelelően, ahogy az évszakok váltakoznak a gyermeki tevékenységek fejlődése indokoltá teszi, valamint váratlan események hatására változtatható, módosítható.

Intézményünk 7-17 óráig üzemel, mely időtartamban óvodapedagógus foglalkozik a gyerekekkel. A reggeli folyamatos beérkezés (7-7³⁰-ig), a pihenő és a délutáni játékidő alatt (13-17-ig) indokolt esetben összevontan működnek a csoportok.

Napirendünk általános időkeretei:

- játék- és szabadidős tevékenység 5 óra
- étkezés, pihenés 3 óra
- öltözködés, tisztálkodási tevékenység 1,5 óra
- komplex foglalkozások naponta 5-35 perc

MÓRAHALMI LURKÓ VILÁG ÓVODA
PEDAGÓGIAI PROGRAM

Óvodapedagógusaink csoportjuk napirendjét a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően alakítják.

Napirend javaslat:

7:00-10:30-ig:	<ul style="list-style-type: none"> • gyülekező, • szabad játék, • játékba ágyazott tevékenységek (vers, mese, bábozás, tánc, ének, zene, énekes játék, rajzolás, mintázás, kézi munka, külső világ tevékeny megismerése), • szervezett mozgás, • egyéni fejlesztések, • gyümölcsfogyasztás, • tízórai 8.30-9.30-ig
10:30-12:00-ig:	<ul style="list-style-type: none"> • készülődés az udvarra, • ebédig játék a szabadban, • séták, kirándulások
12:00-13:00-ig	<ul style="list-style-type: none"> • tisztálkodás, • terítés, ebéd
13:00-15:00-ig	<ul style="list-style-type: none"> • tisztálkodás, készülődés a lefekvéshez, • mese, délutáni alvás
15:00-16:00-ig	<ul style="list-style-type: none"> • tisztálkodás, uzsonna, • szabadidős tevékenység
16:00-17:00-ig:	<ul style="list-style-type: none"> • játék, • hazaadás

8.2.2. Hetirend

A napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban, és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével a napi élet megszervezéséhez.

Kiscsoportban, a beszoktatás időszakában alkalmazkodóbb, különösen rugalmas, míg iskolakezdés előtt pontosabb betartását helyezük előtérbe. Lényeges, hogy mindenre jusson elegendő idő. Az óvónő dönti el milyen hetirend alapján kíván dolgozni.

Példa a hetirend általános tartalmára, maximális időkereteire, javaslat a szabadidős tevékenységekre:

Nap	Naponta 20-30 perc	Naponta 30-35 perc
Hétfő	Mindennapi testnevelés Mese-vers	

MÓRAHALMI LURKÓ VILÁG ÓVODA
PEDAGÓGIAI PROGRAM

Kedd	Mindennapi testnevelés Mese-vers	Matematika
Szerda	Mindennapi testnevelés Mese-vers	Művészeti tevékenységek
Csütörtök	Mindennapi testnevelés Mese-vers	Természet - társadalom - ember
Péntek	Mindennapi testnevelés Mese-vers	Művészeti tevékenységek
Kéthetes intervallumban	Néptánc, népszokás, drámajáték, sportjáték, bábozás, barkácsolás	

A **nyári hónapokban** (június – augusztus) a napirend időkeretei és tartalma - fejlesztési célkitűzéseink megtartásával - az évszak jellegének megfelelő tevékenység alapú és rendszerű.

A nyári élet tervezésénél **figyelembe vesszük** a csoportok összetételét, meghatározzuk a tevékenységtartalmakat, figyelembe vesszük a helyi szokásokat és a gyermekek egyéni szükségleteinek kielégítését.

Ennek érdekében folyamatos, rugalmas napirendet biztosítunk, melyben a szabad játék elsődlegességét tartjuk szem előtt. Ehhez alakítjuk ki a megfelelő feltételrendszert melyben biztosítjuk az egyenlő hozzáférést a gyermekek számára.

Nyári élményterveket készítünk melynek megvalósításában figyelembe vesszük a gyermekek eltérő fejlettségét. Arra törekszünk, hogy azok a gyermekek, akik a nyári időszakban nem tudnak nyaralni, menni, a mindennapjaikat változatos tevékenységekkel töltsék el.

9.AZ ÓVODA HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI, EGYÉB RENDEZVÉNYEI

Az óvodai ünnepek továbbra is kulcsfontosságúak maradnak a nevelőmunkában. Jó lehetőséget teremtenek a szülőkkel való kapcsolattartásra, valamint az egyéni arculat megteremtésére és megmutatására. Ezen alkalmakon keresztül az óvoda és az ott dolgozó óvónők munkájáról hű képet alkotnak a szülők és a szélesebb nyilvánosság. Az óvodai ünnepek a szülőkkel való nyílt párbeszéd és a szoros együttműködés legfontosabb szinterei. Jó lehetőséget teremtenek a kevésbé aktív és nagyon elfoglalt szülőkkel való találkozásra és elbeszélgetésre.

Az ünneplés pedagógiai szempontból kiemelt eszköze a nevelésnek, mivel rengeteg tevékenységi lehetőség adódik az esztétikai élmények hatására, vagy közösségi élmények széles skálájának megmutatkozására. Az ünnepek lehetőséget adnak a hétköznapiakból való kilépésre és ez által nagyobb aktivitásra, kreativitásra ösztönöznek. A hagyományok ápolása szempontjából is rendkívül fontosak, hiszen kultúránk megismertetésére is alkalmat adnak.

Az ünneplés lényege sokszor nem is maga az ünnepi műsor, hanem az a sok-sok előkészület, ami számtalan tevékenységre, ötletek kidolgozására, önálló elképzelések megvalósítására ad lehetőséget.

A nevelőtestület a nevelési év elején közösen átgondolja és meghatározza, hogy az adott évben mikor milyen formában tartja az ünnepeket, megemlékezéseket.

9.1. Óvodánk ünnepei

Az óvodai élet hagyományos ünnepei:

- Mikulás,
- Anyák napja,
- évzáró,
- gyermeknap,
- a gyermekek név- és születésnapjai.

Néphagyományhoz kapcsolódó ünnepek:

- szüreti vigasság,
- Advent,
- Karácsony,
- Húsvét,
- Farsang.

Nemzeti és egyéb ünnepeink:

- Március 15.,
- Május 1.

Helyi szokásokhoz kapcsolódó ünnepek:

- Szüreti mulatság,
- Idősek napja,
- Város napja.

Időszakos ünnepek, melyek adott alkalomhoz kapcsolódnak:

- óvoda fennállásának ünnepe,
- Madarak és fák napja,
- Föld napja,
- Víz világnapja,
- Autómentes világnap.

Az óvoda és a család közötti kapcsolat elmélyítésére szolgáló rendezvények:

- munkadélutánok,
- jótékonysági bál,
- piknik.

9.2. Kirándulások

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek ismerjék meg szűkebb és tágabb környezetüket, amely szülőföldhöz való kötődés alapja.

Az egyéni érdeklődést tartjuk szem előtt, a szokásokat változatos módon, sokszínű tapasztalatszerzéssel, élményekkel alakítjuk a gyermekekben csoport és intézményi szinten.

Hagyománnyá váltak az év végi élményszerző kirándulások (Vadaspark, Budapest, Cirkusz, Bábszínház, Repülő-tér, hajókázás a Tiszán, Ásotthalmi Óvoda és erdő látogatása stb.). Az utaztatást külön busszal, ill. személyautókkal bonyolítjuk. Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, aktív együttműködésükre számítunk.

10. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

„1. Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg.

Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciók gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

2. Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények) és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda legyen nyitott és kezdeményező.

3. A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvoda kapcsolatot tart az érintett kisebbségi önkormányzatokkal, kisebbségi szervezetekkel.

4. A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.”

(363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelet)

10.1. Óvoda-család

Együttműködésünk alapelve a kölcsönös bizalom, együttműködés, felelősség érvényesítése, a családi nevelés kiegészítése. A szülőkkel a kapcsolattartás folyamatos napi kapcsolat formájában a tájékozódás és tájékoztatás kölcsönösségében valósul meg.

MÓRAHALMI LURKÓ VILÁG ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAM

Az esélyegyenlőség érdekében nevelőink mindent elkövetnek annak érdekében, hogy a szociálisan hátrányban élő családok gyermekei kiemelt segítséget és támogatást kapjanak, anyagi pedagógiai téren egyaránt, a szülő-nevelő kapcsolat megértő, kölcsönösen támogató legyen.

A kapcsolat tartalmában és formájában sokat változott, a szülői munkaközösség helyére egy sokkal szélesebb fórum, a szülők közössége került.

Ebben az önkéntes, öntevékeny formában rejlik együttműködésünk eredményessége, így minden lehetőséget biztosítani tudunk az egyéni sajátosságok, élethelyzetek és életkörülmények megismerésére. Ezek egyéni, a gyermek személyiségéhez, fejlesztéséhez a legjobban illeszkedő feladatok meghatározására és a szülővel való közös megvalósításra vonatkoznak. A sikeres, kölcsönös bizalmon alapuló tájékozódás és tájékozódás, problémaérzékenység, tapintat, előre mutató segítőkészség, mind a gyermekek érdekeinek megfelelően kell, hogy megvalósuljon ebben a kapcsolatban.

Nyitottak vagyunk a szülők irányában, lehetőséget biztosítunk számukra az óvodai élet minél teljesebb megismerésére a gyermek óvodába lépésének első pillanatától.

Folyamatosan megbeszéljük a szülőkkel a gyermek egyéni fejlődését elősegítő módszereket és az esetleges problémákat. A kölcsönös bizalom és tiszteleten alapuló kapcsolat alapeleme óvodai életünknek. Tiszteletben tartjuk a szülők nevelési elveit, arra törekszünk, hogy emberi, nevelői magatartásunkban a segítő szándék, az adott gyermek szeretete jusson kifejezésre, s partnerek legyünk a gyermekeket érintő probléma leghatékonyabb megoldásában, a gyermek érdekének érvényesülésében.

Az együttműködés tartalma és formái:

- Az első ismerkedés a beiratkozás alkalmával történik. Ekkor a gyermek és a szülő szorongásának oldása és az érdeklődő ismerkedés a legfontosabb. Az óvodába lépés előtt a nyár időszakában is biztosítjuk a szülő és gyermeke számára, hogy bejöhessen gyermekével az óvodai környezet, az óvodai élet megismertetése céljával. Kellemes várakozással nézhessenek a szülők és a gyermekek az óvodába lépés elé.
- Az első szülői értekezlet összevont és csoportos formája az óvodai élet és az óvodai nevelés megismertetését szolgálja. A szülők társaink és partnereink az óvoda helyi programjának tartalmi kialakításában is. Óvodai nevelésünkkel kapcsolatos igényeiket beépítjük tartalmi munkánkba, s ennek ellenőrzői egyben ők, akik a napi élet során a gyermekek közvetítésével ítélik meg annak minőségét.
- Nevelő munkánk tartalmi elemeivel hangsúlyozott területeivel, teljes mértékben tisztában vannak, hiszen ezek a szülők igényeinek eredményeképpen fogalmazódtak és valósultak meg.
- Az óvodai beszoktatás a szülő - nevelő kapcsolatának sarkalatos eleme lett az évek során. Ebben a folyamatos beszoktatási formában a gyermekek érdekében történik minden. Az idő intervallum teljességében igazodik az egyén igényeihez. Törésmenetség jellemzi ezt a beszoktatási formát. A gyermekekre, egyénre szabott fokozatosság megvalósulásával a szülő nyugodt biztonságban érzi gyermekét. Nem

okoz számára belső konfliktust, az, hogy a gyermeket az óvodában kell hagyni, hiszen látta, maga is megélte, hogy gyermeke szerető, törődő gondoskodás közepette tölti napját. A beszoktatás a legkomolyabb megmérettetés a nevelők számára, kulcsfontosságú a kapcsolat kialakulásában. A nevelő megbecsülésének alappontja az, hogyan látja a szülő az óvodapedagógust a gyermekek között, érzékeli gondoskodását a csoport és egy – egy gyermek felé, érzékeli törődését, segíti a környezet a társak megismerését, szükségleteik kielégítését.

- A családlátogatások már a gyermek óvodai életének ismeretében adják a lehetőséget az otthoni családi szokások, hatások átlátására, a gyermeki megnyilvánulások megértésére. Elmélyítik az egyéni kölcsönös kapcsolatot szülő és nevelő között. Ennek eredménye a szülő bizalma, problémák megértése, megoldása irányában.
- A napi kapcsolat folyamatossága a domináló. Az aktuálisan megjelenő gondok, nehézségek, a kölcsönös tájékoztatás megvalósulása mind – mind a gyermek érdekében történik. Segíti megértését és azonnali reagálást a szükségletek szerint.

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele az együttműködés - a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

A szülők érdeklődését fokozza, gyermeke élményeinek, örömeinek és gondjainak megértését segíti, ha ismeri az óvoda életét, az óvónőt, a többi gyereket és azok szüleit is. Jelenlétük a csoportban a gyermek számára is fontos esemény, mert a családi és óvodai környezet összekapcsolódását fejezi ki, melyre nagy szüksége van óvónőnek, szülőnek és gyermeknek egyaránt.

Célunk: a szülők ismerjék meg óvodánk helyi programját, nevelési céljait, módszereit. Ezen túlmenően törekedjenek a családi nevelés pedagógiai kultúrájának emelésére. Ennek elérése érdekében óvónő—szülő között egyéni, őszinte kapcsolat kialakításán fáradozunk, melynek fórumai:

- szülői értekezletek
- családlátogatások
- fogadó órák
- nyílt napok.

10.1.1. Befogadási terv a 3-4 éves korosztály számára

A beszoktatás az új környezethez való alkalmazkodás, beilleszkedés, elfogadás. Ekkor tudatosul a gyermekekben, hogy az óvodába lépve már nem csak kíváncsi látogatók, szívesen látott vendégek, hanem egy alakuló közösség állandó tagjai.

Az, hogy a szokatlan mennyi idő alatt válik megszokottá, az gyermekeként változó hosszúságú időtartamot igényel.

A beilleszkedési folyamatot másként éli át a családból, illetve bölcsődéből, óvodából érkező gyermek:

- a más közösségből érkező gyerekeknél folytatódik egy megszokott életrend - szokások, szabályok, elvárások. Nekik is új viszont a szociális és tárgyi környezet. Az önkiszolgáló tevékenységekben önállóbbak, bátrabban közlekednek az új környezetben.
- a családból érkező gyermekeknél az újdonságnak más hatása van: nincs kibe-mibe kapaszkodniuk, mert nekik minden és mindenki ismeretlen, más a napirend, mint otthon, sok új helyzethez kell alkalmazkodniuk.

A beszoktatás előzményei:

A beszoktatás egy folyamat, mely a tényleges beszoktatási idő előtt elkezdődik. Fontosnak tartottuk, hogy még szeptember előtt megkezdjük a családlátogatásokat. Ilyenkor a gyermekeknek és szülőknek egyaránt lehetőségük nyílt arra, hogy arcot is párosítsanak a nevünk mellé, megmutathassák kedvenc játékaikat, szobájukat, kis birodalmukat. (Feljegyzések a családlátogatásokról a gyermekek személyi anyagában található.) A családlátogatások alkalmával adtuk át a szülőknek a kitöltendő Anamnézislapot, amit óvodakezdésre kérünk visszahozni. Szülői értekezletet tartottunk, ahol megbeszéltük a házirendet, és a beszoktatás legfontosabb kérdéseit.

Feladataink a beszoktatási időszakban:

- Legfontosabb feladatunk a bizalom elnyerése az új környezet, személyek iránt. Amilyen gyorsan alakul az óvónő-gyermek érzelmi kapcsolata, olyan hamar veszi kezdetét a társas kapcsolata is. Az első két hétben hosszabb időt töltünk a csoportban mindhárman, hogy mindig legyen egy vigasztaló kéz a gyerekek közelében.
- Szeretnénk elérni munkánk során azt, hogy a szülők támaszt és segítőtársat találjanak bennünk gyermekeik neveléséhez.
- Tervezzük, hogy napi kiírásokkal naprakészen tájékoztatjuk a szülőket a csoportban történekről.
- A rugalmas napirenddel megalapozzuk a csoport szokás- szabályrendszerét, a közösségi éle talapjait.
- Ebben az időszakban a gondozási teendők veszik igénybe a legtöbb időt a napirendben, ezt arra használjuk, hogy mélyítsük kapcsolatunkat a gyerekekkel.
- Felkészülünk arra, hogy a gyerekek érzelmi megnyilvánulásaira, reakcióira nyugtató módon reagálunk, szorongásaikat feloldjuk.
- Olyan mesékkel, dalokkal, mondókákkal készülünk, melyet otthonról vagy bölcsődéből, másik óvodából ismernek a gyerekek.
- A lovagoltatók, göcögtető, simogatók, ringató és hintáztató dalok és mondókák kerülnek előtérbe.

- A beszoktatási idő alatt még rugalmasabb a napirendünk, a nap folyamán csak egy közös kötött programunk van, az udvarra való kimenet előtt a szőnyegre telepedve beszélgetünk, megbeszéljük, ki hiányzik, gyümölcsöt eszünk.
- Az udvaron kialakítunk egy állandó helyet, ahol mindig megtalálhatnak minket. Közösen fedezzük fel az udvarjátékait.

Sikerkritériumok:

- el tudják mondani csoportjuk nevét, saját nevüket, jelüket,
- a csoportban dolgozó felnőtteket nevükön szólítják,
- csoporttársaik keresztnévét megjegyzik,
- feltűnik nekik, ha valaki hiányzik!

A gyermek testi és szellemi fejlődését szolgálja az őszinte hangvétel, amely fontos ahhoz, hogy a szülő is bátran nyilatkozzon gyermekéről, különösen fejlődésének zökkenőiről, nehezebb területeiről, melyeket csak közösen oldhatunk meg.

A pedagógiai kapcsolatok szélesítése érdekében nyílt napokat, ünnepeket tartunk az érzelmi nevelés lehetőségeit kihasználva. A szülők szeretetére, tiszteletére nevelést fontos feladatnak tekintjük.

Az óvoda és a család kapcsolatának alakulásában fontos szerepe van a szülői munkaközösségnek, mely nemcsak koordináló, hanem kezdeményező is a folyamatos együttműködés elősegítésében, segítik munkánkat, megosztják velünk ötleteiket, elképzeléseiket, aktívak a rendezvények szervezésében, lebonyolításában.

A vezetőségbe olyan szülőt tartunk érdemesnek bevonni, aki mind a szülőkkel, mind az óvónővel képes közvetlen kapcsolatot teremteni és partnerként együttműködni.

10.2. Huncuthalom Gyerekvilág Huncutka Bölcsőde

Cél: a zökkenőmentes bölcsőde –óvoda átmenet biztosítása.

Feladat: a kapcsolat folyamatos fenntartása, információ csere.

Kapcsolattartó: Intézményvezető, ill. a munkatervben meghatározott megbízott.

Az együttműködés formái:

- kapcsolat felvétel, információcsere,
- leendő óvodások meghívása az óvodai rendezvényekre,
- új gyermekek meglátogatása a bölcsődében,
- bölcsődések látogatása az óvodában.

A nevelés folyamatossága érdekében napi kapcsolatot tartunk fenn a bölcsődével. Tanulmányozzuk a bölcsőde gondozó-nevelő munkáját szabályozó előírásokat, és elemezzük az onnan felvett gyermekek fejlődését bemutató adatokat és feljegyzéseket.

Megismertetjük a gondozónőkkel az óvoda működését, napirendjét és az óvodai nevelési program kicsikre vonatkozó feladatait, a fejlődés jellemzőit.

10.3. Móraalmi Móra F. Általános Iskola és Szent László Katolikus Általános Iskola

Cél: a lassú átmenet biztosítása.

Feladat: a kapcsolat folyamatos fenntartása, információ csere.

Kapcsolattartó: Intézményvezető, ill. a munkatervben meghatározott megbízott.

Az együttműködés formái:

- intézményvezetői kapcsolattartás,
- szükség szerinti információ csere,
- a volt nagycsoportos óvónők látogatása az első osztályban,
- a leendő elsős tanítónők látogatása az óvodában,
- közös képzések, továbbképzések,
- iskolai programok hirdetése az óvodában,
- szükség esetén az Intézményfenntartó Központ vezetőivel együttműködés.

A Pedagógiai Szakszolgálattal folyamatosan együttműködünk a szűrővizsgálatok lefolytatásával, segítséget nyújtunk az egyéni fejlesztéseknél, információkat koordináljuk a Nevelési Tanácsadó és a szülők között, a Nevelési Tanácsadó és a Szakértői és Rehabilitációs Bizottság között.

A hatékony együttműködés érdekében megismerjük az általános iskola nevelési alapelveit, helyi pedagógiai programjából az 1. osztályra vonatkozó követelményeket. Megteremtjük annak feltételeit, hogy a tanítók minél teljesebb képet kapjanak az óvoda mindennapi életéről és iskolára előkészítő munkájáról.

A kölcsönös érdeklődés, tisztelet és a gyermek megismerése alapján hangoljuk össze nevelési törekvéseinket. Tájékoztatást adunk a gyermekek egyéni fejlődési üteméről, az egyéni bánásmód tapasztalatairól és az esetleges várható alkalmazkodási nehézségekről.

Célunk, hogy az iskola előtt álló gyermekek érdeklődéssel és örömmel várják az új életformát. Figyelemmel kísérjük a gyermekek iskolai beilleszkedését és beépítjük nevelő munkánkba az e téren szerzett tapasztalatainkat.

A nevelési év végén a nagycsoportosok látogatást tesznek az iskolában, hogy ismerkedjenek leendő új környezetükkel.

10.4. Móraalmi Alapfokú Művészeti Iskola

Az Alapfokú Művészeti Iskolában előkészítő tagozatként működik a zeneóvoda, amit nevelési időn túl szervezünk az iskola pedagógusai vezetésével, az óvoda zeneszobájában, heti 2 alkalommal az érdeklődő nagycsoportos óvodások részére. A zeneóvoda célja a zenei nevelés megalapozásán túl a hangszerek megismertetése, megszerettetése.

10.5. Móraalmi Tóth Menyhért Városi Könyvtár és Közösségi Ház

Cél: szakmai együttműködés biztosítása.

Feladat: a kapcsolat folyamatos fenntartása, információ csere.

Kapcsolattartó: Intézményvezető, ill. a munkatervben meghatározott megbízott.

Az együttműködés formái:

- részvétel a szervezett programokon,
- programok, hirdetések függesztése,

Szervezett gyermekrendezvények, műsorok látogatása. Megismerkednek a könyvtárhasználat szokásaival, ezen túl mese-vers foglalkozások szervezésére is lehetőség nyílik.

10.6. Csongrád-Csanád Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Móraalmi Tagintézménye

Kapcsolattartó: Intézményvezető, ill. a munkatervben meghatározott megbízott.

Szakszolgálati intézmények: Nevelési Tanácsadó, Szakértői Bizottság, Országos Beszédvizsgáló Intézet.

Az együttműködésért az óvodapedagógus, a fejlesztőpedagógus, a gyógypedagógus és a logopédusok felelnek.

Azoknál a gyermekeknél igényeljük segítségüket, akik nem érik el az iskolára való felkészültség szintjét. Szakvéleményük szükséges a normatív állami támogatás igényléséhez. Az óvónők javaslatát, véleményét megerősíti a vizsgáló bizottság, tapasztalataink szerint így a szülők még hitelesebbnek tartják az óvónő véleményét.

10.7. Gyermek és ifjúságvédelmi intézmények

A kapcsolattartás feladata, területe, alkalmi és módja:

A gyermekvédelem irányítását helyben a Polgármesteri Hivatal Gyámügyi osztálya és Homokháti Szociális Központ Család- és Gyermekjóléti Központ együttes közreműködésével végezzük.

A jelzés a következőképpen történik:

- környezettanulmány,
- csoportvezető óvónő,
- gyermekvédelmi felelős,
- Intézményvezető,
- Gyámügyi osztály,
- Család- és Gyermekjóléti Központ.

Feladatunk területei:

- alapellátás,
- szakellátás.

Az alapellátás feladata a prevenció, melynek során megelőzni, elhárítani, enyhíteni igyekszünk a károsító hatásokon. Munkánk során erős emberi kapcsolatok kiépítésére nyílik lehetőségünk, nemcsak a veszélyt, bajt, de az örömet, fejlődést is figyelemmel tudjuk kísérni.

Nevelési célokból adódó óvónői feladatai:

MÓRAHALMI LURKÓ VILÁG ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAM

- az óvodába járó gyermekek szociális, szociokulturális családi háttérének megismerése,
- szükség szerint környezettanulmány végzése,
- hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett helyzet jelzése a gyermekvédelmi felelősnek,
- a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetben lévő gyermekek differenciált nevelése, fejlesztése,
- a rendszeres óvodába járás figyelemmel kísérése, szükség esetén a hiányzás jelzése a gyermekvédelmi felelősnek,
- bizalmon alapuló kapcsolat a szülővel, együttnevelés,
- gyermekek testi-lelki-szellemi szükségleteinek kielégítése,
- kölcsönös tiszteleten, feltétel nélküli szereteten alapuló kapcsolat,
- egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés szabadjátékban, anyanyelvi nevelés.

A gyermekvédelmi felelős feladatai:

- szükség szerint családgondozó, védőnő segítségének igénybevétele,
- anyagi gondokkal küzdő családok támogatására az Intézményvezető tájékoztatása a térítési díj csökkentése érdekében, illetve az alapítvány kuratóriumi elnökének tájékoztatása alapítványi támogatás érdekében,
- felterjesztés szociális ellátásra,
- nyilvántartás vezetése,
- beszámoló készítése félévente.

Az Intézményvezető feladatai:

- halmozottan hátrányos helyzetűek óvodáztatása, óvodáztatási támogatáshoz igazolások kiállítása,
- rendszeres óvodába járás figyelemmel kísérése, igazolatlan mulasztás esetén jelzés a szülő majd a jegyző felé,
- a gyermekvédelmi tevékenységhez a feltételek biztosítása: gyermekvédelmi felelős megbízása, feladatok, kompetenciák kijelölése nevelőtestületi szinten,
- bizalom elvű kapcsolat kiépítése a családokkal,
- a törvények és rendeletek naprakész ismerete, a munka hozzáigazítása,
- veszélyeztetettség esetén a Gyermekjóléti Szolgálat tájékoztatása,
- törvények, jogszabályok, kedvezmények, lehetőségek megismertetésével segítségnyújtás a családok felé.

Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai intézkedések:

Az óvodai nevelés pedagógiai intézkedéseinek a gyermek személyiségéhez kell alkalmazkodniuk.

A nemzeti, etnikai, kisebbséghez tartozó gyermekek óvodai nevelése esetében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, nyelvi nevelését a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

A gyermekek védelme minden óvodapedagógusnak kiemelt feladata. A gyermekvédelmi törvény ismerete, annak betartása a gyermekek érdekeinek képviselője kötelezettség minden nevelő-oktató intézmény részére. Törekszünk tapintatos, személyes kapcsolatot kialakítani a szülőkkel, családokkal, a nevelőkkel és a gyámokkal.

Hátrányos helyzetű és Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése:

Óvodánkban egyre magasabb a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma, akik eltérő szociális környezetből jönnek, így az ő el- és befogadásuk, az esélykülönbség csökkentése a feladatunk.

Nagy hangsúlyt fektetünk a gyermekek személyiségformálására, a szocializációs hiányok korrekciójára.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált nevelésének indokai:

Tapasztalatunk szerint egyre nő a halmozottan hátrányos helyzetűek száma egyenes arányban azzal, hogy a családok egyre nehezebb anyagi helyzetben élnek.

- Esélyt adunk arra, hogy a gyermekek képességüknek megfelelően fejlődjenek,
- hangsúlyt fektetünk a közösségi élet szokásainak, szabályainak elsajátítására.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált nevelésének célja:

- a gyermekek differenciált, egyénre szabott fejlesztésének megvalósítása, esélyegyenlőség biztosítása,
- érzelmi, akarat, értelmi tulajdonságok fejlesztése, változatos tapasztalatok, tevékenységi formák biztosítása,
- családi háttérből adódó szociokulturális és szociális hátrányok csökkentése, lemaradások kompenzálása,
- minden gyermek önmagához képest fejlődjön,
- bátorító nevelés az emberi kapcsolatok kialakításában.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek optimális fejlődése érdekében a szülőkkel hatékony együttműködésre törekszünk, mint ahogyan a gyermekvédelemmel, családsegítő szolgálattal, egészségügyi ellátórendszerrel, is. A szociális ellátórendszerrel való együttműködés lényege az információáramlás, segítségnyújtás s annak elősegítése, hogy a szülők szegénysége, szociális helyzete miatt egyetlen gyermek se maradjon ki az óvodai nevelésből.

Arra törekszünk, hogy minden veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermek rendszeresen járjon óvodába, személyiségük optimális körülmények között fejlődjön.

Szociális hátrányok enyhítését segítő intézkedések:

Az óvodai szociális segítség 2018.-tól törvény által előírt kötelező feladattá vált a közoktatási intézményekben. Ezt a feladatot óvodánkban a Homokháti Szociális Központ által foglalkoztatott szociális segítő együttműködésével végezzük.

A segítő tevékenység célja:

Elsődlegesen a prevenció, egyéni, csoportos és közösségi szinten egyaránt. a tevékenység lényege a jelentkező probléma, veszélyeztetettség korai felismerése és mielőbbi kezelése.

A segítő tevékenység a szükségletek felmérése alapján:

- egyéni tanácsadás, segítő beszélgetés egyénileg, óvodapedagógussal együtt,
- tanácsadás szülőknek,
- információnyújtás,
- közvetítés szolgáltatásokhoz,
- veszélyeztető helyzetekben, mint jelzőrendszeri tag delegálja a családot család- és gyermekjóléti szolgálathoz.

10.8. Egészségügyi szervek, védőnő

Kapcsolattartó: Intézményvezető, ill. a munkatervben meghatározott megbízott

Az együttműködés formái:

- kapcsolattartás a védőnővel, orvossal, fogorvossal, üzemorvossal,
- megbeszélés, egyeztetés, információ áramlás biztosítása.

Időszakos iskolaérettségi szűrést végez az orvos és havi rendszerességgel tisztasági ellenőrzést, évente egyszer hallásvizsgálatot végeznek a védőnők.

Szülői igény alapján évente látásvizsgálatra adunk lehetőséget szakorvos bevonásával. Közös előadásokat szervezünk óvodánkban az egészséges életmóddal kapcsolatos kérdésekről.

10.9. Kistérségi és más óvodák

Cél: Szakmai emberi kapcsolatok erősítése.

Feladat: a kapcsolat folyamatos fenntartása, információ csere.

Kapcsolattartó: Intézményvezető, ill. a munkatervben meghatározott megbízott.

Az együttműködés formái:

- konzultációk, megbeszélések,
- szakmai kommunikáció folyamatos biztosítása,
- Intézményvezetők rendszeres kapcsolattartása,
- rendezvényeken való együttes részvétel,
- gyermekfelvétel esetén folyamatos együttműködés.

A kistérség tíz óvodájának részvételével egy szakmai közösséget az Óvodák Kistérségi Egyesületét hoztuk létre, melynek célja, hogy a kapcsolódó óvodák pedagógiai szakmai

munkáját segítse, koordinálja. Az óvodapedagógusok és technikai alkalmazottak részére is bemutató foglalkozások, szakmai továbbképzések, egyéni hospitálási lehetőségek biztosítják a kezdeményezések megismerését, átadását. Intézményünk, az ének-zenei nevelés, néptánc szabadidős tevékenységek területére vonatkozóan módszertani előadások, bemutatók szervezését vállalja. Hagyomány teremtésként egy több fordulós mesemondó verseny szervezésével, lebonyolításával tesszük színesebbé az egyesületi tevékenységet. A Tevékenységközpontú Helyi Nevelési Program szerint működő óvodák részvételével külön szakmai munkaközösséget alakítunk ki, ahol tapasztalatot cserélünk az intézmény pedagógiai gyakorlatának értékelő, és minőségirányító mechanizmusáról. Összehasonlítjuk, milyen eredményességi mutatókkal rendelkezik egy-egy óvoda a felzárkóztató programjait illetően. Szakmai konzultációkat szervezünk a helyi nevelési program folyamatos fejlesztéséhez.

Kapcsolatot tartunk fenn más óvodákkal kölcsönös tapasztalatcsere és szakmai elbeszélgetés keretében. Bekapcsolodunk egymás gyakorlati tevékenységébe is (Ásotthalom, Pick óvoda, Szegedi Ságvári telepi Óvoda).

10.10. Mórahalom Városi Önkormányzat

Kapcsolattartó: Intézményvezető.

Az együttműködés formái:

- jelentések, beszámolók készítése,
- költségvetés készítése
- szóbeli tájékoztatás,
- intézményvezetői értekezletek,
- munkamegbeszélések,
- kölcsönös informálás,
- együttműködés az önkormányzat dolgozóival.

Az Önkormányzat településpolitikai törekvéseit mind oktatási, egészségügyi és szociális vonatkozásban kifejezésre juttatjuk az óvoda nevelési tevékenységében. Az óvoda rendszeresen beszámol a végzett szakmai munkájáról.

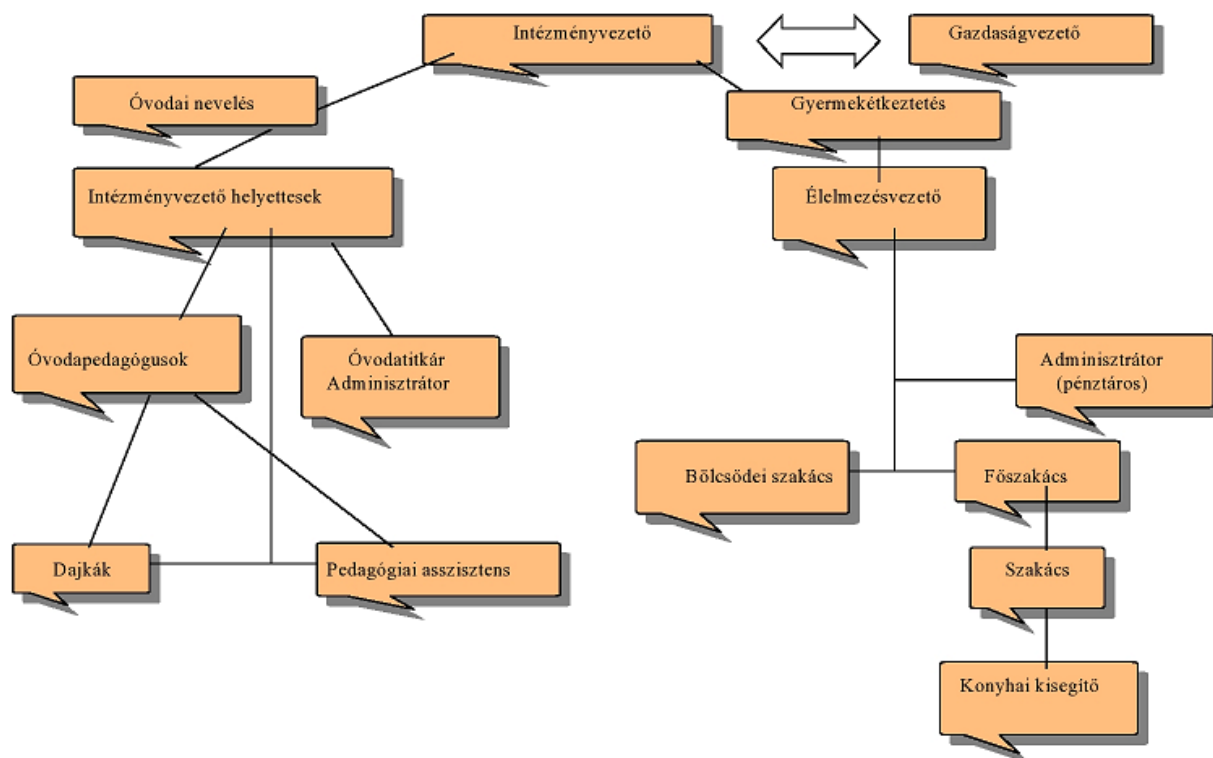
Mórahalom város Önkormányzat képviselő testülete az intézmény alaptevékenységét az éves költségvetés keretében biztosított pénzeszközökből finanszírozza. Működtetési kötelezettséggel látja el az intézmények épületeire vonatkozóan a tárgyi, dologi feltételeivel összefüggő feladatokat.

10.11. PR kapcsolatok

Tudatosan törekszünk az intézmény jó hírnevének fenntartására. A médiával, a helyi újsággal és tv-vel a szülőkkel, szponzorokkal való kapcsolattartást fontosnak véljük, nevelőtestületünk legalkalmasabb tagjának segítségével. Az egységes megjelenés érdekében a gyermekek és a dolgozók egyaránt az intézmény fontosabb eseményein, városi rendezvényeken, kirándulásokon egyenruhát, egyen polót viselnek.

11. AZ ÓVODA IRÁNYÍTÁSI-SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE, SÉMÁJA

Az intézmény szervezeti vázrajza:

A gazdaságvezetővel, logopédussal, adminisztrátorral közvetett az Intézményvezető kapcsolata, mivel nem az óvoda alkalmazásában állnak.

11.1. Az intézmény felelős vezetője

A közoktatási intézmény egyszemélyi felelőse az Intézményvezető.

Felelős az Intézmény szakszerű és törvényes működéséért, az ésszerű és takarékos gazdálkodásért, gyakorolja a munkáltatói jogokat, és dönt az Intézmény működésével kapcsolatban minden olyan ügyben, amelyet jogszabály vagy a Közalkalmazotti Szabályzat nem utal más hatáskörbe.

A dolgozók foglalkoztatására, élet és munkakörülményeire vonatkozó kérdések tekintetében jogkörét, jogszabályban leírt egyeztetési kötelezettség megtartásával gyakorolja.

Az Intézményvezető képviseli az intézményt. Jogkörét esetenként, vagy az ügyek meghatározott körében helyettesére vagy az intézmény más alkalmazottjára átruházhatja.

A nevelési-oktatási intézmény vezetőjének feladatkörébe tartozik:

- a nevelőtestület vezetése,
- a nevelő és oktató munka irányítása és ellenőrzése,

- a nevelőtestület jogkörébe tartozó döntések előkészítése, végrehajtásuk szakszerű megszervezése, ellenőrzése,
- az intézményvezető felelőssége a nevelőtestület felkészítése a **tanfelügyeleti ellenőrzésre**, ennek érdekében az **intézményi önértékelés** jogkövető megszervezése, a tevékenységlátogatási, dokumentumellenőrzési intézményi gyakorlat megújítása (Tanfelügyeleti kézikönyv),
- az **eljárásrend kialakítása** mind az intézményi, mind pedig a pedagógus és vezető önértékelés lebonyolítására,
- az intézményben a **minősítések előkészítése**, a pedagógusok minősítő vizsgára, eljárásra való jelentkeztetése, minősítő vizsga, eljárás lebonyolításának segítése,
- a törvényi előírásoknak megfelelően a folyamatokban való részvétel,
- a rendelkezésre álló költségvetés alapján a nevelési-oktatási intézmény működéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételek biztosítása,
- a munkavállalói érdekképviselőkkel, a szülői munkaközösségi tagokkal való együttműködés,
- a nemzeti és óvodai ünnepek munkarendhez igazodó, méltó megrendezése.

Az intézményvezető közvetlen munkatársai

Az Intézményvezető feladatait közvetlen munkatársai: a helyettesek, és a munkaközösség-vezetők közreműködésével látja el.

Az Intézményvezető közvetlen munkatársai munkájukat munkaköri leírásuk, valamint az intézményvezető közvetlen irányítása alatt végzik. Munkaköri leírásukat az SZMSZ melléklete tartalmazza.

Az **Intézményvezető helyettes** megbízását a nevelőtestületi véleményezési jogkör megtartásával az Intézményvezető adja. Helyettesi megbízást az intézmény határozatlan időre alkalmazott pedagógusa kaphat, a megbízás határozott időre szól.

A helyettes feladata és hatásköre, valamint egyéni felelőssége mindazon területre kiterjed, amelyet munkaköri leírásuk tartalmaz.

A gazdasági vezető és az óvodatitkár szakirányú képesítéssel rendelkeznek. Beszámolási kötelezettségük és felelősségük kiterjed a munkaköri leírásuk szerinti feladatokra.

11.2. Az intézmény vezetősége

Az intézményvezetés tagjai:

- az Intézményvezető,
- az Intézményvezető helyettesek,
- munkaközösségek megbízott vezetői,
- az SZMK megválasztott képviselői.

Az Intézmény vezetősége, mint testület: konzultatív, véleményező és javaslattevő joggal rendelkezik. Tagjai ellenőrzési feladatokat is ellátnak.

12. ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS RENDSZERE

12.1. Programellenőrzés és értékelés

A PP értékelése bevezetés előtt:

- A program megfelel-e a törvényi előírásoknak?
- Tartalmazza-e az OAP-ban megfogalmazott elveket, feladatokat, tevékenységi formákat?
- Tartalmaz-e olyan többletfeladatokat, amelyekhez nem biztosítottak a feltételek?
- Az adaptált program és az ebből készült PP milyen kapcsolatban áll magával az óvodai környezettel, annak feltételeivel?

A PP értékelése bevezetés közben:

A HOP bevezetésére 1999. szeptember 1-jétől, az induló kiscsoportokban felmenő rendszerben került sor.

- A gyermekek nevelésében megjelennek-e a tervezett fejlesztő hatások, megfigyelhető-e viselkedésükben a változás, fejlődés?
- Mit adott a program a gyermekeknek, milyen eredményeket hozott a szocializáció terén, a megismerésben, a kommunikációban?
- A különböző tevékenységformák mennyire fejlesztették személyiségüket?
- A nevelőtestület munkakedvét, pedagógiai kultúráját mennyire fokozta az óvodai nevelés programja?
- Mit mutatnak a szülők visszajelzései?

Módszerek: dokumentumelemzések, feltételek vizsgálata.

A HOP értékelése bevezetés után 3-4 évenként:

- Az iskolába lépő gyermekek nevelési eredményeinek összevetése, az iskolai érettséghez szükséges fejlettségi szintjükkel.
- A pedagógiai munka, folyamatos értékelése.
- Az Intézményvezető feladata a program végrehajtásának átfogó ellenőrzése, értékelése, melyet szükség szerint külső szakember bevonásával végez.

12.2. A nevelő-, fejlesztő munkánk mérési, értékelési rendszere

Célunk: a nevelő, fejlesztő folyamat szakszerű ellenőrzése és értékelése az óvodába lépéstől az óvoda elhagyásáig.

A mérés, értékelés segítségével kapunk visszajelzéseket a gyermekek előrehaladásáról, nevelőmunkánk eredményességéről, az esetleges hiányosságokról.

Az **értékelés** nem csupán tényfeltáró tevékenységet jelent, hanem olyan eszköz, amely folyamatokat, változásokat indukálhat mind az egyénben, mind a szervezetben. A tények minél objektívebbek, annál alkalmasabbak munkánk folyamatos javítására.

A **mérés** azt szolgálja, hogy a pillanatnyi állapotnak megfelelően kijelölhessük a fejlesztés fő irányvonalait. A megismételt vizsgálat eredményéből vonhatjuk le azt a következtetést, hogy az elmúlt időszakhoz képest a gyermekek neveltségi, fejlettségi szintjében milyen változás következett be.

Az értékelésnél nem hagyható figyelmen kívül, hogy a személyiségfejlődésben különbségek vannak az egyes gyermekek között. Ahhoz, hogy objektív tényekhez jussunk, az óvodában is szükség van olyan eszközökre, módszerekre, melyek által számszerűsíthető adatokat kapunk. Az óvodai nevelőmunka eredményessége szempontjából fontos, hogy pontos ismeretekkel rendelkezünk a gyermekek fejlettségét, készségét, képességét illetően.

A programhoz kapcsolódó mérőeszközök

Helyi programunkban meghatároztuk a sikerkritériumokat – a fejlődés várható jellemzőit az óvodáskor végére.

A gyermekek fejlettségi szintjét a nevelőtestület által jóváhagyott, a Pedagógiai Program mellékleteként „**A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció**”-ban rögzítjük. Kiscsoportban megfigyelést végzünk, középső csoportban, ha az óvónő szükségesnek látja, többféle mérési módszer közül választhat (pl.: DIFER, Sindelar, Amit az óvónőnek észre kell venni c. könyv, ill. egyénileg összeállított mérési anyag szerint). Nagycsoport elején a Csongrád Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Mórahalmi Tagintézménye végzi a gyerekek szűrését (MSSST - szűrőeljárással), ill. szükség esetén iskolaérettségi vizsgálatát. Ezt kiegészítendő az óvónő is végez méréseket, az általa használt mérőeszközzel.

A mérés során keletkező dokumentáció felhasználása

A mérés során keletkezett eredmények dokumentálásra kerülnek. Az óvodában javasolt mérési módszer a **megfigyelés**. A mérések a gyermeki személyiség fejlődésének minden területét felölelik.

Az **óvodapedagógus feladata**, hogy a helyi mérési rend alapján a megfigyelés eredményeit rögzítse, annak eredményéről a szülőket félévenként tájékoztassa (tankötelesek esetén szülői kérésre írásban is). A gyermekekről történő megfigyelések, mérések eredményeinek ismeretében az óvodapedagógusok támaszt nyújtanak a részképesség-gyengeségekkel küzdő, valamint hátrányos-halmazottan hátrányos helyzetű, SNI gyermekek részére egyéni, ill. kiscsoportos fejlesztő foglalkozások keretében. Az egyéni fejlesztési terveket a fejlődési naplóban rögzítjük.

A fejlődés nyomon követése

A gyermekek és körülményeik megismerése a beiratkozást követő **családlátogatással** kezdődik. Az óvodapedagógusok a szülőkkel egyeztetett időpontban tesznek látogatást a családoknál. Ezt követi az **anamnézis** felvétele, ami az óvodába kerülés előtti időszakot tárja fel a gyermekek fejlődéséből a pedagógusok számára.

Megfigyeléseinket, gyermekek fejlődését folyamatosan rögzítjük a „**A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció**”-ban az óvodába lépéstől az iskola elkezdéséig.

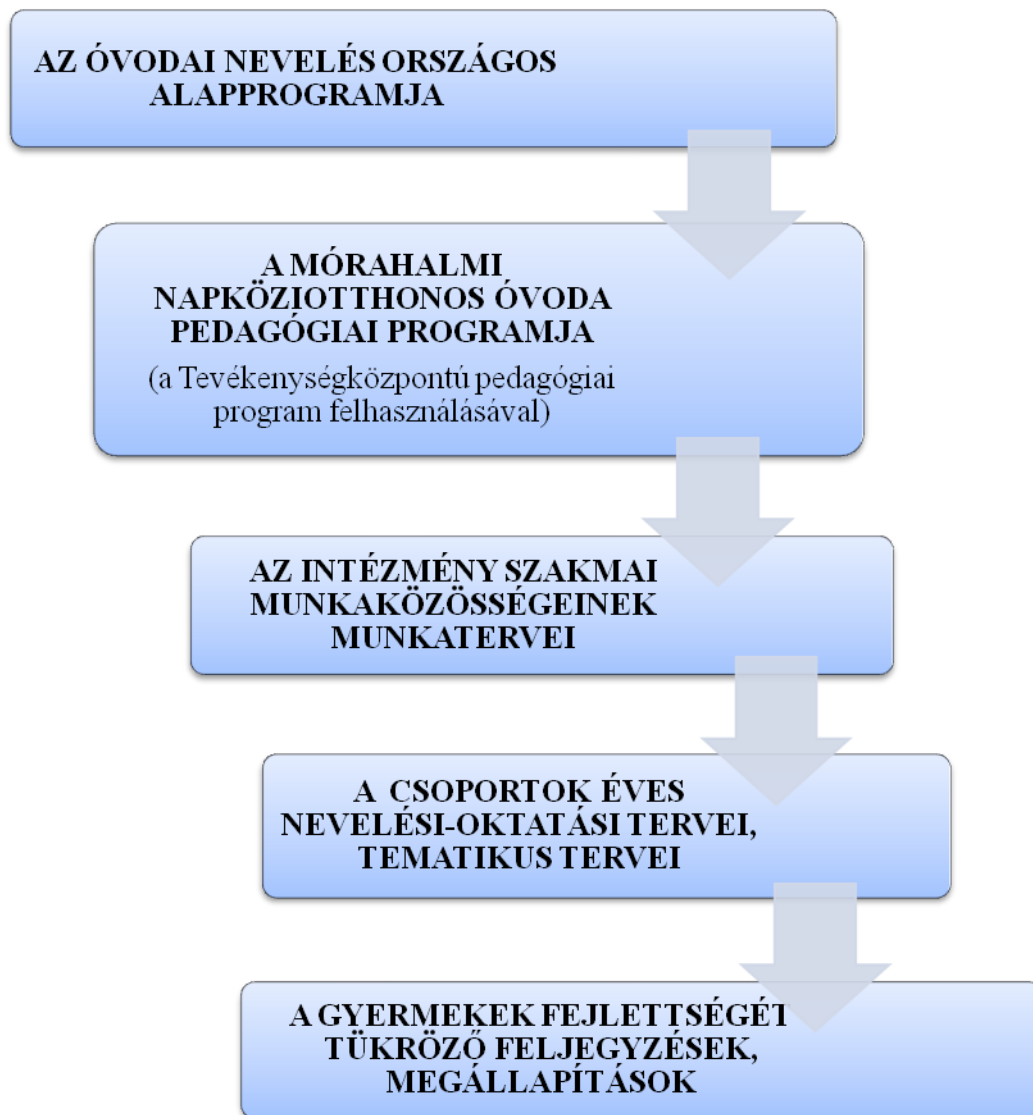
Amennyiben a gyermek valamelyik **szakszolgálat által készített szakvéleménnyel** is rendelkezik, úgy ez a dokumentum is bekerül a dossziéba.

A **gyermekek utánkövetését** az iskolában is folytatjuk, ennek különböző formái vannak: első osztályosok meglátogatása, iskolai programok látogatása (tankötelesek, óvodapedagógusok), tanítók és óvodapedagógusok neveléssel foglalkozó közös fórumai.

A nevelési folyamatok ellenőrzése, értékelése erősíti a nevelőközösség pedagógiai munkáját. A pedagógiai gyakorlatot segítjük és fejlesztjük az ellenőrzésekkel és értékelésekkel.

13. AZ ÓVODA SZAKMAI DOKUMENTUMAINAK KAPCSOLATA ÉS EGYMÁSRA ÉPÜLÉSE

13.1. Szakmai dokumentumaink egymásra épülése

Intézményi szintű pedagógiai dokumentumok:

- az óvodai nevelés országos alapprogramja
- az óvoda Pedagógiai Programja, valamint a saját hatáskörben - nevelőtestületi határozattal elfogadott - és a program mellékletében elhelyezett kiegészítő szakmai anyagai,
- az óvoda Éves Munkaterve, mely komplex módon a teljes szakmai szervezetre, személyekre vonatkozó – a pedagógiai program adott évben megvalósítandó – céljait és feladatait tartalmazza.

13.2. A pedagógiai munka dokumentációi

A pedagógiai dokumentáció célja, hogy megjelenítse a helyi pedagógiai program elv, cél-, és feladatrendszerét, meghagyva az óvodapedagógusok választási szabadságát a módszerek és az eszközök alkalmazásában.

- **Tervezési dokumentum:** az intézményes nevelés tartalmát és rendszerét meghatározó dokumentum. Közéjük tartoznak a nemzetközi és a nemzeti oktatáspolitikai dokumentumok, Magyarország nemzeti oktatáspolitikai, köznevelési törvényei és rendeletei. A 2012-ben megújult Óvodai nevelés országos alapprogramja épülnek az óvodák saját pedagógiai programjai. A pedagógus ezeket a dokumentumokat is figyelembe véve végzi nevelési-oktatási tervezőmunkáját, és készít éves tervet, tematikus tervet, valamint tevékenységtervet.
- **Pedagógiai program:** a nevelési-oktatási intézmények nevelési-oktatási céljait, feladatait, alapelveit és a fejlesztés eljárásait meghatározó dokumentum. A pedagógiai program az érvényes Óvodai nevelés országos alapprogramjára épül, de figyelembe veszi az adott intézmény gyermekeinek, környezetének és a pedagógusok testületének sajátosságait is.
- **Éves terv:** a pedagógus által készített tervezési dokumentum, amely az Óvodai nevelés országos alapprogramjára és az intézmény pedagógiai programjára épül. Célja áttekintést adni a pedagógusnak egy-egy tevékenységhez kapcsolódva az adott csoportban zajló egész éves nevelési-oktatási folyamatáról. Az éves terv tartalmazza a csoport megnevezését, a foglalkozások számát és felosztását témakörönként. Az éves tervet a pedagógus év közben a tapasztalataival, megjegyzéseivel egészítheti ki.
- **Tematikus terv:** a pedagógus által készített tervezési dokumentum, amely az Óvodai nevelés országos alapprogramjára, az adott műveltségi területhez és tevékenységhez kapcsolódva, az intézmény pedagógiai programjára és a pedagógus által készített éves tervre épül. Célja, hogy áttekintést adjon egy adott csoportban egy konkrét témakörnek a tanulási-tanítási folyamatáról. A tematikus terv részletesebb, mint az éves terv, tartalmazhatja a csoport megnevezését, a foglalkozások számát és felosztását, a foglalkozásokhoz rendelt didaktikai feladatokon, a fejlesztendő készségeken és képességeken, valamint a kapcsolódó ismereteken túl az alkalmazott főbb módszerek, szervezési módok és tanítási eszközök megnevezését is.

- **Tevékenységterv:** a pedagógus által készített tervezési dokumentum, amely rögzíti a foglalkozás céljait, nevelési-oktatási stratégiáját, a foglalkozás felépítését, menetét, az alkalmazott módszereket és szervezési módokat, valamint az eszközöket. A foglalkozásterv tartalmazhatja a gyermeki és a pedagógusi tevékenységek tömör leírását, valamint a pedagógus instrukcióit is.

A tevékenységtervek készítésének intézményi gyakorlata:

- a **Gyakornok** a „**Gyakornoki szabályzat**” alapján készít tevékenységtervet,
- amennyiben külső vagy belső ellenőrzés, látogatás (hospitálás, belső továbbképzés) várható, az érintett **pedagógus** tevékenységtervet készít, amelyet átad a látogatóknak.

Csoportszintű pedagógiai dokumentumok:

- Csoportnapló,
- Felvételi és mulasztási napló - időkerete: naponta,
- A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció.

13.2.1. Csoportnapló

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról 91. § értelmében:

- (1) Az **óvodai csoportnapló** az óvoda pedagógiai programja alapján a nevelőmunka tervezésének dokumentálására szolgál.
- (2) Az óvodai csoportnaplóban fel kell tüntetni az óvoda nevét, OM azonosítóját és címét, a nevelési évet, a csoport megnevezését, a csoport óvodapedagógusait, a megnyitás és lezárás helyét és időpontját, az Intézményvezető aláírását, papíralapú dokumentum esetén az óvodai körbélyegzők lenyomatát, a pedagógiai program nevét.
- (3) Az óvodai csoportnapló tartalmazza:
 - a) a gyermekek nevét és óvodai jelét,
 - b) a fiúk és lányok számának összesített adatait, ezen belül megadva a három év alatti, a három-négyéves, a négy-ötéves, az öt-hatéves a hat-hétéves gyermekek számát, a sajátos nevelési igényű gyermekek számát, továbbá azon gyermekek számát, akik bölcsődések voltak,
 - c) a nevelési évben tankötelessé váló gyermekek nevét,
 - d) a napirendet, a napirend szerinti tevékenységek időtartamát és a tevékenységeket,
 - e) a hetente ismétlődő közös tevékenységeket tartalmazó hetirendet napi bontásban,
 - f) nevelési éven belüli időszakonként
 - fa) a nevelési feladatokat,
 - fb) a szervezési feladatokat,
 - fc) a tervezett programokat és azok időpontjait,

- fd) a gyermekek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek, foglalkozások keretében az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységi formák tartalmi elemeit,
- fe) az értékeléseket,
- g) a hivatalos csoportlátogatásokat, a látogatás célját, időpontját, a látogató nevét és beosztását, a látogatás szempontrendszerét, az eredményt,
- h) a feljegyzést a csoport életéről.

13.2.2. A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció

A gyermekek széles körű megismerésén alapuló, kompetenciáik figyelembevételét előtérbe helyező, szöveges és kódolós rendszer.

Célja a gyermekek megfigyelése és a megismert képességekre alapozott fejlődés differenciált segítése, a gyermekek teljes személyiségének fejlesztésére, autonómiájuk kibontakoztatására. A gyermekek személyiségét nem statikusan, hanem önmagukhoz viszonyított fejlődésében szemléli.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek anamnézisének, valamint a testi, szociális, érzelmi, erkölcsi és értelmi fejlődésével kapcsolatos információkat képességekre lebontva tartalmazza az óvodai nevelés teljes időszakára kiterjedően.

Legfontosabb jellemzői - Az óvodapedagógusok feladatai:

- az értékelés a további fejlesztés kiindulópontjaként, egyéni fejlesztési tervként értelmezendő,
- a gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követi, évente két alkalommal írásban rögzíti,
- indokolt esetben kezdeményezi a szülőnél a szakszolgálat igénybevételét,
- a gyermek értelmi, beszéd-, hallás-, látás-, mozgásfejlődésének eredményét – szükség szerint, de legalább félévenként – rögzíti,
- rögzíteni kell a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat,
- a szülő kérésére az óvoda tájékoztatót készít a gyermek óvodai fejlődéséről, és javaslatot tesz a gyermek további fejlődéséhez szükséges intézkedésekre.

Ajánlás a fejlődési napló vezetéséhez:

- cél, hogy a nyomon követés a mindennapok tevékenységeibe beágyazva realizálódjon,
- a gyermekek fejlettségi állapotáról szóló szülői beszélgetések (fogadó óra, családlátogatás) tartalmát a fejlődési napló bejegyzéseire szükséges alapozni,
- a szülő a fejlődési naplóban aláírásával ad nyomatékot a közös megbeszélések tartalmának.

ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

14.1. A pedagógiai program érvényességi ideje:

Az intézmény 2023.szeptember 01. napjától szervezi meg nevelő-oktató munkáját e program alapján visszavonásig.

14.2. A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata:

A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestületünk folyamatosan vizsgálja.

A közösen készített pedagógiai programunk összehangolt működése, folyamatos elemzést, értékelést kíván, ezért a nevelési év végén az eredmények összegzésében végezzük az esetleges módosításokat, javításokat.

14.3. A helyi óvodai pedagógiai program felülvizsgálatának és módosításának indokai:

Kötelező:

- jogszabályváltozás,
- fenntartó által meghatározott feladatváltozás.

Lehetséges:

- Sikeres innováció eredményeinek beépítése esetén,
- a külső szakmai ellenőrzések eredményeinek beépítése esetén,
- hálózatbővítés, leépítés esetén
- szervezeti átalakítás esetén,
- ha a nevelőtestület más program bevezetéséről dönt,
- ha egyéb érdekegyeztető fórum, módosítást javasol.

A helyi óvodai pedagógiai program nem kötelező felülvizsgálatát és módosítását – a vezetőnek benyújtott írásbeli előterjesztés után, a nevelőtestület 50 + 1%-os támogatásával – kérheti a közalkalmazotti tanács elnöke, mint döntés – előkészítő és érdekegyeztető fórum képviselője.

Előírás a programmódosítás előterjesztésére:

- írásbeli előterjesztés az óvoda vezetőségének,
- részletes szóbeli előterjesztés nevelőtestületi értekezleten.

MÓRAHALMI LURKÓ VILÁG ÓVODA
PEDAGÓGIAI PROGRAM

14.4. A pedagógiai program nyilvánossága:

Az intézmény pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.

A pedagógiai program a következő személyeknél tekinthető meg: az Intézményvezetőnél a székhelyi óvodában, ill. az óvoda honlapján.

Kelt: Mórahalom, 2023. augusztus 15.

.....

Óvodavezető

Az egységes pedagógiai program elfogadása és jóváhagyása

1. A Pedagógiai Programot az intézményi szülői közösség véleményezte és elfogadásra javasolta.

Kelt: Mórahalom, 2023. augusztus 15.

.....
az intézményi szülői szervezet elnöke

2. A Pedagógiai Programot a nevelőtestület 2023 augusztus hó 15. napján tartott értekezletén elfogadta.

Kelt: Mórahalom, 2023. augusztus 15.

.....

Óvodavezető

14. IRODALOMJEGYZÉK

1. Az óvodai Nevelés Programja Budapest 1989.
2. Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja Budapest 1996.
3. Fábrián Katalin: Tevékenységközpontú Óvodai Nevelési Program Miskolc 1996.
4. Az 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról Budapest 1993. 08. 03.
5. Az 1996. évi LXII. törvény a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény módosításáról Budapest 1996. 07. 23.
6. Nagy Jenőné: Óvodai Program Készítés, de hogyan? Budapest 1997.
7. Pereszlényi Éva: A Helyi Óvodai Nevelési Program HOP szakmai feltételrendszere, Budapest 1997.
8. Dr. Kovács György: Az óvodapedagógia, Budapest 1997.
9. Az Alapprogramot módosító 255/2009.(XI. 20.) Korm. rendelet
10. Óvodai nevelés kompetencia terület-Elméleti alapvetések
11. Útmutató a pedagógusok minősítési rendszerében a Pedagógus I. és Pedagógus II. fokozatba lépéshez Szerzők: Antalné Szabó Ágnes, Hámori Veronika, Kimmel Magdolna, Kotschy Beáta, Móri Árpádné, Szőke-Milinte Enikő, Wölfling Zsuzsanna – 2015. 10. 07.
12. <http://www.oktatas.hu/>
13. <http://net.jogtar.hu/>

15. MELLÉKLETEK, KAPCSOLÓDÓ DOKUMENTUMOK

1. „Apa játszunk együtt” a Lurkó Világ Óvodában
2. Lurkó Világ Óvoda Egészségfejlesztő-egészségnevelő programja
3. A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció
4. Csoportnapló
5. Gyakornoki szabályzat és napló
6. Testvéróvodai megállapodás